This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES

Bible. O.T. Song of Solomon. Aramaic

THE TARGUM TO CANTICLES

ACCORDING TO SIX YEMEN MSS.

COMPARED WITH THE 'TEXTUS RECEPTUS'
AS CONTAINED IN
DE LAGARDE'S 'HAGIOGRAPHA CHALDAICE'

BY

RAPHAEL HAI MELAMED, Ph.D.

A THESIS SUBMITTED
IN PARTIAL FULFILMENT OF THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY IN THE DROPSIE COLLEGE FOR HEBREW AND COGNATE LEARNING

PHILADELPHIA
1921

223.959
K921

TO

REVEREND DOCTOR

H. PEREIRA MENDES

IN GRATITUDE

288409

STANFORD LIBRARY

TABLE OF CONTENTS

PART I

INTRODUCTION.

PAGE.

Origin of the Targum; Targum Onkelos; Jerusalem Targum I; Jerusalem Targum II and III; Targum to the Prophets; Targum to the Hagiographa; Jerusalem Targum to the Prophets and the Hagiographa; Systems of Vocalization; Yemen Texts Published; Lagarde's Text of the Targum to Canticles; Yemen Texts of the Targum to Canticles 1

CHAPTER I.

Textual Variants of L(agarde): Independent Readings, Fuller Readings, Explicit Readings, Order, Verbs, Suffixes, Number; Grammatical Variants: Orthography of L, Phonetics, Morphology, Syntax; Errors: Lexical, Grammatical 17

CHAPTER II.

Textual Variants of AB; Grammatical Variants; Errors, &c. 35

CHAPTER III.

Textual Variants of C; Grammatical Variants; Errors, &c. . 40

CHAPTER IV.

Textual Variants of D; Grammatical Variants; Errors, &c. . 47

CHAPTER V.

Textual Variants of EF; Grammatical Variants; Errors, &c. 52

PART II

TEXT AND VARIANTS.

Chapter I 57
Chapter II. 68
Chapter III 77
Chapter IV 83
Chapter V 90
Chapter VI 98
Chapter VII 103
Chapter VIII 110

MANUSCRIPTS USED.

A = British Museum Or. 1302.
B = Oxford Opp. Add. 2333.
C = Jewish Theological Seminary of America; Mayer Sulzberger Collection.
D = Jewish Theological Seminary of America; Mayer Sulzberger Collection.
E = British Museum Or. 2375.
F = British Museum Or. 1476.

THE TARGUM TO CANTICLES ACCORDING TO SIX YEMEN MSS. COMPARED WITH THE 'TEXTUS RECEPTUS'

(Ed. de Lagarde)

INTRODUCTION.

1. The Targum, in its stage of oral transmission antedates the destruction of the second Temple,[1] but it was not until the third or fourth century that some of the books were committed to writing,[2] and certain versions received the sanction of the Synagogue. The time and place of the final redaction of the various versions in the several parts or books of the Scriptures, and their relation to one another, are still mooted questions. This much is certain, that the texts as we have them to-day, bear in

[1] Cf. Meg. 3 a, where tradition ascribes the origin of the institution of oral translation of the Scriptures into Aramaic, to Ezra. Cf. also Ned. 37 b, Jer. Meg. 74 d, Gen. R. 36, Sanhed. 21 b.

[2] The earliest official written Targum may probably be traced to Babylon, where the Onkelos T. was the first to receive the authority of the Rabbis. This Targum must have been written about the third century, since its Masorah dates from about this time. Cf. Bacher, *JE.*, XI, 58; A. Berliner, *Die Masorah zum Targum Onkelos*, Leipzig, 1877; S. Landauer, *Die Massorah zum Onkelos*, Amsterdam, 1896. There are, however, traces of a written Targum earlier than that, although not officially sanctioned. In the time of Gamaliel I, a Targum to the book of Job was brought to him, which he ordered to be withdrawn from circulation. This same Targum made its reappearance in the time of Gamaliel II. Cf. Shabbat 115 a, Tosephta Shabbat XIV, Jer. Shabbat 15 c, Maseket Soferim V, 15; see also Grätz, *MGWJ.*, 1877, 87, who maintains this to have been a Greek translation. Further, the statement made in the Mishnah, Yad. IV, 5 refers no doubt also to a written Targum.

their content the impress of successive ages and traces of varying linguistic influences.

2. The official Targum on the Torah, called by the name of Onkelos,[3] is Palestinian in origin and dialect,[4] but its final redaction and authorization took place in Babylon about the third century,[5] where, as some believe, its vocabulary and grammar were slightly influenced.[6]

3. Parallel to the Onkelos, is the unofficial Jerusalem Targum I,[7] of a mixed Palestinian and Babylonian

[3] This name, which is based on the passage in Meg. 3 a, arose in the post-Talmudic period, through confusion of the Aramaic translation of Scriptures with the Greek version of Aquila. Cf. *PRE.*[3], III, 106; *JE.*, XII, 58; Buhl, *Kanon und Text*, 1891, p. 173.

[4] Cf. Nöldeke, *Mandäische Grammatik*, p. 108; F. Rosenthal, *Beth Talmud*, II and III; Berliner, *Targum Onkelos*, p. 107. See also F. Hommel, *Theol. Littbl.*, 1902, col. 206, who maintains it to be a product of Babylon.

[5] According to Berliner, Onkelos was compiled by the second century; Volck, however, places it in the fourth century, at the earliest. Cf. Berliner, *Targum Onkelos, passim*; *PRE.*[3], III, 106.

[6] Nöldeke, *Die semitischen Sprachen*, 1887, p. 32; *Die alttest. Lit.*, 1868, p. 257; *Mandäische Grammatik*, p. xxvii; Dalman, *Aram. Gram.*, p. 13; Bacher, *JE.*, XII, p. 59.

[7] This Targum is now known generally as Jerusalem Targum I. It also bears the name of 'Pseudo-Jonathan'. It was not universally known during the early Middle Ages, the following apparently being the only ones who knew of its existence: Sar Shalom Gaon (*Sefer Sha'are Teshubah*, 1858, 29 c), Hai Gaon (Harkavy, *Teshubot hageonim*, 124 f., 6 f., Berliner, *Targum Onkelos*, II, 173 ff.; *RÉJ.*, XLII, 235). Citations from it are to be found in the Aruch (cf. Dalman, *Gram.*, 29 and 30), while Judah ben Barzillai and R. Meir of Rothenberg also speak of it (cf. Dalman, *ibid.*, and Bacher, *JE.*, XII, 60). After the fourteenth century, this Targum was erroneously called Targum Jonathan, Menahem Recanati being the first to ascribe it to Jonathan ben Uzziel (cf. *JE.*, XII, 60). This mistake arose no doubt from a wrong analysis of the abbreviation ת"י (=תרגום ירושלמי). Cf. also the Zohar (I, 89 a) which contains the statement that 'Onkelos translated the Torah, and Jonathan the *Mikra*'; it is most probable that 'Mikra' here means the Prophets (Bacher, *l. c.*; *RÉJ.*, XXII, 46), but that it was misinterpreted to mean the entire Bible, and hence the Pentateuch also (cf. Ginsburger 'Pseudo-Jonathan', p. vii). Cf. also Zunz, *Gott. Vor.*, 80 ff.;

dialect,[8] the nucleus of which originated in Palestine, probably earlier than the Christian era,[9] but whose final redaction did not occur before the seventh century.[10]

4. Linguistically very similar to Jerusalem Targum I, are two other Targumin on the Torah, the fragmentary Jerusalem Targum II,[11] and the Jerusalem Targum III in glosses.[12]

Dalman, *l. c.* We have the evidence of Azariah dei Rossi (*Meor Enayim*, ed. Wilna, p. 127) that he saw two manuscripts of a Targum on the Pentateuch that agreed in every detail, named respectively 'Targum Jonathan ben Uzziel' and 'Targum Jerushalmi'. The *editio princeps* (Venice, 1591) of this Targum was printed from the first mentioned manuscript, which bore the wrong title and perpetuated the wrong name.

[8] Cf. Dalman, *Gramm.*, p. 32. There is evidence, likewise, that the Targum Onkelos exercised some influence over it.

[9] Diverse opinions prevail among scholars as to the age of this nucleus. On the one hand it is claimed that there are elements antedating the Christian era and representing a Palestinian recension independent of the original of Onkelos. Cf. Nöldeke, *Die alt. Lit.*, p. 256; F. Buhl, *Kanon und Text*, p. 181; M. Ginsburger, *Jüd. Monatsschrift*, XLI, p. 349, note 2; Schürer, *Geschichte des jüd. Volkes*, I, p. 150; Bacher, *JE.*, XII, 61; E. König, *Einleitung in das AT.*, 1893, p. 100; Bacher, *ZDMG.*, XXVIII, 59 f. On the other hand, it is maintained that these elements are to be traced back to the original source of Onkelos, which was the parent of both, and furthermore, that the redactor of the Jerusalem Targum, while he used a recension of Onkelos current in Palestine, did not have access to a version of this Targum specific to Palestine. Cf. Dalman, *l. c.*, and *Worte Jesu*, I, 68 f.; Bassfreund, *Jüd. Monatsschrift*, XLIV, 481 ff.; *ibid.*, *Das Fragmenten-Targum zum Pentateuch*, Breslau, 1896; Lerner, *Anlage und Quellen des Ber. R.*, 64.

[10] The Christian and Muhammedan religions are mentioned several times, and also the names of a wife and daughter of Muhammed. An African manuscript mentions the fall of Constantinople, 1453, but this must be an addition by a later scribe. Cf. Dalman, Bacher, &c.

[11] Dalman, *Gramm.*, p. 33; cf. Bassfreund, *Das Fragmenten-Targum zum Pentateuch, sein Ursprung und Charakter und sein Verhältniss zu den anderen pentateuchischen Targumim*, Breslau, 1896; Ginsburger, *Pseudo-Jonathan*, 1903.

[12] Dalman, *Gramm.*, p. 29. These glosses bear the superscriptions.

5. Corresponding closely in vocabulary and grammar to the Onkelos Targum,[13] is the Targum to the Prophets, which received official sanction only in Babylon, where its final redaction occurred in the fifth century.[14]

6. An official Targum to the Hagiographa never existed, but there are Targumic versions to most of the books,[15] which are independent in origin and character. In content,

תוספתא, נוסחא אחרינא, and ת' ירושלמי. These have been published in early editions of the Pentateuch (Lisbon, 1491; Salonica, 1520; Constantinople, 1546; Venice, 1591. Passages parallel to Exod. 13. 17 and 14. 21 are also found in the *Maḥsor Vitry*, 167, 305 ff.) and more recently by Ginsburger from manuscript sources (M. Ginsburger, *Das Fragmenten-Targum*, 1899, pp. 71–74; J. Bassfreund, *Das Fragmenten-Targum zum Pentateuch*, 1896, pp. 40–44 (reprints from the earlier editions); cf. further, H. Seligsohn, *De duabus Hierosolymitanis Pentateuchi Paraphrasibus*, I, 1858, p. 37 ff.; Perles, *Jüd. Monatsschrift*, 1876, p. 368 f.; A. Epstein, *RÉJ.*, XXX, pp. 44–51).

[13] Dalman, *Gramm.*, p. 16. This Targum was traced back by tradition to be the work of Jonathan ben Uzziel (Megillah 3 a). Luzzatto identifies this Jonathan with Theodotion, as Onkelos is identified with Aquila. As early as the time of the Babylonian Amora, Joseph bar R. Ḥiyya, it was generally accepted, and quoted with great frequency in the Academies (cf. Bacher, *Ag. Bab. Amor.*, p. 103). Hai Gaon apparently considered R. Joseph to be its author, but he was probably its earliest redactor (cf. *Aruch*, II, 293 a, 308 a). Cornill views this Targum as of greater antiquity than that of Onkelos, since it is more paraphrastic in character and free from anti-Christian polemics (Cornill, *Einleitung in das AT.*, 1893, p. 308). But this view is untenable since these qualities issue from the nature of the prophetic books which are more didactic than the Pentateuch, and from the total absence of anti-Christian polemics in the Babylonian schools (cf. Dalman, *l. c.*).

[14] It seems probably certain that the redactor of this Targum had before him the Targum Onkelos (cf. the translations in Judges 5. 26 with Deut. 22. 5; 2 Kings 14. 6 with Deut. 14. 6; Jer. 48. 45, 46 with Num. 21. 25, 29); but opinion is divided as to whether the redaction is the product of one hand. There are numerous parallel translations and obviously later interpolations to be found (cf. Eichhorn, *Einleitung*, I, sec. 217; Berthold, *Einleitung*, II, p. 580).

[15] There is naturally no Targum to Ezra, Daniel, and Nehemiah.

they vary from strict literalness to amplified Midrash, manifested on the one hand in the Targum to Proverbs,[16] and on the other, in the Targum to the Five Scrolls.[17] Linguistically, they are composite in character [18] and their sources likewise are a mixture of very ancient material combined with later matter drawn from Palestinian and Babylonian literary compilations.[19] Their redaction took place sometime between the fifth and eighth centuries. The Targum to Canticles, which is here published, was probably written in the latter period, there being traces of Arabic influences.

7. Finally, a Jerusalem Targum to the Prophets and Hagiographa also seems to have existed at some time,

[16] This Targum agrees in major part with the Peshitta version, with which it probably shares a common source, cf. Nöldeke, in *Merx's Archiv*, II, 246 ff.; Baumgartner, *Étude critique sur l'état du texte du livre des Proverbes*, Leipzig, 1890, 267 ff.; Geiger, *Nachgelassene Schriften*, IV, 112.

[17] It is interesting to note that there are three Targumim (cf. *Catal. Codd. MSS. Bibl. Bodl.*, I, p. 432; Eichhorn, p. 437) on the Book of Esther and that the Targum to this book is the only one of the Hagiographa books which is recognized by the Halakah, cf. Masek, Soferim, XII, 6. Some believe that Targum II on Esther is a Palestinian parallel to the first. Cf. Merx, *Chrest. Targ.*, ix; Bacher, *JE.*, XII; Dalman, *l. c.*

[18] Psalms, Job, and Chronicles are linguistically similar to the Jerusalem Targum to the Pentateuch, that is, they are of a mixed character and were produced about the same time. Cf. Bacher, *Jüd. Monatsschrift*, XX, 208; XXI, 408, who seeks to make these Palestinian in origin and of about the fourth or fifth century; see also Baethgen, *Jahrb. f. Prot. Theol.*, VIII, 447, 455 ff. Rosenberg and Kohler show that the ground-work of the Targum on Chronicles is as early as the fourth century, although its redaction did not take place until the eighth century; cf *Geiger's Zeitsch.*, VIII, 72 f., 135 f., 263 f. It is interesting to note that Jerusalem Targum I and II are quoted in this Targum; cf. *PRE.*[3], III, p. 110.

[19] Dalman, p. 35. Cf. 5. 14, where the names of the precious stones in the breast-plate of the High Priest are mostly Arabic. Cf. also below, § 36. See further, S. Landauer, *Orientalische Studien*, pp. 505 ff.

of which at present only fragments and glosses are known.[20]

8. With the invention of systems of vocalization,[21] the consonantal text of the Targum, as in the Hebrew original, was provided with symbols fixing the pronunciation in accordance with the tradition locally prevalent. Three distinct types of vocalization are now known to have existed; (1) the so-called Tiberian[22] system, or the sublinear, the only one known prior to 1839; (2) the Babylonian[23] system, or the superlinear, discovered in 1839; and (3) the Palestinian[24] system, also superlinear, which was discovered in 1894.

[20] Lagarde published marginal glosses of the Prophets from the Reuchlin Codex. Cf. *Prophetae Chald.*, 1872, pp. vi–xlii; fragments from Joshua, Judges, Samuel, Kings, Isaiah, Jeremiah, Amos, Jonah, and Zechar., are found in this Codex. Some corrections from a manuscript are to be found in Baer-Delitzsch, *Liber Jerem.*, p. vi, note 1; cf. further, Bacher, *ZDMG.*, XXVIII, 1 ff.; Dalman, *Aram. Dialektproben*, p. 12. According to Kohut, the Aruk quotes from a Targum Jerushalmi to the Prophets and Hagiogr. Cf. Zunz, *Gott. Vort.*, p. 80 ff. But these are not always dependable and they may be only variants of the current Targumim. See Dalman, p. 29 f.

[21] Cf. C. Levias, *JE.*, XII, 446 ff.

[22] It is by no means settled that the names used for the vowel systems are accurate. They indicate at most the place of their usage rather than of their origin. Cf. Neubauer, *JQR.*, III, pp. 604–22; Margoliouth, *Transactions of the Ninth Congress of Orient.*, II, London, 1893; Nöldeke, *Mand. Gramm.*, Introd., p. 5; Barnstein, *Targum Onkelos*, pp. 6–7; Kahle, *Massoret. des Ostens*, Leipzig, 1913, pp. 204, 157 ff.

[23] Three distinct types have been distinguished in the development of this system: (1) the simple type as shown in Targum MSS. and Neo-Hebrew texts; cf. Merx, *Chrestomath. Targum*, p. xv; Margoliouth, *Proceed. Society Bibl. Arch.*, XV, p. 165 ff.; Praetorius, 'Über das Babylon. Punkt. des Hebr.', *ZDMG.*, LIII, 181–96; Friedlander, *Monatsschr.*, 1894, 215. (2) The complex or composite type found in Codex Petropolitanus dated 916, Berliner, *Festschrift*, pp. 18, 30. (3) The type exemplified by the Berlin MS. Or. qu. 680; Friedlander, *JQR.*, VII, 564 ff.; *Proceed. Soc. Bibl. Arch.*, 1896, pp. 86 ff.; Kahle, 'Beiträge zur Geschichte der Hebr. Punkt.', in *Stade's Zeitschr.*, XXI, 273 ff.

[24] Until all material shall be made available, the varying stages of

9. It is probable that these various systems of vocalization influenced one another to some extent, and that in the form we now know them, do not represent the original character of their respective types.[25]

10. The Tiberian system of punctuation, it seems, was not originally adaptable for Aramaic texts.[26] Hence it is quite probable that in the earliest texts of the Targum supplied with vowels, the superlinear system was used, and that with the more universal usage of the sublinear system the former was transposed into the latter.[27]

11. Some internal evidence as well as external testimony points to this fact. A comparison of the text of the Targum, as contained in the Sabbioneta edition,[28] with the genuinely Babylonian MS. Or. qu. 680, strikingly reveals their common source of origin. Notwithstanding the many corrupt forms it contains, the Sabbioneta text shows all the ear-marks of a Babylonian or superlinear punctuation.[29] The same may be said of the Parma MS. de Rossi, No. 7.[30]

12. Furthermore, an explicit statement is found in the Codex de Rossi, No. 12, of the Parma Library, that it was transcribed into the sublinear system from a copy pointed with superlinear vowels.[31]

development in this system cannot be definitely fixed. It may be assumed, however, that the still unpublished Genizah Fragments are of the oldest type. Kahle, *Der Masoretische Text*, p. 29, note 1. An intermediate stage was published in C. Levias's article in the *AJSL.*, XV, and in the text of Neubauer, *JQR.*, VII, 361 and Kahle, *Stade's Zeitschrift*, XXI, 273. the third stage is presented.

[25] Kahle, pp. 157, 158. [26] *Ibid.*, p. 204. [27] *Ibid.*

[28] Berliner, *Targum Onkelos*, I.

[29] Kahle, p. 205 ff., Berliner, *Targum Onkelos*, II.

[30] *Ibid.*, Berliner, p. 132 f.

[31] Cf. Kahle, 205, H. L. Strack, *Zeitschrift f. d. Luth. Theol. u. Kirche*, XXXVI, 1875, p. 622. Berliner, *Targum Onkelos*, 134.

13. Thus it appears that the superlinear vocalization is probably the oldest known in the Targum texts, and that this system, due to its gradual disuse, was changed into the one common now.[32]

14. This transposition of the Targum vowels led naturally to inaccuracies and mistakes, which multiplied in proportion to the number of new manuscripts written and new editions published. Elias Levita, in his Introduction to the Meturgeman, laments the confused state of the Targum texts, and the multitudinous variations in vocalization which then existed. He, as well as Buxtorf and others, proposed to bring some order into the chaos by correcting these texts on the basis of Biblical Aramaic.[33] This was done to some extent,[34] but the method possesses no scientific value.[35]

15. Such was the state of Targumic texts until the discovery of the Yemen MSS. threw a flood of light upon this department of Semitic learning, and stimulated active research therein. These MSS. have proved of invaluable

[32] It is at present impossible, with the evidence available, to come to a final judgement in this matter. It may be that the Tiberian system of punctuation was originally employed for Targum texts in those localities where it prevailed for Hebrew, and that we have to-day an independent Tiberian tradition in these texts. But this cannot be settled, as Lagarde has pointed out, until all the pure Tiberian manuscripts shall have been carefully studied and compared. Cf. Lagarde, *Mitteilungen*, II, 174. And even if this should be conclusively established, which seems dubious (cf. Kahle, 204), nevertheless, the worthlessness of the current Tiberian Aramaic texts is established beyond doubt.

[33] Berliner, p. 185 f.; Merx, *Chrest.*, viii; *idem*, 'Bemerkungen über die Vocalisation der Targume', *Verhandlungen des Fünften Internationalen Orientalisten-Congresses*, 1881, I, p. 159 ff. Mercier and others corrected the Targum on the basis of Syriac.

[34] *Idem.*

[35] Merx, *Chrest. T.*, viii ff.

aid in the reconstruction of the Targumic text and its grammar, which Levita despaired of producing with the material then available.

16. Numerous works have already been published upon the basis of these Yemen MSS.

(1) Merx published a goodly number of excerpts from MSS. in the possession of the British Museum, covering sections of the Pentateuch, the Prophets, and the 'Dream of Mordecai'.[36]

(2) Prätorius has published the Targum to Joshua[37] and Judges[38] after Berlin codices.

(3) Dalman used for his Grammar, Aramaic Dictionary, and Specimens of Aramaic Dialects, Prof. Socin's MSS. and codices in the British Museum.[39]

(4) Barnstein used for his work on the Onkelos to Genesis a MS. of the British Museum, a Montefiore codex, and a MS. belonging to Dr. M. Gaster.[40]

(5) The complete Targum to Onkelos was published by the Yemenite Jews, with vowels transposed into the sublinear system.[41]

(6) Wolfson published from a Berlin MS. the first twelve chapters of the Targum to Jeremiah.[42]

(7) Silvermann issued the first ten chapters of the Targum to Ezekiel from the same source.[43]

(8) Alfred Levy published the Targum to Koheleth based upon British Museum MSS. and a Gaster codex.[44]

[36] Porta Linguarum Orientalium, VII, Merx, *Chres. Targumica*, Berlin, 1888.

[37] *Das Targum zu Josua in Jemenischer Überlieferung*, Berlin, 1899.

[38] *Das Targum zum Buch der Richter*, Berlin, 1900.

[39] *Aramäisch-Neuhebräisches Wörterbuch*, Frankfurt a. M., 1897–1901.

[40] *The Targum of Onkelos to Genesis*, London, 1896.

[41] *The Torah*, Jerusalem, 1894–1901.

[42] Halle, 1902. [43] Strassburg, 1902. [44] Breslau, 1905.

(9) Kahle issued numerous extracts of the Targum based upon codices in Cambridge, Oxford, and Petrograd.[45]

17. The following edition of the Targum to Canticles is based on six manuscripts of Yemen origin, and on the text contained in Paul de Lagarde's *Hagiographa Chaldaice.* The texts, hitherto current, were reprints of the *Editio princeps*, issued by Bomberg in Venice in 1517, into which numerous errors and corruptions have naturally crept. While the Lagarde edition re-established the original Bomberg consonantal text, no attempt has yet been made to compare this with the text current in Yemen, nor has any effort been made to establish its vocalization.

The following manuscripts have been used in the preparation of this work:

A.

18. MS. A is part of Or. 1302, in the possession of the British Museum. The Targum of Canticles covers fols. 154 a–186 b. A photographic reproduction, three-quarters of the original size, is in the possession of the Dropsie College.[46]

The writing is in clear square characters, twenty-four lines to a page, and measures, without margins, $5\frac{1}{2}'' \times 3\frac{3}{4}''$. The Hebrew verses are each followed by the Targum, an Arabic translation of the Hebrew verse, and

[45] Kahle, *Masoreten des Ostens*, Leipzig, 1913.

[46] I take this opportunity of thanking Dr. Cyrus Adler, President of the Dropsie College, for securing and placing at my disposal the photographs of MSS. A, B, E, and F. I also wish to express my indebtedness to the authorities of the British Museum, and of the Bodleian Library for their kindness in permitting these photographs to be made. I am likewise under obligation to the Rev. G. Margoliouth of the British Museum, and to Dr. A. E. Cowley of the Bodleian Library, through whose kindness I secured these reproductions.

by an Arabic commentary. In the Hebrew text both the Raphe sign and the dagesh are employed, while in the Aramaic the Raphe sign usually occurs over the letters ב ג ד כ ת. ש is diacritically marked.

B.

19. B is an Oxford MS., 2333 MS. Opp. Add., a photograph of which is in the Dropsie College. There are thirty-eight leaves in the photograph, the last seven of the original MS. having been omitted since they contain only the Arabic commentary.

The writing which is in square characters, covers 4½″ × 2¾″, and contains generally twenty-six lines to a page.

The Hebrew verse is followed by the Targum, and by an Arabic translation and commentary. There are generally Raphe signs over the letters ב ג ד כ ת, as well as a diacritical mark over the ש. In the Hebrew text both the Raphe sign and the dagesh is used.

The MS. contains many marginal notes which cannot be deciphered from the photograph. On the margin of 13^r^, 20^r^, and 21^r^ some Rabbinic explanations of the text are found.

C.

20. MS. C, which dates from the sixteenth century,[47] belongs to the Jewish Theological Seminary of America, and came from the collection of Judge Mayer Sulzberger, who presented it to the library of that institution. It consists of thirty-one heavy paper leaves, 8″ × 5¾″, written on both sides.[48]

[47] Cf. A. Marx, *JQR.*, New Series, I, 65, 66.

[48] I take this opportunity of thanking Prof. A. Marx, the librarian of the

The writing which is in clear square characters covers 6×4½" of each page, thus allowing ample margins on all four sides, except on the inner, where the binding materially reduces it.

There are generally seventeen lines to a page, occasionally, however, eighteen or nineteen. The edges are considerably worn out and crumbling, while the corners have been rounded off by wear. Leaves 25–8 inclusive were bound in reverse order.

The MS. ends at 8. 8 after giving two lines of the Targum. On 29^{a} some later hand wrote the concluding Hebrew verses of the book, 8. 9–14, with a massoretic note on the margin. One leaf in the middle, which contained the Hebrew and Targum of 7. 9–12 inclusive is also missing. The Hebrew and Targum of 3. 2 having been omitted in their proper place are inserted after 3. 5. Some later hand, however, wrote the Hebrew of 3. 2 in the margin after 3. 1.

Pages 1^{a}, 1^{b}, and 2^{a} contain an Arabic introduction written by a different hand. Each Hebrew verse is followed by its Targum and a literal Arabic translation of the Hebrew.

There are numerous marginal readings and superscriptions by two or three different hands, one of which is in a bad scrawl. A number of the marginal readings coincide with L, and appear to be corrected from it.

The inner margins in a number of places, and the upper left-hand portion of the last page, are so worn out that the writing cannot be deciphered.

The Hebrew text generally has a Raphe sign over the

Jewish Theological Seminary of America, for placing this manuscript and the following one at my disposal.

letters ב ג ד כ פ ת. ש both in the Hebrew and the Targum is diacritically marked. A dagesh lene and dagesh forte are frequently found in the Hebrew words. These were inserted, sometimes by the original scribe, and sometimes by a later hand. A later hand pointed with sublinear vowels, and also inserted musical signs over many of the Hebrew verses.

In the Targum, the letters ג ד כ ת frequently have the diacritical Raphe sign, while occasionally a dagesh is also found.

D.

21. MS. D,[49] likewise belongs to the Jewish Theological Seminary of America. It is fragmentary in character, containing only eleven leaves, measuring 8″ × 5½″, written on both sides of heavy paper. Each side contains fifteen lines in a hand that is clear, but neither as fine nor as firm as C.

The fragment begins in the middle of the Targum of 1. 1, and continues to 2. 2. Only a few words of the Targum to this verse are given, when it breaks off to resume in the middle of the Targum of 7. 9. Continuing from this point until it reaches the Hebrew verse of 8. 2, the fragment ends.

Each Hebrew verse is followed by its Targum. Excepting an occasional dagesh in a Hebrew word there are no diacritical points of any kind. Some Hebrew words are pointed with sublinear vowels, and supplied with a few musical accents. Several words omitted in the text are placed in the margin.

[49] Cf. *JQR.*, New Series, I, 65.

E.

22. MS. E, is part of Or. 2375 in the possession of the British Museum. The Targum covers foll. 168^b–184^b. A photographic reproduction, three-quarters of the original size, is in the library of the Dropsie College.

The writing is in clear, square characters, in double column, twenty-four lines to each, and measures $7\frac{3}{4}'' \times 5\frac{1}{2}''$. On the margins is a massora parva, and at the bottom of each page a massora magna.

The Hebrew verses are pointed with sublinear vowels, and supplied with musical accents. A horizontal line over the letters ב ג ד כ פ ת indicates the Raphe sign, which line is also found over the letters ה and א. ש is likewise distinguished by a diacritical point. The dagesh is constantly used both in the Hebrew and Aramaic text.

The Hebrew verse is followed by the Targum, and by an Arabic translation of the former. The MS. frequently begins a word at the end of a line, and repeats the word, or part of the word, on the line following.

F.

23. MS. F is part of Or. 1476 of the British Museum, and covers foll. 1^b–27^b. A photographic reproduction is in the library of the Dropsie College.

Except that this MS. is poorly written, and in many places blurred and illegible, it is almost identical with E. The writing measures $4\frac{3}{4}'' \times 3\frac{1}{2}''$, and contains seventeen or eighteen lines to a page.

24. An analysis of the various texts reveals an essential difference between all the Yemen MSS. on one hand, and

the Lagarde text on the other. Apparently there are two underlying recensions, both of which have attained their present form independently of one another. These variations include independent readings, morphological and syntactical differences.

25. While it must be admitted, at the outset, that, on the whole L preserves a superior consonantal text, there are numerous independent readings and constructions in the MSS. which establish beyond question a different archetype and origin.

26. While all the MSS. form one group among themselves as opposed to L, they are by no means uniform in their readings. Indeed, a casual analysis of their respective texts reveals special affinities among several of them.

The six MSS. divide themselves into four distinct groups, all bearing the characteristic stamp of their common origin, but each possessing features peculiarly its own. Thus, A and B bear characteristics distinctively their own, and form one family group, while E and F are likewise especially and peculiarly related one to the other. Of course differences exist between A and B and E and F respectively, but most of these are traceable to individual peculiarities of their scribes. C stands apart, representing a group all its own, while D, though fragmentary, likewise possesses features distinctive to itself.

The frequency with which C contains readings peculiar to EF would indicate that it is more intimately related to that group than to AB. And likewise D possesses stronger affinities with both C and with EF than with AB. The fragmentary character of D, however, precludes any positive conclusions.

If we represent Y as the original Yemen text, as

distinct from the text of L, the following diagram would portray the various groupings of the MSS.:

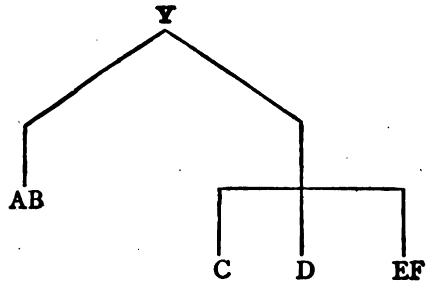

And if T^1 is made to represent the original Targum of Canticles and L^1, the original archetype of L, the following diagram would represent the grouping:

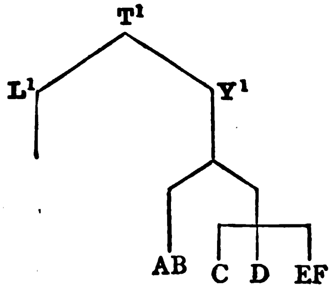

CHAPTER I

TEXTUAL VARIANTS

A. Independent Readings.

27. Convincing testimony for two independent recensions of the L(agarde) and Y(emen) texts, mentioned above, is to be found, for example, in the independent readings in 4. 12, in which the variants are scarcely to be accounted for, save on the ground of independent, original versions. L, ובתולחיך טמירן וגניזן באנפילין וחתימן בבן כמבוע דמין חיין דנפיק מתחות אילנא ומתפרש לארבעת רישי נהרין. While all of the Yemen MSS. are not uniform in their readings, their differences are only slight, and such as would be expected in MSS. coming from the hands of different scribes.

28. In 4. 11, we also have what appears to be independent readings of L and Y. ובעידן דמצלין כהניא בעזרתא דקודשא זלחן ספותהון יערת דובשא ולישניך נינפי צניעא בסללותיך שירין ותושבחך מתיקין כחלב ודבש וריח לבושי כהנין כריח אולבנין. Apparently the reading of L זלחן 'to distil' is better than ולהון in Y.

29. In 5. 13, curiously enough, the same variants are to be found, the former having זלחין, while Y has ולהון. There is a strong possibility that the archetype of Y did not understand the rarer word זלחן, and substituted the more common ולהון for it. Then again the Hebrew texts in both places, נפת תטפנה and נטפות 'to distil' or 'to drip', would seem to require in its Aramaic paraphrase some such word as זלח. The text of Y, however, is clear, and points back to an independent version.

30. A further illustration of the independent versions of

L and Y is found in 4. 9. L קביע על לוח לבי רחימתיך אחתי כנשתא דישראל דמתילא לנינפי די היא צניעא קביע על לוח לבי חיבת זוטר די בניך די הוא צדיקא כחד מן רבבי סנהדרין וכחד מן מלכיא דבית יהודא דהוות יהיבא כלילא דמלכותא על צווריה. The text of Y is apparently defective here, all the Yemen MSS. omitting the first clause. The Hebrew text which repeats לבבתיני, seems to require the double passage קביע על לוח לבי. The scribe of the original Yemen version probably allowed his eye to wander in transcribing this verse, and inserted the phrase לניפי דהיא צניעא קביע על which belongs to the omitted clause, in the wrong place. The reading of L די בניך was corrupted in Y to רבניך, which also omits צדיקא. The text of L thus seems to be better preserved, although it is not beyond possibility that the shorter text of Y may have been the original reading. At any rate, the uniformity of all the MSS. of Y show that they belong to one and the same recension, different to that underlying L.

31. There are, moreover, other differences which point to these independent versions. Thus in 5. 4 the variations in reading considerably alter the sense of the passage. Thus: כד אתגלי מן קדם יהוה דעמא בית ישראל לא צבן למחרם ולמיתב לותיה. It is difficult to say which reading is to be preferred. Both give good sense, but L seems to connect with the previous verse, 5. 3, slightly better than Y.

32. Likewise in 1. 8, the two versions show material difference in the thought expressed. אבעיא להון למסחי גלותא כנישתא. It is possible that L has an independent text, but since the context requires some such text as Y, it seems more likely that the latter is the correct and more original reading. The variants in L can then be accounted for through scribal error. למסחי was probably למחמי; and a later hand found it necessary to correct לך to להון.

33. Further illustrations of this divergence between L and Y are shown in the following passages: 1. 1 עסרתי שירתא אתאמרו בעלמא הדין שירא דין משבח מן כולהון; 1. 1 בני גלותא בעדן דיפקון מגלותא; תליאת חנה בנבואה ואמרת;[50] 1. 1 2. 5 ואזי עסיקא; 2. 8 בעידן דהוו יתבין עמא בית ישראל; 5. 1 מן מדבא ראושוד לכון; 5. 8 אתגלית עליכון רחמתכון.

34. In 5. 14 L and Y differ essentially in the order in which the names of the tribes are given, as well as in the names of the precious stones on which the names were engraved: (5) יששכר, (6) זבולן, (7) דן, (8) נפתלי, (9) גד, (10) אשר.[51]

35. The names of the precious stones differ almost entirely, those of Y agreeing with the Hebrew text in Exod. 29. 17 ff. and 39. 10 ff. The names in L are apparently Arabic equivalents of the Hebrew:[52] (1) אחמר[53] (أحمر), (2) עקיק (عقيق), (3) ברקן זעפרן (زعفرن), (4) כחלי[54] (كحلر), (5) אזמרגד (زمرد), (6) נהור (جوهر), (7) בדלא (بلور), (8) אספור (أصفر), (9) מבאת (طوفاج), (10) פירוזג (فيروزج), (11) מריבג, (12) אסגמור. ABC have margins or superscriptions giving other names of precious stones in place of those in the text. AB have ten such substitutes, three of which agree with L, while C has all its ten substitutes agreeing with L. EF have no corrections.

36. A further divergence between L and Y is to be noted in: 5. 14 גלילן על ציץ כלילא דדהבא דקודשא גליפן על תרי

[50] Cf. T 1 Sam. 2. 1 ברוח נבואה ואמרת.

[51] L and Y agree as to the other six names, all reading: (1) ראובן, (2) שמעון, (3) לוי, (4) יהודה, (11) יוסף, (12) בנימין. C, however, reverses the order of (5) דן and (6) יששכר of Y. It is noteworthy that L follows the order of the names given in T J Exod. 39. 10 ff., but Y agrees with none of the orders recorded in the Pentateuch.

[52] Cf. S. Landauer, *Orientalische Studien*, pp. 505, 506.

[53] AB agree with L and write אחמר.

[54] AB read נופך כוחלי.

ובהיא יומא אנא פלחא למרי עלמא רחימי 6. 3 ;[55] עסר מרגליתא
זבחין אף אנא לחנניה מישאל 7. 9 ;ורחימי אשרי שכינת קודשיא ביני
.ועזריה

37. The differences cited below are mostly in individual words which continue to bear out the impression that L and Y are independent in their text origin. 1. 1 ;ברוח נבואה 1. 9 ;מוי דימא 1. 15 ;[56] כמא יאון עובדך ברתי חביבתי 2. 1 ;נגוניתא 2. 5 ;פתגמי דיהוה 2. 5 ;מפשר 2. 8 ;לגלמתא 2. 14 ;[57] חזויך 2. 16 ;[58] משתלחין צדיקיא נוברין 4. 1 ;בני כנישתך 4. 2 ;כמה יאון 4. 12 ;נהירין לנוה 5. 4 ;[59] אתגלגלו 5. 10 ;[60] שמועין 5. 11 ;כאנפי 5. 14 ;אלכסנדרוס מלכא עליהן כעששית 6. 2 ;[61] ואסיקינן 6. 8 ;דוכסין 6. 8 ;לרישא 7. 1 ;ומה טיבכון 7. 2 ;כנהרין 7. 6 ;למקרביה 7. 11 ;דשלים 8. 1 ;[62] בחדיא 8. 4 ;[63] למיפק 8. 7 ;דאינון סניאין 8. 7 ;ואי מתכנפין 8. 8 ;[64] דמלילו 8. 9 .[65] ואפילו אי מסכינא היא

B. FULLER READINGS.

38. In the following passages L preserves fuller readings than Y. Most of these appear to be additions or expansions made by a later hand. These apparent additions of L are placed in brackets: 1. 9 ;רתיכוהי [וחיילותוהי] 1. 10 ;על [קדל] תורא 1. 13 ;אמר יהוה [בי היא זימנא] 2. 2 [ובעידן] כל [דרא] אינשי 2. 7 ;די אנא סטיא מן אורחא דתקנא קדמוי [ואיהוא] ;[66] בית מוקדשא הדין [דאתבני לי 3. 7 ;[ועמא בית] ישראל 3. 4 ;קרבא

[55] Curiously enough A has the same reading as L (excepting דדהבא דקודשא which A reverses in order). This reading seems superfluous. It probably was originally a gloss which later crept into the text of L. Some later hand corrected A from L.

[56] Cf. Hebr. text.

[57] Y nearer Hebr.

[58] Y is better = 'heroes'. F reads נוּבּרִי.

[59] Y somewhat better. Cf. T 2 Kings 17. 6.

[60] שמעתן, unusual pl.; correct form is שמעתא or שמעתתא.

[61] Cf. 8. 4.

[62] Y nearer Hebr. text.

[63] Cf. 6. 2.

[64] L is better; cf. Hebr.

[65] Cf. Hebr.

[66] Cf. Deut. 2. 14; 2. 16.

[על ידוי במלכא שלמה בר דוד]; 3. 10 לוחי אבניא [די אצנע תמן משה
[בחורב]; 3. 11 [חנא דמטללתא רעבד שלמה מלכא בעידנא ההיא ית]
חנא דמטללתא ארבעה עסר יומין;[67] 4. 1 [כנישתא] רברבי; 5. 13
[ומעמין] דקדוקין;[68] 6. 8 [ולישנייא] עממיא; 7. 2 [דססגנא] בסנדלין;
7. 10 מיתיא [דמכי]; 8. 1 [ליה] ויימרון;[69] 8. 11 עמיה[70] ופלינ
[מלכותא].

39. In the following passages it is difficult to say whether the fuller readings of L are expansions of the original or whether the shorter readings are abbreviated forms of what originally were fuller: 1. 1 לספטר [זמניה] אתא; 1. 1 שירא הדין [דהכדין כתיב]; 2. 16 [דיהוה] ענגא יקרא [נדפי]; 3. 5 [וריקניה] לארעא צדיא; 3. 6 קדם יהוה [וצלי] פלח; 4. 16 סטר דרומא [הות] בוצינא; 5. 16 [וכסף] מדהב; 6. 12 [צדיקין] ועסיקין; 7. 6 [למרי שמיא] קנאתא; 7. 8 [בצלו] ידיהון.

40. There are a few passages in which Y is fuller than L. They are mostly of little consequence: 1. 4 Y · · · · אמרו איכדין יתפרנסון [קדם] ריבון כל עלמא; 1. 5 בית ישראל [עמא]; 1. 7 ישרו [ואיכדין]; 1. 8. גלות כנשתא דישראל; 1. 12. ב[כל] עלמא; 2. 14 [בית] ישראל עמא; 2. 15 בית ישראל [עמא]; 2. 16 גיברי צדיקי [דרא]; 3. 5 [במימרי] אנא קיימית; 3. 6 [בית] ישראל; 4. 14 בוסמי [שבח] מיני [עם כל]; 5. 3 [ואמרת] ענת כנשתא דישראל; 6. 9 למריה [דעלמא].

C. Explicit Readings.

41. There are a number of cases in which the text of L is more explicit than that preserved in Y. It is hardly possible to say which are the original readings. 1. 1 קדם [יהוה] תקיפא דישראל;[71] 1. 12 הוה [נפק] ריחיהון;[72] 2. 4 אעיל יתי לבית [יהוה]; 2. 14 מן [תרין] סטריהון; 2. 16, 5. 10 [דיהוה] יקרא;

[67] Cf. T 1 Kings 8. 65. L appears to be a gloss.

[68] L reading unnecessary.

[69] L smoother.

[70] AB erroneously write עליה.

[71] Cf. T Isa. 30. 29 קדם תקיפא דישראל.

[72] Cf. 7. 9.

2. 17 עבדו •••• עגלא [דדהבא]; 2. 17 יצחק [בריה]; 8. 8 מלאכי [שמיא].

42. Y, too, has a number of explicit readings not contained in L. 1. 6 אֱלֹהִי; 1. 8 עד זמן דאשלח [לחון] מלכא משיחא; 1. 14 הא בכין נחת משה [מן טורא];[73] 2. 12 לאברהם [אבוכן]; 4. 1 וחכימיא [דישראל]; 5. 1 קבילית [ברעוא] ית קטורת בוסמיך; 5. 2 ומסר [י״י] יתהון; 5. 11 [רישי] אוריתיה; 7. 9 אברהם [אבוהי].

43. L has a fondness for full names, for specific titles, and for exact localizations which Y almost consistently omits. 1. 9 ימא [דסוף]; 2. 15 יעקב [אבונא]; 3. 4, 5 למשה [נביא]; 3. 4 דמשה [רבהון]; 3. 4 דיהושע [בר נון משומשניה]; 3. 6 יהושע [בר נון]; 3. 7 שלמה מלכא [דישראל]; 4. 1 [מלכא] שלמה; 5. 4 בלשם [דן];[74] 5. 7 דצדקיהו מלכא [דיהודה]; 5. 14 אבהת תלתא [דעלמא]; 6. 2 זרובבל [בר שאלתיאל]; 6. 4 שלמה [מלכא בירושלם]; 8. 12 ל[מלכא] שלמה.

44. There are two instances, however, in which Y preserves fuller titles than L. 2. 7 משה [ריבהון דישראל]; 8. 13 שלמה [נבייא].

D. ORDER.

45. In the following passages the order of certain phrases in L differs from the order preserved in Y. Most of these passages, however, retain a better sequence in Y. 1. 1 פתחו ואמרו כחדא; 1. 9 וחילותהי רתיכוהי ופרשוהי; 1. 12 ועבדו עגל דדהב ועירבובין די ביניהון; 2. 3 דיאי ומשבח אתרוגא;[75] 2. 8 על טורא דחורב למשה; 4. 16 כנישתא דישראל אמרת; 5. 9 אנת בעיא ••••• אנת צביא;[76] 5. 15 רחמין עלויהון; 6. 1 כד שמעו וכן אמרו; 6. 9 בהון קרבא; 7. 5 ירחין ורישי שנין; 7. 6 על חוטריא

[73] Y nearer Hebr. cf. Exod. 32. 15.

[74] Cf. Josh. 19. 47.

[75] Only C^{ms} writes אתרוגא; Y uses מטרונא which is wrong.

[76] C apparently agrees with L, although it does not preserve the full text. Cf. 5. 9, &c.

וערק · · · · · · מן קדם שלמה ואזל 8. 12 ; מלכא שלמה 7. 7 ; ברהטיא
אשמיעיני אורייתא קל מיליך 8. 13 ; למצרים.

E. Verbs.

46. In the cases cited below L and Y use different but cognate verbs. Thus in 1. 16, L reads פיישין, Pael pt. act. of the root פוש, while Y has פשן from root פשי.[77] In 6. 2 L has דמנבב from the root נבב to collect, gather (flowers, &c.), Y דמנבין from the root נבי, which, while having the same meaning, is used generally of debts or taxes. In 6. 9 L ואחידא a pt. pass., meaning 'to be devoted to', in Y is found as ויחידא from the root יחד.

F. Suffixes.

47. In the following passages L differs from Y in having nouns in the absolute form, while Y appends some personal suffix. Thus in 1. 3 לעמא בית ישראל; 1. 6, 4. 16 אלהיא;[78] 4. 10 בוסמנין; 5. 2 בגלותא; 6. 2 בריה רחימא; 7. 6 אלהיא; 8. 9 כספא; 8. 11 נמיר לכרמא.

In the following passages L has personal suffixes attached to nouns which Y omits. Thus 1. 6 מעותכון; 1. 13 עמך;[79] 3. 5 אוריתי; 4. 7 דעמך; 4. 10 ושום טב דצדיקך; 4. 12 ונשיך; 5. 1 בית מקדשי; 5. 13 חכימוי; 6. 5 ועמומיך; 7. 5 דינך; 7. 8 כהנייך; 8. 1 מן ארעי; 8. 4 עמי; 8. 7 לעמיה.

G. Number.

48. In the following passages, while it is immaterial whether we read sing. or plur. in the text, L differs from Y in number: 1. 4 בשיפולא; 2. 5 פתגמי; 2. 9 ופמירין; 4. 12 אילנא; 4. 16 בתצינא; 7. 8 כאתכלא; 7. 13 כריסנא; 8. 7 דנגרא.[80]

[77] Although C has פֹּשִׁין and E פִּשִּׁין, they also are derived from פשי.

[78] Cf. 7. 6.

[79] Cf. Onk. Exod. 32. 7.

[80] L refers to דנהרא, Y to למוי.

GRAMMATICAL VARIANTS

49. Difference in orthography, phonetics, morphology, and syntax are also to be noted between **L** and **Y**. While each variant taken by itself would not prove significant, the sum total of their differences bear out the impression that the Yemen MSS. issue from a source independent of **L**.

A. The Orthography of L.

50. Characteristic of the orthography of **L** is its decided preference for final ה. It writes מה and כמה almost invariably, but occasionally we find a final א, as in שבעא, שיתא. Further, **L** prefers to use יי to י; thus we have בניין, יהויין, דמליין, but also נביא, משריתיה.

B. Phonetics.

1. *Consonants.*

51. The following consonantal differences are to be noted between **L** and **Y**: 8. 5, **L** רבבן, **Y** ריבון;[81] 7. 6, **L** ברהטיא, **Y** ברטיא; 4. 12, **L** באנפילין, **Y** באלפילין.

2. *Vowels.*

In half or completely closed syllables ă is changed to ĕ or ĭ, as, 2. 5, **L** איתסי, ABE אֶתְּסֵי; 8. 11, **L** בעידביה, **Y** בְּעֶדְבֵיה. When followed by a labial ĭ becomes ū, as, 1. 7, **L** כחומתא, **Y** כְּחֻמְתָא. Ū or ō is changed to ī in 4. 14, **L** מירא, **Y** מֻורָא or מֹורָא.[82] In 5. 13, likewise, **L** has כמירא and **Y** כמֹורא.

[81] C erroneously pointed the word רִבֹּן. **L** is probably correct; cf. G. Dalman, *Grammatik des Jüdisch-Palästinischen Aramäisch*, Leipzig, 1905, p. 104; hereafter abbreviated 'Gr.'.

[82] Probably מורא is the better form; cf. play on מרדכי = מרא דכי, T 2 Esther 2. 5.

C. Morphology.

1. *Verbs.*

52. **Peal: Pf. 3 m. s. A number of instances of forms** with י are found in **L** which **Y** omit: 1. 14 וקטיל; 3. 10 ופריש; 6. 8 וכנישו; 8. 7 יהיב. Pt. act. f. s.: 8. 13 ויתיבא. Inf.: **L** writes regular form with מ, but **Y** has the unusual form without מ: 1. 7 ול[מ]הלכא; 2. 9 ל[מ]חבלא. Inf. ע"ו and ע"י verbs: **L** writes forms with י, **Y** without: 1. 7 למיתב; 5. 4 ולמיתב; 7. 9 למיקם. Pael pf. 3 m. s., 6. 2, **L** קבל, **Y** קביל; Aphel pf. 3 pl. 5. 7, **L** ואובילו יתיה, **Y** ואובלוניה; impf. 3 m. s. 8. 4, **L** ידכור, **Y** יְדַכַּר; impv. m. s. with suff. 2. 14, **L** אחוייני, **Y** אחזיני; inf. 5. 12, **L** לאוטבא, **Y** לְאֵיטבא; 8. 6, **L** לאוקידא, **Y** לאוֹקָדָא; Ithpeel inf. 1. 10, **L** לאתיהיבא, **Y** לאתיְהָבא. Ishtafal pf. 3. 6, **L** ואשתויב, **Y** וְאִשְׁתֵּיזֵב. Quadrilateral, pt. pass. 7. 3, **L** מתפרנם, **Y** מתפרנים.

2. *Nouns.*

53. The form בוסמנין = 'spices' is to be found only in **L**, while **Y** uses בוסמין.[83] Cf. 4. 6, 4. 10, 4. 13, 4. 14, &c. The form בלסמון, too, is found only in **L**, cf. 7. 17, and in 2. 15 we find in **L** (ל)בוסם, while in **Y** (לְ)בְּסַם. In the majority of cases **L** writes the word 'sanctuary', as מוקדשא, and in a few instances as מקדשא. While it is uncertain what vowel is intended over the מ in the latter cases, **L** alone has an ū vowel for this word. **Y** writes either מֹקדשא or מְקדשא. Cf. 1. 8, 17; 2. 14; 3. 6, &c. **L** has singular noun forms in 1. 8 רעיתא for **Y** רעוותא[84] 'shepherds', and in 2. 15 בכרותא[85] for **Y** בכורתא 'first-born'.

[83] In 4. 10 C uses form בסמנהון.

[84] D writing only one noun, דוד, has correctly the singular רַעֲוֺתָא, but F incorrectly writes the singular with two nouns.

[85] Jastrow gives this form; cf. p. 170 a.

54. The following further differences are to be noted between **L** and **Y** in their noun forms. The first of the cited passages is **L**: 1. 12 (ו)עירבְרוּבְין, (ו)ערבובין,[86] mixed crowd; 1. 16 בפוריינא, בְּפֹרְיאַנָא;[87] 2. 9 אשוותנא, אשיאתא,[88] frame wall; 2. 14 חיון, חֵיוֹיין; 2. 14 דרגיתא, דְּרְגָתָא, steps; 3. 9 זנגבילא, מכלינא,[89] species of cedar; 3. 11 דמטללתא, דמטליא, booths; 4. 3 וארכונין, ואורכינין,[90] chiefs; 4. 6 (ו)צפרידי, (ד)נפרידי,[91] demons; 4. 8 דורין, דרון,[92] gifts; 4. 14 (ו)אקסיל אלואוון, (ו)אסקי לאלואוון;[93] 5. 3 מסובתך, מסאובתיך, uncleanness; 5. 15 (כ)נלמשין, (כ)גולמשין [c (כ)גולמושין], species of cedar; 6. 6 אניסא אניסות; 6. 6 (ו)נזילות, (ו)נזילא;[94] 6. 9 שלימתא, שְׁלֹמְתָא, perfect; 7. 5 (כ)פרקמינין, (כ)פרקמנין; 8. 1 ינקא, ינוקא, [יְנִיקָא].

3. *Relative Pronoun* די.

55. **L** has a preference not shared by **Y** for writing the Relative די as a separate word; consequently we have a number of passages in which **Y** joins the particle to the following word; cf. 1. 9, 12; 3. 10; 4. 1, 4, &c.

[86] Cf. עירברבין, T. Num. 11. 40, Gr. 164.

[87] The pointing of the manuscripts clearly indicates that נָא is suff. Hence 'in our —'. This at once makes it impossible to translate with Levy, 'in the Thalamus' (290 a). Jastrow 1146 b translates, 'our lot', combining the word with Tal. בפוריינו, Ber. 16 b (so Rashi בגורלנו). But the reading of the Munich MS. בפורייני (vocalized בְּפוּרְיָינָא: a sort of Keri), so also Y. Ber. 7 d bottom, suggests the translation 'in our bed'; so Kohut, Sup. 16, note 4. Certainly ערשנו in our text precludes any other translation. Cf. also Mid. R., *a. l.*

[88] **L** is better with suff., cf. Hebrew כתלינו. But the form אשיאתא is better. Cf. Nöldeke, *Mand. Gramm.*, 113, 98, note 2; Nöldeke, *Neue Beit.*, 143, note 4, 144.

[89] It is probable that **L** is the correct reading.

[90] Cf. ἄρχων.

[91] Cf. Gr., 165.

[92] **L** is better. Cf. δῶρον.

[93] The Ar. reads as one word ואקסילאלואין. Cf. Jastrow, 113 a, ξυλαλόη, ἀγάλλοχον, pieces of aloe-wood.

[94] Cf. the passages.

4. *Preposition* מן.

56. In a number of passages L assimilates the preposition מן to the following word, while Y retains it as a separate word. There are, however, a few instances in which L does not assimilate מן, while Y does; cf. 1. 2, 9; 2. 1, 14; 6. 2, &c.

5. *Adverbs.*

57. L always writes the adverb הכדין = so, while the MSS. prefer הכין. L always writes אלהן = but, while the MSS. write אֱלָהֵין or אֱלָהֵן. In 3. 7, L writes the adverb ציבחר = a little, as one word, while Y writes ציב חד. In 8. 4, L writes מה דין, while Y shortens the form to מָא.

6. *Conjunctions.*

58. L always writes היכמה, while Y writes היכמא, האכמא, and sometimes היכמה. In 2. 6, L writes אוף 'also', Y אף.

D. SYNTAX.

1. *Absolute and Determinate States.*

59. L seems to have a stronger preference for nouns in the determinate state than has Y which prefers the absolute form; cf. 1. 11 כבשא; 2. 9 נורא; 3. 5 לארעא;[95] 5. 1 קודשיא; 5. 8; 5. 1; 6. 2, &c. Though few in number, cases are not wanting in which Y has the determinate, and L the absolute form. 1. 9 אורח; 4. 6 בוסמין; cf. further 2. 17; 4. 16; 7. 1; 8. 6; 14, &c.

2. *Periphrastic Genitive.*

60. (*a*) There is a large number of passages in which L expresses the genitive relation with the relative ד or די where Y omits the relative. Apparently L has adopted, in these instances, the construction of the later language,

[95] Cf. T Deut. 26. 15.

while Y retains the older construction.[96] There are, however, a few instances in which the tables are reversed; cf. 1. 1 על ידוי די ישעיה; 2. 3 ופתגמי דאורייתא and 2. 12, 14; 5. 10, 15; 6. 5; 8. 8. But 7. 6 למרי על מא; 7. 13 לאלהא שמיה.[97]

(*b*) L prefers to affix a pronominal suffix to a noun governing the genitive, and Y places it in the absolute. Thus 1. 9 רוגזיה די״י; 3. 6 בזכותיה דאברהם; and 5. 7; 8. 7. But one case is found in which we have the reverse; 7. 11 באורחתיה דמרי עלמא.

3. *Relative* ד.

61. In the following passages L substitutes a preposition for the relative pronoun ד of Y. Thus 1. 5 במלאכיא, דמלאכיא; 5. 10 למרי עלמא, דמרי עלמא. In 7. 13 the case is reversed, Y using the preposition for the relative of L, פורקנא דעמאי, פורקנא לעמא.

4. *Suffixes.*

62. In a number of cases L expresses the object of a verb as a separate word, while Y employs pronominal suffixes. Thus: 5. 7 ואובילו יתיה; 5. 7 ארביקו לי; 5. 12 ולברכא לה; 8. 6 שוי יתן.

5. *Pronoun.*

63. L and Y differ in several passages where a personal pronoun is included in either text for the sake of emphasis. Thus: L, 1. 1 פתח פומיה איהו; 8. 12 למהוי איהו; Y, 4. 4 אינון אחרין.

6. *Ethical Dative.*

64. In 2. 3, L differs from Y in omitting an ethical dative; אוילי מיכא.

[96] Cf. Margolis, *Manual of the Aramaic Language of the Talmud*, Munich, 1910, p. 63 ff.

[97] Cf BA, Ezra 5. 5, 12; 6. 9, 10.

7. *Particle* ית.

65. The objective particle ית is less frequently omitted in L than in Y. Cases of omission of the former occur in 3. 4; 5. 4; 7. 1; 8. 7; of the latter, in 1. 4, 6, 14; 3. 3; 7. 2, 6; 8. 5.

8. *Adverb and Conjunction.*

66. In the following passages Y substitutes the conjunction ו to convey the meaning either of the adverb כן or of the adverbial phrase ומבתר כן: 2. 14 ואמרת; 2. 16 ואינון.

9. *Gender.*

67. The noun עידן being of common gender, L and Y construe it as feminine and masculine respectively; cf. 6. 9; 8. 8. Likewise נחינם of common gender is taken by L as a masc., while Y takes it as a fem.; cf. 8. 6. In 1. 1, L writes the pf. fem. בזמן דאתיהיבת לה בר, apparently being influenced by the indirect object לה, while Y writes the masc., agreeing with the direct object.

10. *Verbs.*

68. Peal: in 4. 16, L employs an impv., where Y writes an impf.: וקביל, ויקביל.[98] In 8. 13, L writes pf., and Y an act. pt.: עבדת, עבדא. In 8. 12, L writes a pt., Y an impf.: יהי שלים, ישלום. In 4. 8, L and Y differ as to the person: L תיעלין, Y תיעלין.[99] In 4. 13; 8. 1, L has pt. pass., Y pt. act.: ורחימין, ורחמין;[100] ומסירא, ומסרא. In 8. 13, L uses the inf., Y the impf.: למימר,[101] ריימר. In 4. 15, L and Y use the Pe. and Pa. pt. respectively: דנסכין, דמנסכין. In 3. 10, L has Pe. and Y Aphel: די שלים, דאשלם. In 8. 1, L uses the Ithpeel pf., Y the pt.: אתגלי, מתגלי.[102] In 8. 4, L has

[98] Y is better.

[99] L is more consistent in its person, though Y is not in error.

[100] Act. pt. better. [101] L is somewhat better. [102] Y is better

Ithpeel pf., Y the Ithpaal pf.: אתעכבו, אתעכּיבו. In 8. 4, L uses Ithpeel pt., Y Ithpaal pt.: מתנרין, מִתּנֹּן. In 8. 4, L writes a Shafel while Y has an Ishtafal: דישיצון, דישתיצון.

11. *Prepositions.*

69. In the use of prepositions the following syntactical differences are to be noted between L and Y. In 1. 6, L omits the preposition ל although the verb פלח generally requires it, but Y reads למפלח למעוותא. In 3. 10, L uses מן pleonastically before עילויה, while Y writes עלוהי. Although unnecessary, in 2. 7, L uses ב[103] in instrumental sense, while Y omits it: thus L פתח בפומיה, Y פתחי פומיה. In 2. 16, L slightly alters the sense by its use of a different preposition to that of Y: thus L writes כפתגם דחרב, Y[104] לפתגם דחרב. In 3. 11, while L omits the preposition, Y uses a ב in a local sense, thus: L ועמא דציון, Y ועמא דבציון. In 5. 4, 7; 7. 12, L uses ב in a local sense, while Y uses ל to indicate direction toward, thus: 5. 4, L ואגלי יתהון בלחלח ובחבור, Y ואגלי יתהון ללחלח וחבר;[105] 5. 7, L ואוביל יתיה ברבלה, Y ואובילי יתיה לרבלה; 7. 12, L אגלי יתוה יתהון בארעא, Y אגלי י״י יתהון לארעא. In 6. 12, L uses the preposition ל after the verb דמין and מתילין, while Y uses כ; 7. 13 מתילן לגופנא, Y[106] דמתילין כגופנא; 6. 12, L דדמין לאברהם, Y דדמין כאברהם. After a verb signifying appointment to something L uses no preposition, while Y makes use of a ל; thus: 7. 6, L מלכא דאתמני עלך רישא, Y מלכא . . . . לרישא. In 7. 12, L repeats the preposition ב before each of the two nouns governed by the same verb, while Y employs the preposition but once. In 7. 14 the case is reversed. Thus 7. 12, L בקרוי גלותא ובמלכי

[103] Cf. *BDB.*, sub. ב. [104] Cf. T Num. 21. 24 לפתגם דחרב.

[105] Cf. T 2 Kings 17. 6 ואגלי ית ישראל לאתור ואותיב יתהון בלחלח ובחבור נהר גוזן וקירוי מדי.

[106] C and D incorrectly write בגופנא.

עממיא, Y בקרוי גלותא ופלבי עממיא; 7. 14, L בפתגמי ספריא ופתגמי אוריתא, Y בפתגמי ספריא ובפתגמי אוריתא. In 7. 10; 8. 1, 4, L and Y use different prepositions to express the same idea: 7. 10, L דמנבואת ····, Y דבנבואת פומיה; 8. 1, L עמנא, Y לנא; 8. 4, L לירושלם, Y על ירוש'.

12. *Miscellaneous.*

70. In the following phrase Y avoids repeating the noun, since the connexion is so close as to make it unnecessary: 5. 12 מרישא דשתא ועד סופא. The apodosis of the sentence in 3. 10 differing in L and Y, the position of the conjunction ו is different: ובתר דאשלם יתיה ושוי ···· פרס.

ERRORS

A. Lexical.

71. As stated above, the text of L in many places is much better preserved than in Y. All of the Yemen MSS. transmitted defective and faulty readings. Not a few of these are homoeoteleuta, while others are plain omissions.

1. *Homoeoteleuta.*

72. The bracketed words in the following are omitted by Y: 1. 17 מן [ארזין דגינתא דעדן ושירתוהי יהוין מן]; 2. 6 בהון [עינא בישא וחד מן עילויהון בנין דלא ישלום בהון]; 4. 8 דיתבין [על נהר ראמנא ודיירי דייתבין]; 8. 5 כיומא [דסלקת מן מדברא לארעא דישראל ומתפנקין על רחמי מרהא ביומא]; 8. 9 רשו [לעממיא למישלם בה היכמה דלית רשו]; 8. 11 יתה [בירושלם ומסר יתה];[107] 8. 13 דישראל [בסוף יומיא את כנישתא דישראל].

2. *Omissions.*

73. The following omissions occur in Y: 2. 2 [ביני] פלבי עממיא; 2. 3 נמירין [לי]; 2. 12 וכען [צביתי] למעבד; 2. 14 מוקדשא [ועיר];[108] 2. 17 קריב [תמן] ית קורבניה; 3. 3 [אמרת כנשתא דישראל]

[107] Cf. Hebrew text.

[108] Cf. *Agad. Shir Hashirim*, *JQR.*, VII; השמיעיני את קולך כל שאתם

אשכחו; 3. 5 אשבעית לכון [כנשתא דישראל ביהוה צבאות ובתקיפי ארעא
[דישראל];[100] בידיכום [ותעברון ית ירדנא]; 3. 7 [ובתהיא ברכתא
מסחרא [להון] כשור רם; 3. 8 כולהון [אחידין] בפתגמי אוריתא; 4. 1
[יתבי] סנהדרין; 4. 2 [דהוו] דכיין; 4. 10 ושום [טב] דצדיקיך; 5. 2
תיצית נזריו [אתמלי מן ספי עיניך]; [והוו דמיין בגלותא] כגבר דמכא
כגבר; 5. 3 כבר [סליקית שכינתי מבינך והכדין אחדור ואת עבדת
עובדין בישין ואנא] קדישית; 6. 1 [מבינך] שכינתא; די השתכחו [בי];
6. 5 אצדיקו [יתי]; 6. 6 [דהוו] חיכמה דכיין;[110] 6. 7 בר [מן]
לקבלא; 7. 1 [כמה זוותנין] עובדי; 6. 10 צדיקין [מכולהון];[111] מתתיה
דמלין [פיקודיא] כרימנא; 7. 13 [דדמין] אצבעת; 7. 8 [נבואה];
8. 7 [מן] משיריתיה; 8. 11 ופלינ עמיה [מלכותא].

There are a few omissions to be found in **L**: 1. 1 פתחו
[פומהום] כולהום; 2. 5 [אי] אתון; 2. 7 [קדם] תלתין שנין; דנפקו; 2. 9
ובאולפן; 4. 4 [וחזא] וחמא; 3. 6 [גוברא] עימיה; דאשתדל לעמיה
אוריתא דהוא עסיק [ביה].

3. *Doublets.*

74. Errors that appear to be doublets are found once in **L** and once in **Y**. **L**, 4. 1 לעלמא לעמאבית ישראל: **Y**, 5. 4 וכבר דבר.[112]

4. *Scribal Errors.*

75. The following scribal errors are to be found in **L**: 1. 12 כנירא; 4. 11 אולבנין; 7. 8 ארבעת.

Y, on the other hand, has many more scribal errors. 2. 2 דמבלבלא;[113] 2. 3 ממרונא; 2. 5 קבילו אי אתון; 2. 9 וחם; 2. 14

מתפללים לפני בקול גבוה כי קולך ערב בתפילתם. Cf. also Jerus. Sh. 178 b, Mek. 14 b.

[109] Cf. Hebrew text.

[110] CE add דהוה, F דהוי after חיכמה. A verb is necessary, but all the manuscripts have it in the wrong place. **L** preserves the best text.

[111] Cf. Gr., 232 and 6. 8.

[112] C corrupts ודבר to ודמר. It is interesting to note that the Ar. supports the reading of **L**.

[113] Five different readings are preserved in **Y**.

[illegible]

[illegible]

B. [illegible]

1. Verbs.

76. The following errors in verbal forms [illegible] in L: [illegible] V contains the following errors in verbal forms [illegible]

2. Suffixes.

77. The following errors in suffixes occur in V where L has the correct form: [illegible]

3. Gender.

78. In 1. 1, L repeats six times an error in the gender of the ordinal following the fem. noun [illegible] writing the masc. תליתאה, רביעאה, חמישאה, [illegible] for the correct fem. readings of V, [illegible] רביעיתא, &c.

In 6. 4, L likewise incorrectly writes [illegible] V ארבעת ט'.

In 1. 8 and 5. 3, L incorrectly writes the [illegible] יחוין and [illegible] for the masc. of V [illegible]

In 1. 4 and 8. 10, L incorrectly takes [illegible] as a fem. noun, writing תיניתא [illegible] and [illegible]

[114] Apparently V did not understand [illegible], which, of course, is the correct reading.

[115] Cf. Gr., [illegible]

[116] [illegible]

[117] Cf. Gr., [illegible]

[118] [illegible]

[119] A pl. is required.

[120] CDEF have [illegible]

[121] Cf. above, note [illegible]

takes יומא to be fem., writing ובההיא יומא. Incorrect also is the gender of L in the following passages:—1. 8 ובההוא זכותא; 1. 15 יאון עובדך; 4. 2 (עדרי) וסלקן; 4. 6 דהוה שכינת יקרא; 5. 1 (אישתא) ואכל; 5. 14 צחחין ···· נהירין ········ מרגליתא; 7. 2 (ישראל) סלקן; 7. 4 (משה ואהרן) דמתילן; 7. 14 וחכימי דריא קביען, and 8. 9 זכות אוריתא דעסקן ביה יתקיא (double error).

Errors of gender in Y are not as frequent; these occur in 1. 8 ונפשי יהי; 1. 14 אימרא חד; 1. 17 בית מקדשא יאיא; 2. 11 ומרות מצראי דמתיל; 8. 14 אנחנא מצלן ······ סבי כנישתא דישראל.

4. *Number.*

79. L writes the following plural forms of nouns in place of the singular: 1. 12 ריחיהון; 2. 15 משבטוי דדן; 5. 1 אחוותי; 7. 9 וריחיהון; and the sing. instead of the plur. in: 2. 7 אחוכן; 7. 3 ונרדא.

Y has the following sing. instead of the plur.: 2. 14 מדברא; 4. 2; 6. 7 עדרא דענא דיעקב; and the following plurs. in place of sings.: 6. 7 כרימוניא; 7. 9 נסיונא הדין; 8. 9 אוריתא דכתיבין.

5. *Prepositions.*

80. In 4. 3 L omits the preposition ב, in בעיין בצלותא; and writes ב for כ in 6. 4 ביומא; 6. 10 בקריצתא.

6. *Conjunctions.*

81. In the following passages L incorrectly adds the conjunction ו: 2. 7 ומן; 2. 14 וכד רדיף; 3. 10 ופריש; 5. 5 נצחן וקרבא;[122] 6. 9 ועסיקא; and in the following incorrectly omits it: 2. 13 איזילי מיבא; 7. 10 אי מטא; 8. 2 פירי; 8. 11 בתר. In 5. 16, L writes conj. ו for relative ד: ומתנבאין.

In the following passages Y incorrectly adds the conj. ו: 1. 5 ועל: and omits it in: 4. 11 לישניך; 8. 1 יימרון בית; 8. 1 אעלינך.

[122] Cf. J II, Gen. 49. 5, נצחני קרבא.

CHAPTER II

AB

82. As stated above, the Yemen MSS. are not uniform in their texts. While forming a group in themselves, distinct from L, they nevertheless diverge one from the other in text, in orthography, and matters of morphology and syntax. Each of the manuscripts has features, distinctive to itself alone, as the following analysis will endeavour to show.

83. The most reliable and best preserved of these texts are AB. They contain the least number of textual and scribal errors, and seem to preserve the more original Yemen readings. A being the better written of the two, was used as the basis of this edition.

TEXTUAL VARIANTS

A. Independent Readings.

84. The following independent readings are to be noted in AB: 1. 1 שירתא תליתיתא שירתא דבירא אמר משה ובני ישראל
פתחו כולחום פומחום כחדא ואמרו שירתא ; 1. 1 סקי בירא שבחו לה ;
1. 9 מיא ; 2. 13 ומן חאי ; 2. 14 ומחייך ; 2. 17, 3. 6, 4. 6 פולחנא ;
3. 7 לכנשתא דבית ישראל ; 3. 10 בחידן מן כסף ; 4. 3 ומלכא רחוח
מדבר ברישיהום ; 4. 4 דהוא עסיק ביה ; 4. 12 רחוח חתים ; 6. 4 בזמן
דצבית למעבר ; 8. 6 [ד]בריתא.

B. Fuller Readings.

85. There are a few instances in AB, none of which, however, are of any material significance: 1. 1 *bis* כתיב [ביה] ;

ibid. [רבחון דנביייא] משה;[123] 4. 2 [ועושקא] ודכין מכל אונס ונזילא; 4. 14 [עם כל] קני;[124] 5. 7 [על] אורחא דנטירין.

There are three instances where R are fuller than AB: 1. 1 [נבי[י]א] שלמה; 1. 1 [בר אבנעם] וברק; 5. 16 [הוא] תקוף ודין.

C. Order.

86. Several instances of transposition of words occur in AB: 5. 10 בארבע ועסרין; 6. 3 רחימי וחביבי;[125] 7. 6 דקליף ברטיא ית חוטריא.[126]

In A alone there is one instance of inverted order: 2. 15 החוא דרא.

GRAMMATICAL VARIANTS

A. The Orthography of AB.

87. AB have a strong preference for ס against שׂ; thus we find עסר, עסרתי, סמלא, but דבדמשק.

Likewise they express consonantal ו by וו, thus: זכוותא, ח(י)וור, מעוות, but also by single ו in כורדא, ומרות.

88. AB always write the Tetragrammaton thus: ײ̤, and abbreviate not infrequently קדם, ישראל, מצרים.

B. Phonetics.

89. While AB read in 1. 4 נֹגוך and in 1. 12 נֹרדא, R change *ă* to *ĭ*, reading נִגוך, נִרדא.

Pataḥ is lengthened to Ḳameṣ in the pass. part. in 1. 8 where A reads בְּעִיא, R בָּעִיא.

[123] L מ' נביא.

[124] AB were probably influenced by the recurrence of the phrase later in the verse.

[125] L writes רחימי ורחימי.

[126] Cf. Onk. Gen. 30. 37, 38.

In 1. 2 A writes דְּחִיבִּ, B דְּחִיבִּ; 2. 11 A חֲלִיף, B חֲלִיף; AB always write בְּגִין, cf. 1. 14, 2. 6, 2. 8, 3. 8, &c.

In 1. 15 AB write עֲסִיקָא, B עֲסִיקָא; 7. 9 A writes אִי 'if', B אִי.

In ל״י verbs AB retain final *i*, which B change to *e*; cf. 3. 4, 5. 1 where AB write וְאִשְׁרִי, B וְאִשְׁרֵי. But 2. 3 A writes דְּאִתְגְּלֵי, while B retain final *i*, דְּאִתְגְּלִי.

Shewa and pataḥ change places in the beginning of a word: 8. 9 AB וְאַפִילוּ, B וַאֲפִילוּ; cf. 2. 15, 8. 4.

In the group of nouns מַקְדְּשָׁא, מַדְבְּרָא, מַדְבְּחָא, מַשְׁכְּנָא, and מַדְרְשָׁא AB generally use the pataḥ over the prefix, except in the word מִדְרְשָׁא, where a ḥirek is usually found.

AB usually write מְשִׁרִיתָא with a ḥirek over the ר; cf. 1. 1, 1. 9, 2. 7, 7. 1, &c.

C. Morphology.

1. *Verbs*.

90. Peal. The impv. form וּסְעִידוּ occurs in 2. 5, A, by the side of וּסְעָדוּ of B.

Pael. For the Pael pass. pt. in 2. 3, AB read וּמְשַׁבְּחָה, B וּמְשַׁבְּחָה.

Aphel. The Aphel pf. In 2. 7, 3. 5, 5. 8, AB read אַשְׁבְּעִית, while B read אַשְׁבֵּיעִית. In 2. 15, 8. 4, AB read for the inf. לְאַגְּנָתָא, while B have לְאַגָּנָתָא.

Ithpaal. In 1. 14 AB have אִתְ[י]קַּרְתְּ, while B have אִתְ[י]קַּרְתְּ.

Ithpe. and Ithpa. In 6. 12 AB writes Ithpa. אִתְגְּלֵי, B Ithpe. אִתְגְּלִי.

2. *Nouns*.

91. AB have a strong preference for forms of עוּבַד, 'work', with šurek; cf. 1. 6, 1. 12, 1. 15, 2. 10, &c., but also write עוֹבָדֵיהוֹן; cf. 2. 16.

3. *Prepositions.*

92. With a single exception, AB always write קֳדָם, with ḥatet kameṣ. In 1. 1 B writes קֹדָם. In 4. 13, AB write הֵיכִי, while ℞ have הֵי[א]כִי.

4. *Adverbs.*

93. AB always write בְּגִין 'in order that', with ḥireḳ; cf. 1. 14, 2. 6, 2. 8, 3. 8, &c. AB prefer to write the adv. בְּזִמְנָא with pataḥ; cf. 1. 1, 1. 15, 2. 9, 4. 7, &c.; but occasionally they write בְּזֹמַן with ḳameṣ; cf. 1. 1, 2. 3, 2. 7. AB prefer the adv. דְּהָכִין with ḳameṣ, which is the correct form, but sometimes write it דְּהַכִין with pataḥ; cf. 1. 1, where both forms occur. In 1. 14 B writes הָא בְּכֵין, while ℞ have הָא בְּכִין.

5. *Conjunctions.*

94. AB generally write conj. הֵי כְּמָא (ה) 'as'; cf. 2. 3, 2. 6, 2. 7, 4. 2, &c., but הָא כְּמָא is also found; cf. 1. 10, 3. 8.

AB generally prefer כַּד, cf. 1. 5, 2. 7, 2. 14, 3. 5, 3. 6, &c., but the unusual form כְּדוֹ is also found, cf. 2. 7, 5. 5.

D. Syntax. *Verbs.*

95. Peal. In 4. 6 A uses Pe. pt. const. עָרְקֵי, while ℞ have the abs. עָרְקִין.

Pe. and Pa. In 1. 4 AB use Pa. pf. נְגִידְנָא, while ℞ have Pe. נְגִידְנָא. In 5. 2 AB write Pe. impv. חֲרוּרִי, while ℞ have Pa. הַדְּרִי.

Peal and Aph. In 8. 4, 8. 9 AB write Aph. יַדְכַּר, while ℞ writes Peal יִדְכַּר, and in 8. 14 AB write Aph. וְתַשְׁרֵי, ℞ Pe. וְתִשְׁרֵי (L וְתִישְׁרֵי).

Pael. In 4. 8 AB have Pa. pt. c. מְסַקֵּי, ℞ abs. מְסַקִּין.

Ithpe. In 8. 9 A writes Ithpe. pt. det. מִתְעַתְּדָא, while ℞ writes the indetr. מִתְעֲתָדָא.

ERRORS

A. TEXTUAL. *Omissions.*

96. The following omissions occur in AB: 3. 2 דאסתלקת [מננא]; 4. 2 דכיין [דחוה]; 5. 1 [דישראל] כנשתא; 5. 10 דעטיף [בימטא]; 7. 3 [רבא] מי נהרא; 8. 14 [זמן] עד.

In A alone the following omissions are to be noted: 4. 10 מן שבעין [יתיר]; 7. 3 [מפרתיה] מתפרנים.

There are two passages in which B alone omits words contained in R: 1. 4 [בליליא] דאישתא; 3. 8 [לחרבא] דמתילן.

In 8. 11 AB contain an omission due most probably to homoioteleuton: [בירושלם ואסר יתה] איתיב יתה.

B. GRAMMATICAL.

1. *Suffixes.*

97. In 1. 11 כורסי and 4. 1 קורבנא A alone is incorrect in the omission of the suffixes.

2. *Gender.*

98. AB only have the correct gender in the following passages: 5. 12 ומסתכלן; 6. 4 יאיא; 7. 8 מתפרשן; 2. 14 חקנין.

In 4. 8 ליך (twice) and 5. 12 דקימן, A alone is correct.

AB have the incorrect forms in the following instances: 1. 1 וחדין; 2. 8 דמתילן.

A alone is incorrect in 3. 10 ושפירן; 5. 2 וחוה; 8. 8 וקלילן; 8. 11 עימה.

B alone is incorrect in 7. 3 יתה.

3. *Number.*

99. In 8. 3 למזיקיא AB alone are correct. In 7. 6 לרישי and 8. 1 עמא ארעא, AB alone are incorrect.

4. *Prepositions.*

100. In 8. 11 ועלה עלוה AB are incorrect.

In 3. 8 לחרבא A alone errs.

CHAPTER III

C

101. The text of C presents a number of independent readings and forms. It has many features peculiar to itself which mark it apart from the rest of the manuscripts. But of all the texts, it is most prone to textual errors and omissions. Especially is it careless in omitting words and phrases; of such omissions there is a large number.

TEXTUAL VARIANTS

A. INDEPENDENT READINGS.

102. The independent readings of C are the following: 1. 1 ובני; 1. 2 מתמליל עמהון; 1. 4 אוריתא; 1. 13 קרבנא; 2. 6 ולמתלי;[127] 2. 10 קומי ליך איזיל מן שעבוד מצראי כנשתא דישראל רחימתי מלקדמין ושפירת עובדין איזיל ופאקי ליך משעבוד מצראי;[128] 2. 14 בסתיר;[129] 3. 6 בצדקיה; *ibid.* צפרא; 3. 8 אלפין בפתגמי אוריתא;[130] 3. 9 וחפא יתהון דהבא;[131] 4. 1 צדיקין מבנותי דיעקב;[132] 4. 6 ובזמן; 5. 3 אתיב יתהון; 6. 1 באסתלקות יקריה ממקדשך; 6. 5 אוריתא; 6. 6 ותכלא;[133] 7. 13 ונחוי; 8. 5 בקלעא.

[127] The roots תלי and דלי are closely related; either word might be used here.

[128] The reading of C seems superfluous. [129] Cf. Heb. בְּסֵתֶר.

[130] L writes אחידין בפתגמי אוריתא; C is good; it is an interesting variant of L.

[131] C refers to the various woods; R to the temple.

[132] This may be an error of C.

[133] R ומתכלא does not occur as a noun but as Aphel pt.

B. Fuller Readings.

103. There are a number of fuller readings in C: 1. 1 [מי]ימא; 1. 9 פרעה [ומשריתיה]; 1. 14 ידויי [דמשה]; 2. 2 [בין] פלכי; 3. 6 דאברהם [יצחק וישראל] דפלח[ו]; 5. 14 בשבוחין [ובהיקין];[134] 7. 6 בשושן [הבירא].

C. Order.

104. In some cases a different order is found in the text of C: 2. 8 למשה על טורא דחוריב; 2. 9 על תמכה תעלשין ופטיר;[135] 2. 17 דאדכר קימא; 4. 14 מיני שבח; 5. 7 צדקיה דמלכא; 7. 13 ולבי כנישתא לבי מדרשא.

GRAMMATICAL VARIANTS

A. The Orthography of C.

105. Like AB, C prefers the use of ס to that of שׂ, and, but for the word שׂאני which occurs twice, uses only the ס.

C prefers final א to ה, writing invariably מא and כמא, but also שיתה, סופה.

C rarely uses וו; it occurs but once each in the words עלוון, ומלווי, ומחוור, and זכוותהון; ordinarily זכותא, רעותא, גלותהון.

C rarely uses יי, generally preferring י. Thus we find אתייקרו, דאתחייב, but אוריתיה, חיון, מלין.

C frequently abbreviates such words as ארעא, עלמא, ירושלם, besides the common abbreviations קדם יהוה, ישראל, מצרים.

[134] C mg. al. m.

[135] Cf. Pesaḥim 39 a, and Löw, *Aramäische Pflanzennamen*, pp. 87, 179.

B. Phonetics. *Vowels.*

106. In half or completely closed syllables C retains the original *ă* which **R** changes to *e* or *i*; 5. 3 C לְמַהֲדָר, **R** לִמְחדר.

When followed by a labial *ĭ* becomes *ŭ*; 1. 11 **R** שִׁבְעָא, C שׁוּבְעָא.

ē changes to *ī* in 5. 6 C צְבִיתִי, **R** צְבֵיתִי.

Final *ī* becomes *ē*; 1. 17 C ראתבְנֵי, **R** ראתבְּנִי; 7. 13 C אֵי, **R** אִי.

ū is changed to *o* in 3. 3, where C writes חֲוֹור for **R** חִוּור; 5. 14 ראוֹבֵן for **R** ראוּבן; 6. 4 C דִצְבוֹתִיךְ, **R** דִצְבוּתיך. Pataḥ is reduced to shewa in 1. 14; C (מ)חְמַן, **R** (מ)חַמַן.

Characteristic of C (and D) alone is the method of punctuating the conjunction ו. Almost invariably C writes וֻ, contrary to rule, before the בּמף letters, thus וֻמן, וֻמשריתיה, וֻברכתא, וֻבוֹעירות, וֻפתגמי, &c.

In two instances C writes וְ in וְקְטִיל, וְקַטְלִין against the regular form וֻ. It is possible that the pronunciation of וֻ before בּמף was as though it were written וְ and that the two last forms mentioned are merely mistakes of the scribe.

C. Morphology.

1. *Verbs.*

107. Peal. Pt. m. pl. 1. 16 C פשין, **L** פיישין from √פוש, **R** פשן √פשי.

Inf. 2. 9 C לחבל, **R** לחבלא, **L** למחבלא.[136]

Impf. 3. 3 C איסק, **R** אסק; 7. 7 C דתסבלין, **R** דתסבולי (Gr. 271).

[136] **L** is best form.

Pael. Pt. m. s. 1. 10 C וּמְפַרְנְסִים, B וּמְפַרְנְסִים.

Pt. f. s. מְסַדְּרָא, B מְסַדְּרָא.

2. *Nouns.*

108. Two different forms of the same noun are found in 1. 1, where C writes עִסְרִית, B עֶסְרְתֵּי;[137] 1. 11 C עִסְרְתֵּי, B עִסְרְתֵּי; 2. 9 C דִּנְכִּיסָא, AB דִּנְכְּסָא, EF דניסכא.

C always writes מַקְדְּשָׁא while B generally write מִקְדְּשָׁא. ענני written in various ways is found in C as עֲנָנֵי.

In 6. 3 C writes רְחִימֵי, B רְחִימֵי.

D. Syntax. *Verbs.*

109. Peal. In 7. 2 C writes Pe. pf. where B write pt.: C סליקו, B סלקין, L סלקן.

Pe. and Pa. 6. 5 C writes Pael. דלקיטו, B Pe. דלקטו.

Pe. and Aph. 3. 3 C writes וִישְׁרֵי, B וְאַשְׁרֵי.

Pe. and Ithpe. Pt. 1. 13 B ועסיקא, C ומתעסקא. 7. 4 B דמתילו (intrs. pl.), C אִמְּתִילוּ.[188]

Ithpe. and Ithpa. Pt. 1. 9 C דְּאִשְׁתְּנִקוּ, B דְּאִשְׁתַּנְקוּ.

Ithpe. and Ithpa. Pt. 1. 11 C דְּמִתְפָּרְשִׁין, B דְּמִתְפָּרְשִׁין.

ERRORS

A. Textual.

110. Omissions in C are very frequent, as may be seen from the cases given below.

1. *Homoioteleuta.*

1. 9 לא [נגיב אמרו רשיעיא וערבאין נוכראין דבינידהון ית מיא יכיל] יכיל לא] לנזבא וית מינא; 2. 3 ומשבח [ביני אילני סרק וכולי עלמא] אידין אלהא אנתי [ומשבח ביני] סורעין יתיה כין ריבון עלמא יאי; 5. 9 צביא [למפלח בנשתא דישר׳ דשפירתא מכל עממיא לאידין אלהא אנתי

[137] C = עֲשָׂרַת; cf. Nöldeke, *Mand. Gr.*, 154, note 1.

[188] L writes דמתילן.

[בעיא] למרחל דהכין קיימית עלנא; 8. 6 על [ליבך כאלף רעוקא] על; למוי [דימא דהא אינון סניאין לא יכלין למטפי ית רחמי מנך ואן 8. 7 מתכנשון כל מלכי ארעא דמתילין למוי] דנהרא.

2. *Omissions.*

111. Plain omissions in C are as follows: 1. 13 ובעא רחמין [קייי]; 1. 17 מקדשא [דייי] דאתבני;[139] 2. 4 [קבלית] עלאי; 2. 7 [דלא] חזידון [למיסק];[140] 2. 14 [ומסטריתהון] מדברא;[141] *ibid.* כנשתא [דישראל]; 2. 15 רשיעא [גניב]; 2. 16 [ונפק] מתחות ענני;[142] *ibid.* [צדיקי] דרא; 3. 2 [וניזיל] ונסחר; 3. 4 שכינתיה [בגויה]; 3. 6 ומתעבדין [לה]; 3. 7 אמר [ייי]; 3. 9 מלכא [שלמה]; 3. 10 וטליל [עלוהי]; *ibid.* ארעא [דישראל];[143] 4. 8 כרכין [תקיפין]; 4. 11 כנינפי [צניעא]; 4. 15 בבית מקדשא [דמתבנו בירושלם]; 4. 16 [ייעול] אלהי; 5. 15 נצחן [קרבא];[144] 6. 1 תושבחתא [דייי]; 6. 2 מימרא [דקודשא]; 6. 4 אמר ייי [במימריה]; *ibid.* דבנא [לי] שלמה; 6. 5 רבני(י)ך [חכימי] כנשתא [רבתא];[145] 6. 9 [הות] פלחא; 6. 11 לבית [מקדש] תיניין;[146] 7. 1 כנשתא [דישר']; 7. 2 בצלאל [אומנא]; 7. 5 דדאין [דינין] חסין; *ibid.* וידעין [לממני]; *ibid.* וקבעין רישי [שנין ורישי] ירחין; 7. 8 ובעידן דפרסין [כהניא]; 8. 1 עמא [דארעא]; 8. 3 רשו למזיקיא [לחבלא][147] בי; 8. 4 ארעא [למיסק]; *ibid.* ידבר[148] [לכון]; 8. 6 דלא [נוסיף] עוד; *ibid.* [לן] דמין.

3. *Scribal errors.*

112. The following scribal errors occur in C:

1. 10 מן פתגמי אוריתא כאטבא; 3. 7 דוכרנהון; 3. 10 מֹן; 4. 3 למללא לכא; 4. 4 דהיא לך;[149] 4. 7 בֹת ישר'; 4. 8 דיחסנֹן; 4. 15 מקדשי; 5. 1 וחור; 5. 4 ודמר; 5. 9 לאידין את אלהא; 6. 1 מנך;

[139] C shorter, perhaps.

[140] דלא written C mg. al. m.

[141] L writes מדברך.

[142] C writes ונפק, mg. al. m.

[143] Not necessarily omission.

[144] L writes וקרבא.

[145] C רבני.

[146] לביתא, hence may not be an omission.

[147] C לי.

[148] C mg. al. m. לכון.

[149] This is both an omission and error of C.

6. 11 דאתנבי; 7. 1 לֹות; 7. 3 בהין; *ibid.* תפוק; 7. 5 דמלוד; *ibid.* דמיא; 7. 6 למקריה; 7. 7 מלבותי; 8. 4 למפקודהון; 8. 5 רבֿנן; *ibid.* כמא; 8. 6 לעמא.[150] In 1. 11 there is a textual error of R against the correct reading of C; באצבעי, R באצבעי.

B. Grammatical.

1. *Verbs.*

113. The following errors in verbs are to be noted in C:

1. 6 וסגידת; 1. 7 ממלמלין; 1. 17 יהוין; 2. 3 למתב; 2. 17 דמטללין; 3. 3 אכפר; 3. 8 וטמן; 5. 2 אחמלו; 8. 7 למחוי.

In the following verb forms C alone is correct:

2. 12 אתחזיו; 2. 17 מפורסמין.[151]

2. *Nouns.*

114. The following errors in nouns occur in C:

1. 9, 2. 6 חיוין; 1. 16 ובנינא; 2. 13 לבכורי; 3. 8 מלתא circumcision; 7. 2 ובניהון.

3. *Suffixes.*

115. In 3. 5 לאבהתכון C alone has the wrong suffix, while in 7. 7 באנפין C alone incorrectly omits it.

4. *Gender.*

116. In the following passages C alone has the correct gender: 1. 11 כתיבן; 4. 12 משתלחן;[152] 6. 10 שפירן.

In the following C is incorrect in gender forms: 1. 16 דמתקין; 2. 10 איזיל; 7. 7 עלך.

5. *Number.*

117. In 2. 14 מליא and 5. 2 דמעתיך C alone is correct in number. Errors of C in number are: 1. 14 כתנא; 2. 15

[150] C is blurred.

[151] L writes מפרסמין.

[152] The form C משתלחן is not found; it should be משתלחן, but C is clearly meant for feminine.

בידהון; 2. 17 קרבנא;[153] 4. 6 בידהון; 4. 11 מתילא;[154] 4. 12 כמבועין דמיין;[155] 6. 1 רשפירין;[156] 7. 3 אֹנֹשא.

6. *Prepositions.*

118. In the following passages C alone has the correct preposition 6. 10 בזמן; 7. 3 באננא.

In the following instances C either omits or inserts the wrong preposition: 1. 1 בליליא, 7 בחכמתא; 2. 15 דאתחבלא; 5. 13 בסבא, 14 כשבוחין; 6. 2 לסנהדרין.

[153] L writes קורבניה.

[154] L writes מתיקין, which points to a different text.

[155] L writes כמבוע דמין.

[156] A L write רשפירא.

CHAPTER IV

D

119. Despite its fragmentary character, D contains a number of interesting variants and forms. It contains even an independent reading which appears to be genuine and not a corruption. While it presents closer relation to C than to the other manuscripts, its variants indicate that it is an independent text, and the missing sections would no doubt have given us a number of interesting variants in form and text.

TEXTUAL VARIANTS

A. Independent Readings.

120. The following independent reading is to be noted in D: 7. 12 כד תבו עמא בית ישר׳ ומרדו אנלי ייי יתהון.

The following differences in individual words occur in D: 1. 9 עליחון; *ibid.* ימא; 1. 13 פלחנא; 7. 9 בניסיתא הדא; 7. 10 לחמר חרת.

B. Fuller Readings.

121. The following fuller readings occur in D: 1. 14 [בני] ישראל; 7. 4 [בית] מדרשיא; 7. 9 ובכן [אנא] אניסתך.

The following abbreviated readings occur in D: 1. 1 [ואמליל] שמיא; 1. 8 [ושלמה] דוד; 7. 10 [דייי] מימרא.

C. ORDER.

122. A case of inverted order is preserved in D: 1. 17 משיחא מלכא.

GRAMMATICAL VARIANTS

A. THE ORTHOGRAPHY OF D.

123. D generally omits ו, writing כלהון, קדשא, רנזא, but מירומיה also occurs.

D uses וו but once in בחילוותיה, preferring forms without וו, as זכותא, רעותא.

D generally prefers י to יי, making use of יי, strangely enough, in two words טבייא and אבנייא, which are written in the other MSS. and in L with one י. D also writes אורייתיה, but דמלין, אוריתא.

D shows a strong preference for abbreviations, מצרים, ישראל, ירושלם each being written in full once. Otherwise these words are abbreviated together with all other proper names, as well as such words as בנבואה, עלמא, אוריתא, which are written as בנבו׳, עלמ׳, or על׳, אור׳.

B. PHONETICS.

1. *Consonants.*

124. In 1. 8 D writes כניסתא, R כנישתא.

2. *Vowels.*

125. D retains the *ă* which in half or completely closed syllables is changed to *i* or *e*. Thus 1. 2 D בְּנַרְסָא, R בנירסא.

ă is lengthened to ā in Pa. pass. pt.: 1. 11 D מְוֹקָק, R מְזֹקָק.[157] ī changes to ē in 1. 12: R נְרִיף, D נֵרִיף; 7. 10, 8. 5 מִיתֵיא, D מֵיתִיא, &c.; cf. 7. 9 ואחזי.

ē changes to ī, 1. 7 R חַוִּי, D חַוֵּי; 7. 9 אִי, D אֵי. Pataḥ and shewa interchange: 8. 5 D עְתִידִין, R עֲתִידִין. Peculiar to D (and C) is its writing of the conj. ו before בּמף with a shewa. Thus וְנִבְרְכוּן, וְמִשְׁרִיתֵיה, וְפַרְשׁוֹי. It is probable that D imitated C in this peculiarity in all the missing sections, as it imitated it almost entirely in those chapters extant. The pronunciation of וְ before בּמף was probably as though written וּ.

C. Morphology.

1. *Verbs.*

126. Peal. Impf. Two forms of Peal impf. occur in 1. 8, 8. 4, where D writes וִיהֵא, R וִיהֵי.[158]

Pael. Pf. Two forms of Pael pf. 3 m. s. in 1. 7 D חַוִּי, R חַוֵּי. Pt. pass. f. pl., two forms in 1. 11, D מְסַדְּרָן, R מְסַדְּרָן.

Aphel. Pf. Two forms in 1. 1 D אֲנַח, R אֲנִיח.

2. *Nouns.*

127. In 1. 1 we have four instances of the same change of form of numerals, where D writes חֲמִישְׁתָא, שְׁבִיעֲתָא, תְמִינְתָא, עֲסִירְתָא for R חֲמִישִׁיתָא, שְׁבִיעִיתָא, תְמִינִיתָא, עֲסִירִיתָא. Two forms of the sing. noun occur in 1. 10, where D writes סוּסָא and R סוּסְיָא. D preserves a singular reading, 1. 16 בְּפֻרְיָנָא, R בְּפִרְיָאנָא.[159] In 8. 6 D writes לְגַמְרִין, R לְגוֹמְרִין.

3. *Conjunctions.*

128. In 8. 1 two forms of the conj. occur where D writes אוּף, R אַף.

[157] Cf. Gr., 332.

[158] Cf. Gr., 354.

[159] Cf. note 87 above.

D. Syntax. *Verbs.*

129. Peal and Pael. In 1. 9 D writes Pael 3 m. s. עַבֵּד, R the Peal עֲבַד. In 1. 3 D writes Pael 3 p. רַחִימוּ, R Peal intrs. רְחִימוּ.

Pael and Ithpaal. In 1. 4 D writes Pa. pt. מְרַחקין, R Ithpaa. מִתְרַחקין.

Ithpeel and Ithpaal. In 8. 2 D writes 3 p. דְּאִתְעַתְּדוּ, R דְּאִתְעֲתַדוּ. Inf. In 8. 5 D has Ithpaal לְאִתְבַּזְּעָא, R Ithpeel לְאִתְבְּזָעָא.

ERRORS

A. Textual.

1. *Omissions.*

130. The following omissions are to be noted in D: 7. 11 ואינון שלטין [בי]; 8. 1 כד [הויתי] דכירא; 8. 3 ואנא קשרא תפלין סמלי [וברישי].

2. *Scribal Errors.*

131. D contains the following scribal errors. In 1. 1, 1. 2, 1. 5, 1. 17 D repeats שְׁלֹמֹה for שְׁלֹמֹה; 1. 6 בְּנִימּוֹסוֹי; 1. 8 שְׁפִירְתָּא; 1. 11 יְקָרִי; 1. 14 הא כמא; *ibid.* וּסְלוּק; צְלִי; 1. 16 עֲפִייה; 7. 10 דִבְנְבִיאוּת; 7. 13 בְּסִפְרֵי; 8. 1 ית; 8. 5 בניא. A textual error, apparently a doublet, occurs in D: 1. 13 ארום ארי.

B. Grammatical.

1. *Verbs.*

132. The following errors in verbs occur in D: 1. 8 וּמְדַבְּרֵי; *ibid.* רַחִים; 1. 13 וְאִשְׁתְּצֵינוּן; 8. 1 וּמְסְרָא.

2. *Nouns.*

133. The following errors in nouns occur in D: 1. 8

מִשְׁכְּנֵיהוֹן; 1. 9 רְתִיכוֹי; 7. 14 רְעֻוּה. The following noun forms in D are better than in R: 1. 2 סַנְיוֹת;[160] 1. 11 עֲנָנֵיהוֹן.

3. *Gender.*

134. In the following passages D is incorrect in gender: 1. 1 דמתיהיב; 1. 4 הוה; 1. 7 קִשְׁיַן; 1. 8 דמתילן יאה; 1. 11 דמתפרשן; 1. 14 אחרנין; 1. 16 סניא.

4. *Number.*

135. D alone is correct in number in 1. 15 עוּבָדִיךְ, while it is incorrect in *ibid.* דמלאכא קדישא.

5. *Prepositions.*

136. In 1. 10 בנירא, 12 בנררא; 7. 13 ועמא D is incorrect.

160 CE write סַנְיָאוֹת. Cf. ܣܢܝܐܬܐ and Merx, *Chrest.*, 10, note 9, where all these forms repeat themselves.

על [ליבך כאלף דעוקא] על; 8. 6 בעיא] למדחל דהכין קיימית עלנא
למוי [דימא דהא אינון סניאין לא יכלין למטכי ית רחמי מנך ואן 8. 7
מתכנשון כל מלכי ארעא דמתילין למוי] דנהרא.

2. Omissions.

111. Plain omissions in C are as follows: 1. 13 ובעא [קיי] רחמין; 1. 17 דאתבני [דייי] מקדשא;[139] 2. 4 עלאי [קבלית]; 2. 7 [למיסק] חוידון [דלא];[140] 2. 14 מדברא [ומסטריהון];[141] *ibid.* [דישראל] כנשתא; 2. 15 [גניב] רשיעא; 2. 16 מתחות ענני [ונפק];[142] *ibid.* דרא [צדיקי]; 3. 2 ונסחר [תיזיל]; 3. 4 [בגויה] שכינתיה; 3. 6 ומליל [לה] ומתעבדין; 3. 7 [ייי] אמר; 3. 9 [שלמה] מלכא; 3. 10 [עלוהי]; *ibid.* [דישראל] ארעא;[143] 4. 8 [תקיפין] כרכין; 4. 11 [צניעא] כנינפי; 4. 15 [דמתבנו בירושלם] בבית מקדשא; 4. 16 [ייעול] אלהי; 5. 15 [קרבא] נצחן;[144] 6. 1 [דייי] תושבחתא; 6. 2 מימרא [דקודשא]; 6. 4 [במימריה] אמר ייי; *ibid.* שלמה [לי] דבנא; 6. 5 לבית [רבתא] כנשתא [חכימי] רבני(י)ך;[145] 6. 9 פלחא [הות]; 6. 11 תיניין [מקדש];[146] 7. 1 [דישר׳] כנשתא; 7. 2 [אומנא] בצלאל; 7. 5 וקבעין רישי [שנין ורישי] חסין [דינין] דדאין; *ibid.* [לממני] וידעין; *ibid.* רשו ירחין; 7. 8 [כהניא] דפרסין ובעידן; 8. 1 [דארעא] עמא; 8. 3 בי[147] [לחבלא] למזיקיא; 8. 4 [למיסק] ארעא; *ibid.* [לכון][148] ידכר; 8. 6 עוד [נוסיף] דלא; *ibid.* דמין [לן].

3. Scribal errors.

112. The following scribal errors occur in C:

1. 10 מן פתגמי אוריתא כאטבא; 3. 7 דוכרנהון; 3. 10 מׄן; 4. 3 לכא למללא; 4. 4 דהיא לך;[149] 4. 7 בׄת ישר׳; 4. 8 דׄיׄחׄסׄנׄוׄן; 4. 15 מקדשי; 5. 1 וחור; 5. 4 ודמר; 5. 9 לאידין את אלהא; 6. 1 מנך;

[139] C shorter, perhaps.

[140] דלא written C mg. al. m.

[141] L writes מדברך.

[142] C writes ונפק, mg. al. m.

[143] Not necessarily omission.

[144] L writes וקרבא.

[145] C רבני.

[146] לביתא, hence may not be an omission.

[147] C לי.

[148] C mg. al. m. לבון.

[149] This is both an omission and error of C.

6. 11 ראתנבי; 7. 1 לות; 7. 3 בתין; *ibid.* תפוק; 7. 5 ודלדור; *ibid.* ודסיא; 7. 6 לספריא; 7. 7 סלכותי; 8. 4 לספפרהון; 8. 5 רבון; *ibid.* כמא; 8. 6 לעמא.[150] In 1. 11 there is a textual error of B against the correct reading of C; באצבעי, B באצבעי.

B. Grammatical.

1. *Verbs.*

113. The following errors in verbs are to be noted in C:

1. 6 ומגירות; 1. 7 מסלסלין; 1. 17 יהוין; 2. 3 לכתוב; 2. 17 ומסלסלין; 3. 3 אכפר; 3. 8 ומטון; 5. 2 אחסנית; 8. 7 לספחוי.

In the following verb forms C alone is correct:

2. 12 אתחזיו; 2. 17 מפרסמין.[151]

2. *Nouns.*

114. The following errors in nouns occur in C:

1. 9, 2. 6 חיוין; 1. 16 ובניניא; 2. 13 לבכורי; 3. 8 מלותא circumcision; 7. 2 ובניהון.

3. *Suffixes.*

115. In 3. 5 לאבהתכון C alone has the wrong suffix, while in 7. 7 באפין C alone incorrectly omits it.

4. *Gender.*

116. In the following passages C alone has the correct gender: 1. 11 כתיבן; 4. 12 משתלחן;[152] 6. 10 שפירן.

In the following C is incorrect in gender forms: 1. 16 ודמתקן; 2. 10 אזיל; 7. 7 עלך.

5. *Number.*

117. In 2. 14 מליא and 5. 2 ודשעתך C alone is correct in number. Errors of C in number are: 1. 14 כתנא; 2. 15

[150] C is blurred.

[151] L writes מפרסמין.

[152] The form C משתלחן is not found; it should be משתלחן, but C is clearly meant for feminine.

בידתהון; 2. 17 קרבנא;[153] 4. 6 בידהון; 4. 11 מתילא;[154] 4. 12 כמבועין דמיין;[155] 6. 1 רשפירין;[156] 7. 3 אֲנָשָׁא.

6. *Prepositions.*

118. In the following passages C alone has the correct preposition 6. 10 בזמן; 7. 3 באנגא.

In the following instances C either omits or inserts the wrong preposition: 1. 1 בליליא, 7 בחמתא; 2. 15 דאתחבלא; 5. 13 בסבא, 14 כשבוחין; 6. 2 לסנהדרין.

[153] L writes קורבניה.

[154] L writes מתיקין, which points to a different text.

[155] L writes כמבוע דמין.

[156] A L write רשפירא.

CHAPTER IV

D

119. Despite its fragmentary character, D contains a number of interesting variants and forms. It contains even an independent reading which appears to be genuine and not a corruption. While it presents closer relation to C than to the other manuscripts, its variants indicate that it is an independent text, and the missing sections would no doubt have given us a number of interesting variants in form and text.

TEXTUAL VARIANTS

A. Independent Readings.

120. The following independent reading is to be noted in D: 7. 12 כר חבו עמא בית ישר' וטרדו אגלי ייי יתהון.

The following differences in individual words occur in D: 1. 9 עליהון; *ibid.* יטא; 1. 13 פלחנא; 7. 9 בניסיתא חרא; 7. 10 לחמר חרת.

B. Fuller Readings.

121. The following fuller readings occur in D: 1. 14 ישראל [בני]; 7. 4 מררשיא [בית]; 7. 9 אניסיתון [אנא] ובכן.

F contains the following errors: 1. 8 מרוֹשׁא; 1. 9 רֹשׁעא; *ibid.* יֹמא; 2. 3 לעֹביה; 2. 14 ובחברוֹני.

B. Grammatical.

1. *Verbs.*

150. EF have the following errors in verbs: 2. 3 דסֹגן; 2. 8 דהֹוי; 4. 3 סֹלו; 4. 10 נֹדיף; 4. 16 יֹעיל; 5. 1 אֹיתיאו; E alone has the following errors: 1. 9 דֹאשתנֹקו; 3. 7 מֹתנֹברין; 3. 10 שֹריא; 4. 7 עֹבֹדי; 4. 8 מֹסֹקין; 5. 4 ולֹמוֹתיב; 7. 3 בֹמוֹתיה. F alone has the following errors: 2. 17 ונֹבֹעא; 3. 11 דכֹליֹלו; 5. 4 ולֹמוֹתיב; 5. 10 מֹחֹדת; 8. 14 קֹמין.

2. *Suffixes.*

151. In 5. 16 מורינא, חֹביֹבי; 6. 4 חביבתיך; 8. 6 לך, EF have wrong suffixes.

3. *Gender.*

152. In 2. 2 בישין; 3. 6 ליה, EF are incorrect. In 1. 16 פֹשֹין, E is incorrect. In 1. 10 יתה; 7. 2 ומקרבן, F is incorrect.

4. *Number.*

153. In 1. 9 שֹירֹתא; 2. 15 בשבטי; 6. 10 כסיהרן; 1. 11 דבירא; 2. 2 דניעצא; 2. 6 מישרא, EF are incorrect in number. In 4. 5 פטימא, E is incorrect. In 1. 7 דקשיא; 2. 2 ובויען; 4. 2 צניען, F is incorrect.

5. *Prepositions.*

154. The following errors occur in EF: 7. 10 דבקעת; 8. 13 לבי. In 1. 2 עֹמן, E alone is incorrect. In 4. 13 בגנתא, F alone is wrong.

6. *Conjunctions.*

155. In 1. 13 and 4. 4, F incorrectly omits conjunction ו; דכיר, באלפן.

PART II

TEXT AND VARIANTS

THE following text is reproduced from A, which is the clearest and most accurate of the MSS. A few obvious errors have been corrected. These corrections are placed in brackets, and the sources from which they are selected are indicated in the notes.

CHAPTER I

(1) שיר השירים אשר לשלמה: שירין ותושבחן דאמר שלמה מלכא
רישראל ברוח קודשא קדם ריבון עלמא ייי. עשרתי שירתא אתאמרו
בעלמא [והדא] שירתא [משבחא] מן כולהון. שירתא קדמיתא אמר אדם
בזמן דאשתביק ליה חובתיה ואתא יומא דשבתא ואגין עלוי פתח פומיה
ואמר מזמור שירא ליומא דשבתא. שירתא תנייתא אמר משה עם בני
ישראל בזמן דבזע להון מרי עלמא ית ימא דסוף פתחו כולהום פומהום

1 שלמה] + נבני]א CEFL   2 רישראל] דישראל B   קודשא] נבואח L   ריבון] + כל FL   עשרתי] עסרית C   3 בעלמא] + הדין L   והדא שירתא CEF] והלין ש... AB   שירא דין L   משבחא EF] משבחתא C   משבח AB   קמיתא] קדמיתא CEF   5 שירא] שיר CEFL   עם בני] ובני C   6 עלמא] שמיא EF   ימא] prm. מי C   פומהום] > L

M.   F

כחרא ואמרו שירתא דהכין כתיב בה בכין· § שבח משה ובני ישראל. שירתא תליתיתא שירתא דבירא אמר משה ובני ישראל פתחו כולהום פומהום כחרא ואמרו שירתא דהכין כתיב בה סקי בירא שבחו לה. שירתא רביעיתא אמר משה רבהון דנבייא כד אתא למפטר מן עלמא ואוכח בה עמא בית ישראל דהכין כתיב אציתו שמיא ואמליל. שירתא חמישיתא אמר יהושע בר נון כד אגיח קרבא בגבעון וקמו ליה שמשא וסיהרא תלתין ושית שעין ופסקו מלמימר שירתא פתח פומיה ואמר שירתא דהכין כתיב בכין ישבח יהושע קדם ייי. שירתא שתיתיתא אמר ברק ודבורה ביומא דמסר ייי. ית סיסרא וית משריתיה ביד בני ישר׳. דהכין כתיב ושבחת דבורה וברק. שירתא שביעיתא אמרת חנה בזמן דאתיהיב לה בר מן קדם ייי דהכין כתיב וצליאת חנה ברוח נבואה. שירתא תמיניתא אמר דוד מלכה דישראל על כל נסיא דעבד ליה ייי פתח פומיה ואמר שירתא דהכין כתיב ושבח דוד בנבואה קדם ייי. שירתא תשיעיתא אמר שלמה מלכא דישראל

§ D incipit.

CEF או ישיר [בכין שבח   CEFL<[בה   L~[כחרא ואמרו 1
אמרו בני ישראל בזמן דאתיהיבת   AB] שירתא 20 . . . ואמרו שירתא 2–3
CDEFL<[בה 3   CDEFL (D דמתיהיב) להון בירא (L בארא) דמיא
CDEFL בכין שבח (E משה ובני) ישראל (CEFL ית תשבחתא) AB] סקי...לה
[עמא 5   L זמניה+[אתא   L נביא   CEF<[דנבייא   CEFL<[רבחון 4
D אנח [אגיח 6   D חמישתא [חמישיתא   D<[ואמליל   CL ית prm.
CEF שבח [ישבח 8   L איהו+[פומיה   DF שירתא [שירתא   CEF שען [שעין 7
[וברק 10   L משיריתיה   DEF משריתיה [משריתיה 9   L אמרו [אמר
[דאתיהיב   L אמרה [אמרת   D שביעתא [שביעיתא   CEFL בר אבינועם+
D תמינתא [תמיניתא   L בנבואה ואמרת [ברוח נבואה 11   L דאתיהיבת
EF שירה [שירתא   CF נ[י]סא [נסיא 12

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

גבורתך ואתוותך מביא ושמך קדישא אשתמע בכל עלמא דהוא בחיר משה רבותא דהוא מתרבי על רישי מלכין וכהנין ובגין כין רחימו צדיקיא למהך בתר אורח טובך בדיל דיחסנון עלמא הדין ועלמא דאתי:

(4) משכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך נזכירה דודיך מיין מישרים אהבוך: כד נפקו בית ישר ממצרים הות מדברא שכינת מרי עלמא קדמיהון בעמודא דעננא בימטא ובעמודא דאישתא בליליא אמרו צדיקי ההוא דרא קדם ריבון כל עלמא נגידנא בתרך ונהי רהטין בתר אורח טובך וקריב יתן לשפולי טורא דסיני והב לן אוריתך מן גנזך דרקיעא ונחדי ונבדח בעסרין ותרתין אתוון דמכתבא בהון ונהי דכירין יתהון ונרחים ית אלהותך ונהי מתרחקין מבתר מעוות עממיא וכל צדיקיא דעבדין דתקין קדמך יהון דחלין מינך ורחמין ית פקודך.

(5) שחורה אני ונאוה בנות ירושלם כאהלי קדר כיריעות שלמה: כד עבדו עמא בית ישראל ית עגלא אתקדרו אפיהון כבני כוש דשריין במשכני קידר וכד תבו בתיובתא ואשתביק להון סגא זיו יקרא דאפיהון

1 עלמא] ארעא L   דהוא 1°] דהוה DL   2 דהוא 2°] דהוה CD
מתרבי] מתרבא DEF   רחימו] רחימו D   4 משכני] משכני C   5 מיין]
מיין BC   אהבוך] אֲהֵבוּךְ D   בית ישר׳] עמא דבית ישראל L   הות]
הוה D   מדברא] מן דברא DE   6 עלמא] עלמיא C   בליליא] > B
7 ההוא דרא] ~CF   קדם] > L   עלמא] עלמיא CD   נגידנא] נגידנא
CDEF   8 יתן] יתנא D   לשפולי] בשפולי D בשיפולא L   טורא] ד־טורא EL
אוריתך] אוריתא C; prm. ית L   גנזך] גנזך CDEF גינזך L   9 דרקיעא]
> EF   ונבדח] > EF (C del., sed inscript. al. m.)   אתוון] אתין C
אתין F אתיין L   דמכתבא] דמתכתבא CE דמכתבא D   10 ונרחים]
ונרחים DE ונרחים F ונרחם L   ית] > C   מתרחקין] מרחקין D
12 ונאוה] ונאה C   כאהלי] כאהלי CD   13 עמא] > L   אתקדרו]
אתקדרו E   14 יקרא דאפיהון] יקר אפיהון L

במלאכיא ועל דעבדו יריעתא למשכנא ושרת ביניהון שכינתא דיי ומשה
רבהון סליק לרקיעא ויהב שלמא ביניהון ובין מלכא:

(6) אל תראוני שאני שחרחרת ששזפתני השמש בני אמי נחרו בי שמוני
נוטרה את הכרמים כרמי שלי לא נטרתי: אמרת כנשתא רישר כלקביל
עממיא לא תבזון יתי על דאנא קרירתא מנכון על דעברית כעובדיכון
וסנידית לשמשא ולסיהרא דנביי שקרא אנון גרמו לאסתקפא תקוף רוגזא
דיי עלי ואליפונן למפלח לטעוותא ולהלכא בנימוסיהון ולמרי עלמא דהוא
אלהי לא פלחית ולא אזלית בנמוסוי ולא נטרית פקודיה וית אורייתיה:

(7) הגידה לי את שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים
שלמה אהיה כעטיה על עדרי חבריך: כד מטא זמנא דמשה נביא למפטר
מן עלמא אמר קיי גלי קדמי דעמא הדין עתידין למחב ולהלכא בגלותא
כען חוי לי איכדין יתפרנסון ואיכדין ישרון בני עממיא דקשין גזירתהון

1 ועל] על L   יריעתא] יריעתא CF   2 סליק] סליק E סליק F
שלמא] שלם L   מלכא] מלכהון C (inscript.) DL   3 שזפתני] ששופתני
A super. B super. D super. EF   השמש] הַשָּׁמֶשׁ EF   4 אמרת]
אמירת L   5 תבזון] תבזון CDE   קרירתא] קרירתא CDF   6 וסנידית]
וסנידת C   ולסיהרא . . . לאסתקפא] > Ct (habet C mg.)   ולסיהרא]
וסיהרא DC mg. L   7 עלי] עלאי F   ואליפונן] ואליפונן C ואליפותן D
ואלפינון E ואלפינון F ואלפוני L   למעוותא] לטעותהון CDEF טעותכון L
בנימוסיהון] בנימוסיכון L   8 אלהי] אלהיא L   בנמוסוי] בנמיסיי D
בנמוסוהי CEF בנימוסיה L   פקודיה] פקודוהי BC ית פיקודוי L   9 ואת]
> EF   10 שלמה] שלי C   כעטיה] כְּעֹטְיָה EF כנטיה C (al. m.)
ומנא] ומניה BCDEFL   11 קדמי] קדמך EF   דעמא] עמא EF   למחב]
למיחב L   ולהלכא] ולמהלכא L   12 חוי] חוי D   לי] קדמי EFL
ואיכדין ישרון] וישרון L   דקשין] דקשין D דקשיא F   גזירתהון]
גזירתהון DF

כחמתא וכשרבי שמשא דטיהרא בתקופת תמוז ולמא דין יהון מטלטלין ביני עדרי בנוי דעשו וישמעאל די משתתפין טעוותהון לחבריא:

(8) אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים: אמא קודשא בריך הוא למשה נביא אי בעיא לך למחזי בגלות כנשתא דישראל מתילא לריבא שפירתא ונפשי יהי רחים לה כד תהי מהלכא באורחהתן דצדיקיא ותהי מסדרא צלותהא על פום כרוזלהא ומדברי דרהא ותהי מאלפא לבנהא דמתילין לגדיי דעזין למהך לבי כנישתא ולבי מדרשא ובההיא זכותא יהון מתפרנסין בגלותא עד זמן דאשלח להון מלכא משיחא ויהי מדבר יתהון בניח על משכניהון הוא בית מקדשא דבנו להון דוד ושלמה רעוותא דישראל:

וכטרבי EF וכשרבי [וכשרבי BC בחמתא L כחומתא [כחמתא 1
C (eras.) וכשרבי C (mg.) דטיהרי [דטיהרא EF ולמה דין [ולמא דין L
ולמהרין C (videtur) מטלטלין [מטלטלין C מטלטלין F 2 [דעשו
עשו F [די משתתפין דמשתתפין C דמשתתפין D די משתתפין L 3 [צאי
צאי CD 4 [גדיותיך גדיתיך EF אמר [אמא CEFL אמא D [הוא
>Dᵗ (habet D mg.) 4–5 [אי בעיא איבעיא DEL 5 [בעיא בעיא
BCF [לך להון LC (mg.) [למחזי בגלות למחזי גלותא L דישראל >L
D שפירתא [שפירתא F ברביא CE לרביא [לריבא L דמתילא [מתילא
EF רחים D רחים [רחים L תחא [יהא 6 L ודנפשי EF תשפי [ונפשי
[תהי CDL תהא [באורחהתן AC 1°] באורחיהון DL באורחתהון BC 2° (ת
[כרוזלהא 7 C מסדרא [מסדרא L ותהא [ותהי EF באורחן (.inscript
[לגדיי D דמתילן [דמתילין D ומדברי [ומדברי EFL ברוזלהא
F מדרשא [מדרשא D כניסתא [כנישתא 8 L עזין [דעזין DE לגדיי
D זכותא BCEF זכוותא [זכותא L ובהדוא C ובהי EF וביהיא [ובההיא
D משכניהון [משכניהון CD ויהא [ויהי >L [להון 9 L יהוין [יהון
L רעיתא DF רעותא [רעוותא D< [ושלמה L דיבני CEF דבנן [דבנו 10

(9) לסוסתי ברכבי פרעה דמיתך רעיתי: כד נפקו בית ישר׳ ממצרים רדפו פרעה ומשריתיה ברתיכין בתריהון ובפרשין והות אורחא סגירא להון מן ארבע סטריהון מן ימינא ומשמאלא הוו מדבריא דמליין חיוין קלן ומבתריהון פרעה רשיעא ומשריתיה ומן קדמיהון הוה ימא דסוף. מא עבר קודשא בריך הוא אתגלי בכח גבורתיה על ימא ונגיב ית מיא וית טינא לא נגיב אמרו רשיעיא וערבאין נוכראין דבינידהון ית מיא יכיל לנגבא וית טינא לא יכיל לנגבא בההיא שעתא תקיף רוגזא דיי עליהון ובעא לשנקותהון במוי דימא הא כמא דאשתנקו פרעה וסוסוותיה רתיכויי ופרשויי אלולא משה נביא דפרס ידוי בצלו קיי ואתיב רוגזא דיי מנהון ופתח איהו וצדיקי דרא ית פומהון ואמרו שירתא ועברו בגו ימא ביבשתא בגין זכוותא דאברהם יצחק ויעקב רחימיא דיי:

1 ברכבי] ברכבו C   בית] > FL   2 ומשריתיה] ומשרייתיה DEF
ומשריתיה L   ברתיכין] בסוסון E (mg.) F   אורחא] אורח L   להון]
עליהון D   3 מן ארבע] מארבע L   הוו] הוה C   מדבריא] מדבריא CEF
חוין] חיון EFL   ומבתריהון] ומן בתריהון L   4 פרעה] prm. הוה L
prm. רדף C (mg.)   רשיעא] רשיעא F   ומשריתיה] ומשריתיה DEF
ומשריתיה L   הוה] הוא D הוא F   ימא] ימא F   מא] מה L   עבר]
עבר D   5 ית] > C* (habet C mg.)   מיא] ימא CDEFL   5–6 נגיב
. . . לא] > C   6 וערבאין] וערבלאין L   נוכראין] נוכראין B   דבינידהון]
די בבינידהון L   מיא] ימא D מוי דימא L   יכיל] יכיל D יכול EF
7 יכיל] יכיל D יכול EF   בההיא] בי הי C בי היא DEF   תקיף] תקוף
CDEF תקף L   רוגזא] רוגזיה L   בסוי] בסוהי CEF בסוי D   8 הא
כמא] הא כמא B היכמה L   דאשתנקו] דאשתנקו C דאישתנקו E   פרעה]
+ומשריתיה C   וסוסוותיה רתיכויי ופרשויי] וחיילותהי רתיכוהי ופרשוהי
וסוסוותי L   רתיכויי] רתכוי C רתיכוי D רתכוהי EF   ופרשויי] ופרשי C
ופרשוי D ופרשוהי EF   9 איהו] איהו C איהו D הוא EF   10 שירתא]
שירתא EF   ימא] +דסוף L   בגין] בגין BD בגו C בבין EF   זכוותא] זכותא D

(10) נאוו לחייך בתורים צוארך בחרוזים: כד נפקו למדברא אמר יי למשה יאי עמא הדין לאתיהבא להון פתגמי אוריתא ויהון כזממין בלסתיהון דלא יעדון מן אורחא טבא הי כמא דלא עדי סוסיא רוממא בלסתיה וכמה יאי קדלהון לסוברא ניר פיקודי ויהי עליהון כנירא על תורא דהוא חריש בחקלא ומפרנים יתיה וית מריה:

(11) תורי זהב נעשה לך עם נקדות הכסף: בכין אתאמר למשה סק לרקיעא ואתן לך תרין לוחי אבנין חציבין מספיר [כורסי] יקרי בהיקן כדהב טב מסדרן בשטין [כתיבן] באצבעי גליף בהון עסרתי דביריא זקיקן יתיר מן כסף דמזקק שבע זמנין שבעה דסכום עניניהון דמתפרשין בהון ארבעין ותשע אפין ואתנינון על ידך לעמא בית ישר׳:

(12) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו: ועד דהוא משה רבהון ברקיעא

1 נאוו] נאו CD (נאוו, ו inscript.) בחרוזים] בחרוחים C (AB prim. m.) כד נפקו]+בית ישראל EF 2 יאי] prm. כמה LC mg. לאתיהבא] להתיהבא C לאתיהיבא L כזממין] כזממין BD כזממין C בלסתיהון] בלסתהן CD 3 מן אורחא טבא] מן פתגמי אוריתא באטבא C בלסתיה] בליסתיה C רוממא] רוממא D רוממא C סוסיא] סוסא D על] F עליהון] עלויהון CDEL ויהי] ויהון CD יאי] יאה D 4 יתיה] יתה F ומפרנים] ומפרנס C חריש] חריש CEF 5 קדל+ L יקרי] כורסי A כורסי] BCDEF אבנין] אבניא F לרקיעא] לרקיעא F 7 באצבעי] ABEFL כתיבין] כתיבן C] מסדרן] מסדרן D 8 יקרי D דביריא] דביריא C דביריא D דבירא E עסרתי] עסרתי C באצבעי C שבעה] דמזקק] דמזקק D כספא C (mg.) L כסף] 9 דבריא L דבירא F דמתפרשין] CEFL עינינין D עיניניהון B עיניניהון] עיניניהון C שובעא C ואתנינון] ואתינינון BD 10 מתפרשין F דמתפרשין D דמתפרשין C דמתפרשין דהוה] ועד] ועוד L נרדי] נרדי CDEF 11 ואיתינון EF דהוא E

לקבלא ית תרין לוחי אבניא ואורייתא ותפקידתא קמו רשיעי דרא ההוא
וערבובין דביניהון ועבדו עיגל דדהב ואסריאו עובדיהון ונפק להון שום ביש
בעלמא דמן קדמת דנא הוה ריחהון נדיף בכל עלמא ובתר כן סריאו
כנרדא דריחיה ביש לחדא ונחת מכתש סגירו על בסריהון:

(13) צרור המור דודי לי בין שדי ילין: אמר ײ למשה איזיל חות
ארום חבילו עמא פסק מני ואשיצינון בכן תב משה ובעא רחמין קדם ײ ודכיר
ײ להון עקידות יצחק דכפתיה אבוהי בטור מוריה על מדבחא ותב ײ
מרוגזיה ואשרי שכינתיה ביניהון כמלקדמין:

(14) אשכול הכפר דודי לי בכרמי עין גדי: הא בכן נחת משה
מן טורא ותרין לוחי אבנין בידוי ובגין חובי ישראל אתיקרו ידוי ונפלו
ואיתברו בכין אזל משה ושף ית עגלא ובדר ית עפריה לנחלא ואשקי ית
בני ישראל וקטל כל מן דאתחייב קטול וסליק זמנא תנינא לרקיעה וצלי

ותפקידתא] ותפקידתא ית CEFL 1 ההוא דרא]~CF 2 וערבובין
ועירבובין L ועירבובין] וערבובין CE ... דביניהון]~L ועבדו עיגל דדהב
שום] שום C ואסריאו] וסריו CF ואסריו DE דביניהון] די ביניהון L
נפק+]הוה L קדמת] קדמת F דמן קדמת] דמקדמת L 3 שם D
סריאו] סריו CF בכל עלמא] בעלמא L נדיף] נדיף D ריחהון] ריחיחון L
בסריהון] בסרהון CEFL כנדא L כנרדא CF כנרדא] 4 אמר ײ] 5
ואשיצינון] עמא] עמך L ארום]+ארי D 6 בי היא זימנא L prm.
ײ] 7 F דכיר C ודכר] ודכיר DL prm. מן C; <]קיי D ואשותצינון
מוריה] פלחנא D עקידות] עקידת CDEFL <C† (C mg. habet)
הא בבין] הא בכין B 9 ואשרי] ואשרי F 8 מדבחא] קרבנא C
בני] prm. ישראל] C אבניא] אבנין L <]מן טורא 10 D הא כמא
אתיקרו] אתי[י]קרו CDEF ידוי]+דמשה C 11 בבין] del. C†; (C mg.
habet) לנחלא] del.; לנחלא C (mg.) 12 כל] prm. L וקטיל] וקטל
ית CDEF; <C מן] מא E דאתחייב] דאתחייב F קטול] קטול C (mg.)
וסליק] וסלוק D תנינא] תיניתא L וצלי] יצלי D

קיי וכפר על בני ישר בכין אתפקר למעבד משכנא וארונא בהא זמנא אוחי משה ועבד משכנא וית כל מנוהי וית ארונא ושוי בארונא תרין לוחין אוחרנין ומני ית בני אהרן כהניא למקרב קורבניא על מדבחא ולנסכא ית חמרא על קורבניא ומניין הוה לחון חמרא לנסכא הלא אינון במדברא לא אתר כשר לבית זרע ואף לא תינין וגופנין ורמונין אלא הוו אזלין לכרמי עין גדי ונסבין מתמן אתכלין דענבין ועצרין מנהון חמר ומנסכין יתיה על מדבחא רבעות הינא לאימרא חד:

(15) הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים: כד עבדין בית ישר׳ רעותא דמלכהון הוא במימריה משבח יתהון בפמליא דמלאכיא קדישין ואמר כמא יאיא ברתי חביבתי כנשתא דישר׳ בזמן דאנת עבדא רעותי ועסיקא בפתגמי אוריתי וכמה תקנין [עובדייך] ועיניך כגוזלין בני יונתא דמתכנשין לאתקרבא על מדבחא:

1 וכפר] del. Ct וְכַפֵּר] C (mg.) אתפקר] אתפקיד L בהא]
בי חיא C בהתיא D בי הא F זמנא] שעתא EF 2 מנותי] מנוי L
באורונא] ביה C תרין] prm. ית L לוחין] לוחיא BCDEF 3 אוחרנין]
אחרנין D אחרנין F כחניא] כהנא C למקרב] למקרב CEF למקריב D
קורבניא] קו]רבנא DEFL 4 קורבניא] קו]רבנא DEFL ומניין] ומנן L
ומניין] C לנסכא] > EF הלא] > Ct הְלָא C (mg.) אינון] ואנון C
5 זרע] זרע D דרע L 6 מתמן] מתמן C חמר] חמרא CL 7 חד]
חדא L 8 הנך] הנך C (ˀ al. m.) הנך] הנך C (ˀ al. m.) עברין]
עברו L בית] בני L 9 הוא] הוא CD במימריה] > EF בפמליא]
בפי מליא C בפומליא D דמלאכיא] דמלאכיא D במלאכיא L קדישין]
קדישיא] C קדישא D ואמר] ואמר CDEF 10 יאיא] יאי CEF יאה D
יאון L ברתי] prm. עובדך L דאנת] דאת C דאנתי D דאנתְ E ועסיקא]
ועסיקא DEF ומתעסקא C 11 עובדיך D] עובדיך ABEF ועיניך]
ועיניך CD ועינייניך L דמתכנשין] דמתכשרין CDEFL

16) הנך יפה דודי אף נעים ערשנו רעננה: אמרת כנשתא
דישראל קדם רבון עלמא הא כמה יאיא שכינת קודשך בעידן דאנת
שרי בינא ומקביל צלותנא בעידן דאנת משרי בפוריינא חביבא ובננא סגיין
עלי ארעא ואסגונא פשן ובנין כאילן דנציב על עינא דמיא די עופיה שפיר
ואביה כבי:

17) קורות בתינו ארזים רהיטנו ברותים: אמר שלמה נביא כמה
יאי בית מקדשא דיי דאתבני על ידי מן קיסי גולמיש אבל יתיר יהא יאיא
בית מקדשא דעתיד לאתבנאה ביומי מלכא משיחא דכשורוהי יהוין מן
ברואתי ובאני ושריבתי:

1 הנך] הנך C (‹ al. m.)   יפה] יפה B יפה EF   2 יאיא] יאי CL
3 שרי] משרי B   צלותנא] prm. ברעותא L ברעותא C (mg.)   בפוריינא]
בפוריינא D (.. al. m.) בפוריינא L   ובננא] ובנינא C   סגיין] כסגיאין C
כסגיאין D   4 עלי] עלי B >F   ארעא] >F   ואסגונא] >F   פשן]
פשן C פשן E >F פישן L   ובנין] ובנאין CD >F ובנין L   דמיא]
>C[t] דמיא C (inscript. al. m.)   עופיה] עופיה DL עופיה F   5 כבי]
כביא D   6 קורות] prm. ערשנו (נעים אף A mg. al. m.) הנך יפה דודי
רעננה AB   רהיטנו] רהיטנא CD רהיטנו E[t]F[t] רהיטנו E (mg.) F (mg.)
אמר] אמר C אמר D   7 דיי] >C   דאתבני] דאתבני C   קיסי] קיסי F
גולמיש] גולמיש BD גולמיש C   יהא] יהי L   יאיא] >CEF יאה D יאי L
8 מלכא משיחא] ~D   דכשורוהי] די כשורוהי C (די eras.; al. m. prm.
ד); דכשורוהי DL דכשורוהי F דכשורוהי E   יהוין] יהון C   מן] + ארזין
דגינתא דעדן ושירותוהי יהוין מן L   9 ברואתי] בראת C[t] (בראתן C al. m.)
ושריבתי] ושורביתי EFL

CHAPTER II

(1) אני חבצלת השרן שושנת העמקים: אמרת כנשתא דישראל ‖
בעידן דמרי עלמא משרי שכינתיה ביני אנא מתילא לנרגים רטיב
מן גינתא דעדן ועובדוי יאיין כורדא דבמישר גינתא דעדן:
(2) כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות: ואי הוא מסליק שכינת
קודשיה מנאי אנא מתילא לורדא דמבלבלא ביני סלוייא דנעיצן עופאחא
ובזיען חי כדין אנא נעיצא ובזיעא מגזירן בישן בגלותא פלכי עממיא:
(3) כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים בצלו חמדתי וישבתי ופריו
מתוק לחכי: הי כמה דיאי מטרונא ומשבח ביני אילני סרק וכולי עלמא
מודעין יתיה כין ריבון עלמא יאי ומשבח ביני מלאכיא בעידן דאתגלי על

‖ D explicit usque ad 7. 9.

2 דמרי עלמא משרי] משרי מרי עלמא L   לנרגים] לנרק[י]ס CLAr.*
3 מן נינתא] דמן גינתא Ar. מגינתא L   דבמישר] דבמישור L   נינתא]
ניננתיא Ar.* גנוניתא L   4 כשושנה] קש' F קש' E   ואי הוא] ובעידן
די אנא סטיא מן אורחא דתקנא קדמוי ואיהו L   הוא] הות CEF
5 קודשיה] קודשא F   מנאי] מני CL   דמבלבלא] דמהלבן Ct del.
דמלבלבא C (mg.) L דמבלבלא E דמבלבלא F   סלוייא] סלויא CEF
דנעיצן] דנעיצא EF   עופאחא] עיפהא C עפיהא L   6 חי כדין] היא
כדין C היכדין EF חכדין L   ובזיען] ובזיעא F   בישן] בישין EF   פלכי]
בין פלכי Ct ביני פ' C (al. m. inscript.) L ופלכי EF   7 ופריו] פריו Ct
(ר C al. m. inscript.)   8 מטרונא] מטרונאן C (al. m. inscript.) אתרונא
C (mg. al. m.) L   מטרונא ומשבח]~L   ומשבח] ומשבח CEF
8–9 ומשבח ביני . . . ומשבח ביני]>C   8 אילני] אילני BE אילני F
וכולי] וכלו E   9 דאתגלי] דאתגלי BCEF

* Ar. = Arukh Completum, Vienna, 1878-85; a few citations found in the Ar. have been collated also.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לעסקה בהווא שעתא בטלל שכינתיה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על [illegible] ואמר פקודי נטורין לעלמא דאתי:

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עלי אהבה: אמרת כנשתא דישראל
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לסלוק אוריתא מפום משה ספרא
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בחובתא ואמרית כל דיפקיד יי אעביד
[illegible]:

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בתפוחים פי חולת אהבה אני: ובעידן
די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שלהובית אישתא זעית ורתעית בתרי מן
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואמרית להום קבילו אי אתון ית קל
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אישתא ואעילו יתי לבי מדרשא וסעידו
יתי [illegible] [illegible] [illegible] אתבסים עלמא והבו רדידין על צורי מפרש
[illegible] [illegible] [illegible] על [illegible] [illegible] גינתא דעדן ואנא עסיקא בהון
[illegible] אם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] חובתא אנא:

1 לעסיה] לעסיה F בטלל] בוטלל E 2 ורנינית] רבית C רבית EF
[illegible] C למתב] למיתב C ואוריתיה] דאורייתיה L אורייתא Ar. [illegible] C
[illegible] C 3 נטרין] נטרין לי L פיקודי] פקודי L ושכר] ואגר L
4 אעיל] אעיל CEF יתי] יתי C (vid.) לבי] לבית BF; prm. יתה L [illegible]]
מתיבת BEF מפום] מפום C ספרא] > EF 5 קבלית] > C [illegible]]
דפקיד C די פקיד EL 8 ושמעית] די שמעית CEF [illegible] C
די מתמלל L מנו] מניו E זעית] רעית EF 9 [illegible] E
קריבית] קריבית F להום] לחון CEL > F אי] אי C > L 10 [illegible]]
פתגמי L דקודשא בריך הוא] דיחות L ואעילו] ואעילו EF וסעידו]
וסעודו BCEF 11 אתבסים] אתבסים B והבו] והבו B על]
> C[t] (inscript. al. m.) צורי] צוארי CL צורי EF מפרש] מפשר L
12 דמתיקן] דמתיקן C מוריני] מוריני BC מוריני E ואנא] ואהי L
עסיקא] עסיקא CEF 13 מא אם] מאים L אתסי] אתסי CF איתסי E
איתסא L מרעית] מרעית E מרעת L

(6) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי: כַּד הֲווֹ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָ׳ אָזְלִין בְּמַדְבְּרָא הֲווֹ עֲנָנֵי יְקָרָא מְסַחֲרִין לְהוֹם מֵאַרְבַּע רוּחֵי עָלְמָא בְּגִין דְּלָא יִשְׁלוֹט בְּהוֹם שַׁרְבָּא וְשִׁמְשָׁא וְאַף לָא מִטְרָא וּבַרְדָּא וְחַד מִלְּרַע לְהוֹם דַּהֲוָה מְסוֹבַר יַתְהוֹם הֵיכְמָא דִמְסוֹבַר תּוּרְבְּיָינָא יַת יַנְקָא בְּעִטְפֵיהּ וְחַד הֲוָה רָהֵיט קֳדָמֵיהוֹן מַהֲלַךְ תְּלָתָא יוֹמִין לְמַכָּכָא טוּרַיָּא וּלְמַדְלֵי מֵישְׁרַיָּא וְקָטֵיל כָּל חִיוָין קַלָּן וְעַקְרַבִּין דִּי בְּמַדְבְּרָא וַהֲוָה אָלֵיל לְהוֹם אֲתַר כְּשַׁר לְמֵבַת בְּגִין דַּהֲווֹ עֲסִיקִין בְּאוּלְפַן אוֹרָיְתָא דְּאִתְיְהִיבַת לְהוֹם בְּיַד יְמִינָא דַיְיָ:

(7) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַםִ בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ: בָּתַר כֵּין אִתְאֲמַר לְמֹשֶׁה בִּנְבוּאָה מִן קֳיְיָ לְמִשְׁלַח אִזְגַּדִּין לְאַלָּלָא יַת אַרְעָא וְכַדּוּ דְּתָבוּ מְאַלְלַיָּא וְאַפִּיקוּ שׁוּם בִּישׁ עַל אַרְעָא דִּישְׂרָ׳ וְאִתְעַכְּבוּ אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּמַדְבְּרָא פְּתַח פּוּמֵיהּ מֹשֶׁה רִיבְּהוֹן דִּישְׂרָ׳ וְכֵין אֲמַר אַשְׁבְּעִית יַתְכוֹן כְּנִישְׁתָּא דִּישְׂרָ׳ דְּלָא

1 הֲווֹ] הֲוָה C הֲוֵי E הֲוֵי F   2 הֲווֹ] הֲוֵי Ct הֲוֹו C (inscript. al. m.)
עֲנָנֵי] עֲנָנֵי BC עֲנָנֵי E עֲנָנֵי F   מְסַחֲרִין] מְסַחֲרָן CE מְסַחֲרָן F   מֵאַרְבַּע]
>Ct מֵאַרְבַּע אַרְבַּעְיָה C (mg. al. m.)   3 שרבא] prm. עינא בישא וחד מן
עילויהון בגין דלא ישלוט בהון L; עֵינָא בִישָׁא וְחַד מֵעִילָוֵיהוֹם בְּגִין דְּלָא
יִשְׁלוֹט בְּהוֹם E (mg.)   שַׁרְבָּא] שַׁרְבָּא CF   וְאַף] ואוף L   דַּהֲוָה] דְּהוּא
CEF די הוא L   4 רָהֵיט] רָהֵיט CF   5 ולמדלי] ולמתלי C   מֵישְׁרַיָּא]
מֵישְׁרָא EF   וְקָטֵיל] וְקָטֵיל BE   6 חִיוָין] חִיוָון C חִיוָון F חיון L
אָלֵיל] מְאָלֵיל C אָלִילֵי EF מאלל L   בְּגִין] בְּגִן C   7 דַּהֲווֹ] דַּהֲוָה EF
עֲסִיקִין] עסיקין CEF   8 בִּצְבָאוֹת] בִּצְבָאוֹת C; B (vid.) בְּ׳ EF
10 מִן] ומן L   אַרְעָא]+דִּכְנַעַן EF   וְכַדּוּ] וכד CEF   דְּתָבוּ] תבו CEFL
מְאַלְלַיָּא] מְלַאלְלָא EFL   12 פּוּמֵיהּ] בפומיה L   משה] >Ct (habet Cm)
ריבהון דישר׳] >L   אַשְׁבְּעִית] אַשְׁבִּיעִית CEF   כְּנִישְׁתָּא] כְּנִשְׁתָּא BCEF
דלא] >Ct דְּלָא C (mg. al. m.)

תוידון למיסק לארעא דכנען עד דיהוי רעוא מן קדם ייי ויסתפון כל אנש
קרבא למפקח מנו משריתא חיבלאא דהוו אחיכון בני אפרים ונפקו קדם
תלתין שנין ממצרים עד דלא מטא קיצא ואתמסרו ביד פלשתאי דיתבין בגת
וקטלו יתהום אלהין אוריכו עד זמן ארבעין שנין ובתר כין ייעלון בניכון
ויחסנון יתה:

(8) קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות: אמר
שלמה מלכא בזמן דהוו יתבין פלחין עמא בית ישר׳ במצרים סליקת
קבילתהום לשמי מרומא הי בבין אתגלי יקרא דייי למשה על טורא דחורב
ושדר יתיה למצרים לשזבא יתהום ולאפקא יתהום מנו דחוק מרות מצראי
ומטא על קיצא בגין זכוותא דאבהתן [דמתילין] לטוריא ושייר על זמן
שעבודא מאה ותשעין שנין על צדיקותא דאמהתן דמתילן לגבעתא:

(9) דומה דודי לצבי או לעפר האילים הנה זה עומד אחר כתלינו
משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים: אמרת כנישתא דישר׳ בזמן דאתגלי

1 למיסק] > C   ורכנען] רכנען C   כל] + דרא L   :] + דרי C (mg. al. m.)
2 משריתא] משריתא BC משריתא EF   ודרו] דרו CE   אחיכן] אחוכן L
קדם] > L   3 פלשתאי] ש (inscript. A)   4 אלהין] אלהן E   עד זמן] > C¹
עד זמן C (mg. al. m.)   7 ודהוו] דהוי EF   יהיבין] > CEF יתבין L
פלחין] > L   8 הי בבין] הא בבן C הא בבין EFL   למשה . . . על טורא
ודחורב] ~ C   9 ולאפקא יתהום] > CEF ולמפק C (inscript. al. m.)
מצראי] מצרים EL   10 ומטא] ומטי C (eras.) ומפו C (mg. al. m.)
ומטא EF ומפו L וקפו Ar.   בבין] בבין EF   דאבהתן] דאבהתכון C
דאבהתהון EFLAr.   דמתילין] דמתילן CEFL דמתילו AB דמתילו Ar.   ושייר]
ושוור CLAr. ושור EF   11 שעבודא] שעבודא EF   דאמהתן] דאמהתא
BAr. דאמהן C דאימהתי E דאימהתן F   לנבעתא] לנבעתא C לנבעתא E
לגלמתא L

יקרא דיי במצרים בליליא דפסחא וקטל כל בוכרא רכב על חוזא [קלא] ורהט כטביא וכאורזילא דאילא ואגין על בתיא דאנן תמן ואתעתד בתר אשיאתא ואשגח מן כוותא ואסתכל מן חרכיא וחזא דמא דנכסא דפסחא ודמא דגזירת מהולתא דחקיק על תרענא וחש מן שמי מרומא וחס וחזא לעמיה. דאכלין ית נכסת חגא טוי נור על תמכא ועולשין ופטיר וחס עלן ולא יהב רשותא למלאך מחבל לחבלא בן: .

(10) ענה דודי ואמר לי קומי לכי רעיתי יפתי ולכי לך: ובעידן צפרא אתיב רחומי ואמר לי קומי ליך כנשתא דישר רחימתי מלקדמין ושפירת עובדין איזילי נפקי מן שעבוד מצראי:

(11) כי הנה הסתיו עבר הגשם חלף הלך לו: ארום זמן שעבורא דדמי לסתוא פסק ושניא דאמרית לאברהם ביני פלגיא אתקטעו ומרות

1 רכב] רכיב E רכיב F קלא B] קלא AEF קלילא C 2 וכאורזילא] וכארזילא C וכאורזילא E כאורזילא Ar. דאילא] דאולא CEF בתיא] בתיא F דאנן] דאנח Ct דאנן C (inscript. al. m.) דאנן C (mg. al. m.) 3 אשיאתא] אשיתא C אשיאתא E אשוותנא L דנכסא] דנכיסא Ct (del.) דנכסת C (mg. al. m.) דניסכא EF 4 מהולתא] מיהולתא EF דחקיק] דחקיק CF תרענא] תרעינא C וחס] > L וחזא] וחמא L 5 נור] נורא L על תמכא ועולשין ופטיר] ופטיר על תמכה ועלשין C ועולשין] ועלשין E ופטיר] ופטירין L ופטירין C (mg. al. m.) 6 עלן] עלן C רשותא] > Ct רשותא (C inscript. al. m.) למלאך] למלאך CEF מחבל] מחביל C לחבלא] לחבל Ct לחבילאא C (inscript. al. m.) למחבלא L 7 לכי] לכי B* לך B (correct.) EF 8 אתיב] אתיב E רחומי] רחימי C רוחמי E רחמי F ליך] לך L; + מן שעבוד מצראי C רחימתי] רחימתי EF 9 איזילי] איזיל C נפקי] ופאקי ליך C נפקי F שעבוד] שעבוד EF שיעבוד L 10 עבר] עבר C חלף] חלף CEF שעבורא] שעבודא EF שיעבודא L 11 פלגיא] פלגיא EF

מטרא דמתיל לסטרא טרידא חליף ואזל ולא תיספון למחזיתהון עוד עד עלמא:

(12) הנצנים נראו בארץ ועת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו:

ומשה ואהרן דמתילו ללולבי תמר אתחזו למעבד נסין בארעא דמצרים ועדן קיטוף בוכראי מטא וקל רוחא דקודשא דפורקנא דאמרית לאברהם אבוכון כבר שמעתין מא דאמרית ליה ואף ית עמא דישתעבדון בהון דאין אנא ובתר כין יפקון בקניינא סגי וכען למעבד מא דקיימית ליה במימרי:

(13) התאנה חנטה פגיה והגפנים סמדר נתנו ריח קומי לכי רעיתי יפתי ולכי לך: כנשתא דישראל דמתילא לבכורי תינין פתחת פומה אמרת שירתא על ימא דסוף ואף עולימיא וינקיא שבחו למרי עלמא בלישנהון ומן האי אמר להום מרי עלמא קומי ליך כנשתא דישראל רחימתי ושפירתי ואיזילי ליך מיכא לארעא דקיימית לאבהתיך:

1 דמתיל] דמתילא L   טרידא] טריטא E טריטא F   חליף] חליף
BCEF   תיספון] תוספון CE   3 ועת] ר > BCEF (al. m. inscript. BEF)
4 ואהרן] + סליקו C (del.)   דמתילו] דאתמתילו C דאתמתילו EF
ללולבי] ללולבי B (evan.) ללולבי CEF   תמר] תמר CF דתמר L
אתחזו] אתחזיו C   5 קיטוף] קיצוף B קטוף C קטוף F   בוכראי]
בכוראי C ביכראי E ביכראי F בוכריא L   דפורקנא] דפרקנא F   דאמרית]
prm. מטא C (del.)   5–6 דאמרית . . . לאברהם] > EF   לאברהם
אבוכון] לאבוכון L   6 שמעתין] שמעתון BL   ואף] Gen. 15. 14
דישתעבדון] דישתעבדון C דישעבדון B   7 סגי] סגיא L   וכען] + צביתי L
8 לכי] לך C לך E לכי F   9 לבכורי] לבכורי C   תינין] תאנין C (mg.
al. m.) תינין F תאנים L   10 עולימיא] שולמיא E   11 בלישנהון]
כלישנהון EF   ומן האי] ומיד C (del.) מן יד C (mg. al. m.)
ומן יד EF מן יד L   ליך] לך L   12 רחימתי] רחימתי B רחימתי F
ואיזילי] prm. קומי E (mg.) F; ואזילי EF; אי L   ליך] > L.   לאבהתיך]
> C[t] (habet C mg. al. m.)

(14) יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב ומראך נאוה: כד רדף פרעה רשיעא בתר עמא בית ישראל הות מתילא כנשתא דישר' ליונתא דסגירא בחגוי טינרא וחויא מעיק לה מגיו ונצא מעיק לה מברא כדין הות כנשתא דישר' סגירתא מארבע סטרי עלמא דמן קדמיהון ימא ומבתריהון סנאה ומסטריהון מדברא [מליא] חיויין קלן דנכתין וקטלין בארסיהון ית בני אנשא מן יד פתחת פומה בצלו קיי ונפקת ברת קלא מן שמי מרומא ואמרת אנא כנשתא דישראל די מתילא ליונתא דכיא ומטמרא בסגיר חגוי ובחביוני דריגתא אחזיני ית חזוניך וית עבדיך תקנין אשמעינני ית קליך ארום קליך מערב בצלותא בבית מקדשא ומחזייך שפיר בעובדין טבין:

(15) אחזו לנו שועלים קטנים מחבלים כרמים וכרמינו סמדר:

1 בסתר] בסתר C   הראיני] הראיני C   מראיך] מראך Ct. מראך C (inscript. al. m.)   השמיעני] השמיעני C   2 ומראך] ומראך C   נאוה] נאוה B נאה C נאוה EF   כד רדף] וכדרדיף L   3 בית ישראל] עמא דישראל L   וחויא] וחיוא C   4 מעיק] מעיק EF   מעיק] מעיק EF   מברא] מברא F   סגירתא] סגירא L   5 סטרי עלמא] סטיוי דעלם L   ומסטריהון] > C; ומן תרין סטריהון L   מדברא] מדברן L   6 מליא C] מלין ABEFL   חיויין] חיוון C חיון L   וקטלין] וקטלין C   בארסיהון] באריסיהון CEF באיריסיהון L   אנשא] נשא L   7 ברת] ברת CEF   ואמרת אנא] וכן אמרת אנת L   אנא] > CEF   8 דישראל] > C   דכיא] דכיא C דכיא EF רביא B דכיתא L   בסגיר] בסתיר C בסגור EFL   חגוי] + ובטנרא C; + טינרא L   ובחביוני] ובחבריני E ובחברוני F   דריגתא] דרגיתא L   9 אחזיני] אחזייני L   חזוניך] חזוניך C חזויך EF חזויך L   תקנין] (ד)תקנן CEFL   אשמעינני] אשמיעני C אשמיעני F   מערב] עריב L   10 מקדשא] מוקדש זעיר L   ומחזייך] ומחזייך B וחזויך CF וחזויך E וחזוייך L   11 וכרמינו] וכרמינו BCE

בתר דתבירו ית עמא אתריבו על ביש עמא עליך עמלה רישא ונטר
לחון דבבו על עיסק בברתא דיבתא ישתל עבב מן עמא ואתא לאנתא
קרבא בישיאו על דבבו בבתש אוריא דהוה עבלה רישא נגיב מתהות
גרמי עמי יקרא בפשתא בשבטא דיה ומטמלי יתהום על דוה בידיהום
פסליה דתיבה בהוריא שעתא אוריית עמא בית ישר ודחלין לגרמא
לאתתבלא אלהא צדיקי הוה דרא ישתלין לבבם טב:

(ט) יתורי לי עמי לך הוריעו בשעבוב: בהורא שעתא הורי בתיובתא
ואתעתד משה בבניא עבדי קדי דרישו משכנא אורח ונפק מתהות עמי
יקרא עשיה גברי צדיקי דרא דהשך בעובדיהון לורא ואגיחו קרבא
בעמלק דתבית יהיה לה עמיה בשמתא דיי דהמלא ותברא לפתגם דחרב:

(יא) עד שיפוי יומה לכם דעליים טב דמה לך דודי לצבי או לעופר
האיילים על הרי בתר: כמעשית יומא עבדו בית ישר ית עגלא ואסתלקו

1 ונטר] ונטר BF 2 בבורתא] בברתא L עבב] + אבנא L
לאנתא] לאנתא CEF 3 קרבא] קרבא BCEF דבבו] דבבו C
דבטילו EF נגיב] > C 4 עמי] עמי BC עמי F; E evan. נפשתא]
נפישתא C בשבטא] בשבטי EF משבטי L בידיהום] בידיהון C
5 פסליה] פסלא BC עמא] > L 6 לאתתבלא] דאתתבלא C
לאתתבלא EF דרא ההוא] ~ BCEL דרא הדין F לבבם] לבבם L
7 הורעה] הרועה C הורי] הורי C הורי EF הדרו L 8 ואתעתד]
אתעתד בבן L ונפק] > C[t] ונפק C (mg. al. m.) עמי] prm. נרגי L (נרגי
C mg. al. m.) 9 יקרא] + דיהוה L גברי] גברי F גברין L צדיקי]
> C; צדיקיא L דרא] > L בעובדיהון] עובדיהון C 10 ותברו]
ותברו E ותברו F יתיה] ית עמליק CL בשמתא] בשמתא E לפתגם]
כפתגם L 11 לך] לך B (vocales ab al. m.) לך EF 12 בתר] בתר C
ובזעירות] ובזעירות C עגלא] + דדהבה L

ענני יקרא דמטללין עילויהום ואשתארו מפורסמין ואתרוקינו ית תיקן
זינהון דחקיק ביה שמא רבא מפרש בשבעין שמהן ובעא יְיָ לאובדא יתהום
מן עלמא אלולי דאדכר קימא דקיים במימריה לאברהם ליצחק וליעקב דהוו
קלילין בפולחניה כטביא וכאורזילא דאילא ותקרובתא דקריב אברהם ית
יצחק בטוּר פולחנא ומן קדמת דנא דקריב ית קורבניא ופליג יתהון בשוי:

C מפרסמין]מפורסמין EF עליהון]עילויהום C דמטללין]דמטללין 1
]ביה F דחקיק]דחקיק 2 CEFL ואתרוקנו]ואתרוקינו L מפרסמן
דאדכר 3 L להובדא CF לאבדא]לאובדא F ובעא]ובעא CEF בה
L דאדכר קדמוי קיים E דאידכר קיימא F דאדכר קימא C~]קימא
C וכארזילא]וכאורזילא 4 C ויעקב]וליעקב C יצחק]ליצחק
]קדמת CEFL מוריה]פולחנא L בריה+]יצחק 5 E וכארזילא
L תמן ית; BCtEF>]ית CL קריב BEF וקריב]דקריב EF קדמת
L בשוה]בשוי L קורבניה C קרבנא]קורבניא C (mg. al. m.) תַמָן יָת

CHAPTER III

א) על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי בקשתיו ולא מצאתיו:
כד חזו עמא בית ישראל דאסתלקו ענני יקרא מעלויהום וכלילא דקודשא
דאתיהב להום בסיני אתנטילת מנהום ואשתארו חשיכין בליליא ובעו ית
כלילא דקודשא דאסתלק מנהום ולא אשכחוניה:
ב) אקומה נא ואסובבה בעיר בשוקים וברחובות אבקשה את שאהבה
נפשי בקשתיו ולא מצאתיו: אמרין בית ישר אלין לאלין נקום וניזיל ונסחר
למשכן זמנא דפרסיה משה מברא למשריתא ונתבע אולפן מן קדם יי ושכינתא
דאסתלקת [מננא] וחזרו בקרוין ובפליטאתא ובפתחן ולא אשכחו:
ג) מצאוני השומרים הסובבים בעיר את שאהבה נפשי ראיתם: אשכחו
ית משה ואהרן וליואי נטרי מטרת מימרא דיי במשכן זמנא דמסחרין
יתיה חזור חזור ושאילית להום על עיסק שכינת יקרא דיי דאסתלק מני

1 את] אֹת B אֵת E 2 חזו] הוו CEF 3 אתנטילת] אתנטלת C
4 אשכחוניה] אשכחונהי L אשכחונה C 5 C omit. 3. 2 hic, sed
habet 3. 5; hic in marg. Hebr. habet בשוקים] ובשוקים C
וברחובות] וברחבות C את] אֹת BE 6 ולא] ולא BC ונזיל] > C
7 ושכינתא] ושכינתיה C (קודשא mg. al. m.) ושכינה EF ושכינת
קודשא L 8 מננא CEFL] > AB וחזרו] וחזרו C וחזרו BF
וחזרו E ובפליטאתא] ובפליטתא C ובפליטאתא EF ובפלטיא L
ובפלטייתא Ar. ובפתחן] > C ובפתוון L ובפאתן Ar. 9 את] אֹת B
(אֹת B) אֵת EF אשכחו] prm. אמרת כנשתא דישראל L 10 ית]
יתי CEFL דייי] > L במשכן] דמשכן L דמסחרין] דמסחרן C דמסחרן E
דמסחרן F 11 חזור חזור] חזור חזור C דאסתלק] דאסתלקת CE
מני] מניה CEF

אתיב משה ספרא רבא דישר ובין אמר אסק לשמי מרומא ואצלי קייי מא אם יכפר על חוביכון וישרי שכינתיה ביניכון כמלקדמין:

(4) כמעט שעברתי מהם עד שמצאתי את שאהבה נפשי אחזתיו ולא ארפנו עד שהביאותיו אל בית אמי ואל חדר הורתי: כזעיר ציב חד הוה ותב ייי מרוגזיה ופקיד למשה למעבד משכן זמנא וארונא ואשרי שכינתיה בגויה וישראל הוו מקרבין ית קורבניהון ועסיקין בפתגמי אוריתא באידרון בית מדרשא דמשה ובקיטונא דיהושע:

(5) השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ: כד שמעו שבעת עממיא דבני ישראל עתידין למחסן ית ארעהון קמו כחדא וקציצו ית אילניא וסתימו ית מבועי מיא וצדיאו ית קרויהום וערקו. אמא קודשא בריך הוא למשה אנא קיימית במימרי לאבהתהום דאלין לאעלא ית בניהום לאחסנא ארע עבדא חלב

1 אתיב] אתיב E   אסק] איסק C   2 מא אם] מאים FL · יכפר]
אכפר C   וישרי] וישרי C   שכינתיה] prm. ית L   3 את] את B
(B* את)   את EF   4 שהביאותיו] שהביאותיו B   שהביאתיו EF
ציב חד] ציבחד L   5 מרוגזיה] מתקוף רוגזיה L   מרנזיה F   למשה]
+נביא L   ואשרי] ואשרי CEF   6 בגויה] >C   וישראל] ועמא בית
ישראל L   ית] >L   קורבניהון] קורבנהון CE   ועסיקין] ועסיקין CF
7 דמשה] +רבהון L   ובקיטונא] ובקיטונא C   ובקטונא EF   דיהושע]
+בר נון משומשניה L; +משומשניה C (mg. al. m.)   8 ירושלם]
ירושלם C   בצבאות] בצבאות C   ב' EF   באילות] באילות C   9 שבעת]
שבעה CL   עממיא] אומיא LC (mg. al. m.)   10 ארעהון] ארעהון F
וסתימו] וסחמו C   וסתימו EF   ית] >Ct C (mg. al. m. habet)   11 ית]
>EF   למשה] +נבייא L   12 במימרי] >L   לאבהתהום] לאבהתכון C
לאעלא] לאעלא CE   ית] >C   ארע] ארעא L

Stanford University Libraries

ודבש והיכדין אנא מעיל ית בניהום לארע צדיא כען אנא מעכיב יתהון ארבעין שנין במדברא ותהי ארעא מתערבא בגופיהון ואינון עממין רשיעין יבנון מא דאצדיאו בבין אמא משה לישראל אשבעית יתכון דלא תודון למיסק לארע כנענאי עד משלם ארבעין שנין ויהי רעוא מן קייי למסר יתבי ארעא בידיכום ותהי ארעא כבישא קדמיכון:

(6) מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן מקטרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל: כד סליקו בית ישר' מן מדברא ועברו ית ירדנא עם יהושע אמרו עמי ארעא מא היא דא אומה בחירא דסלקא מן מדברא מתגמרא מן קטורת בוסמין וסעידא בזכוותא דאברהם דפלח קייי בטור פולחנא ומתמרקא משח רבותא בצדקותיה. דיצחק דאתעקד באתר בית מקדשא דמתקרי טור דלבונתא ומתעבדין לה נסין בחסידותיה דיעקב דאשתדל גוברא עימיה. עד מיסק קריצתא ואתגבר מיניה ואשתיזב הוא ותרי עסר שבטוהי:

1 כען . . . אנא] > EF   ית בניהום] יתהון CEF   לארע] לארעא L
צדיא] + וריקניא L; וְרֵיקָנְיָא C (mg. al. m.)   2 ארעא] אוריתא BCEF
אוריתי L   ואינון] ומבתר כן אינון L   3 לישראל] לבני ישראל L
אשבעית] אשביעית CEF   יתכון] לכון EFL   דלא] prm. כנשתא דישראל
ביהוה צבאות ובתקיפי ארעא דישראל L; לא EF   4 ויהי] ויתא L
5 בידיכום] בידכון C; + ותעברון ית ירדנא L   6 מכל] מכל C
7 בית] > L   יהושע] + בר נון L   8 עמי] עממי BC   בחירא] בחירתא L
מתגמרא] ומתגמרא C   9 בזכוותא] בזכותיה L   דאברהם] + יצחק
וישראל C   דפלח] דפלחו C דפלח BF   קייי] prm. וצלי L   פולחנא]
מוריה CEFL   10 בצדקותיה] בצדקיה C בצדקתיה L   באתר] באתר
BCFE   11 דמתקרי] דאתקרי CEF   טור] טורא C   דלבונתא]
דלבינתא C   לה] > C ליה EF   דיעקב] דיעקב BCEF   12 גוברא] > L
קריצתא] צפרא C   ואשתיזב] ואשתזיב L   13 שבטוהי] שבטין EF

(7) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל: כד בנא מלכא שלמה ית בית מקדשא דייי בירושלם אמר ייי במימריה כמה יאי בית מקדשא הדין וכמה יאין כהניא בעידן דפרסין ידיהון וקימין על דוכניהון ומברכין לכנשתא דבית ישראל בשתין אתין דמסרית למשה ריבהון והחיא ברכתא מסחרא להום ותקיפו בה ובה מתגברין ומצלחין כל גיברי ישר׳:

(8) כלם אחזי חרב מלמדי מלחמה איש חרבו על ירכו מפחד בלילות: וכהניא וליואי וכל שבטיא דישראל כולהון בפתגמי אוריתא דמתילן [לחרבא] ושקלין וטרן בהון כגיברין מאלפי קרבא וכל חד וחד מנהון חתימת מילה על בסריה הי כמא דאתחתימת בבסריה דאברהם אבוהון ומתגברין בה כגבר דחרבא חגירא על ירכיה ובגין כין לא דחלין מן מזיקיא וטלני דאזלין בליליא:

(9) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון: היכל קודשא בנא

1 מלכא שלמה]+~ דישראל L   ייי]<C   3 הדין]+על לי דאחבני
EF דוכנהון C דכרנהון]דוכניהון 4   L ידוי דמלכא שלמה בר דוד
E רבהון]ריבהון   CEFL בית]דבית   CEFL לעמא]לכנשתא
L<]בה   L ותקיף]ותקיפו   L כשור רם+]להום   F מסחרא]מסחרא 5
]כולהון .Ar וכהנאי]וכהניא 8   C ירכו]ירכו 7   E מתגברין]מתגברין
A>B בחרבא]CEFL לחרבא   .Ar אחידן+ ;L אחידין+ ;C אלפין+
]כגיברין   L וטארן C וטרן]וטרן   .EFLAr ושקלן ;B ושקלין]ושקלין 9
;C מלתא]מילה C חתימות]חתימת   CEF מאלפי]מאלפי   .Ar כגוברין
]דאתחתימת E בשרהון ;CFL בסרהון]בסריה 10   F מלא ;E מילא
CEF<]לא   C וחרבא]דחרבא 11   EF דאתחתמת ;C דאתחתמת
CEF וטלני]וטלני   C מוקיא]מזיקיא

ליה מלכא שלמה מן אילני דמבלינא ומאני ושרביני דאתי מן לבנן דחפא יתיה דהב דכי:

(10) עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלם: ובתר דאשלים יתיה ושוי בגויה ית ארונא דסהדותא דהוא עמודא דעלמא ובגויה תרין לוחי אבנא בחירן מן כסף מוקק [ושפירין] מן דהב טב פרס ומליל עלוהי ית פרוכתא דתכלא וארגוונא וביני כרוביא דעלוי כגורתא הות שריא שכינתא דיי דשכן שמיה בירושלם מן כל כרכי ארעא דישראל:

(11) צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו: כד אתא שלמה מלכא למעבד ית חנוכת מקדשא כרוזא נפק בחיל וכן אמא פוקו וחזו יתבי פלכיא דעמא ישראל ית־יא רבצין בתגא ובכלילא דכלילו עמא בית ישראל ית מלכא שלמה

1 שלמה] >C אילני] אילני BEF; אילני C דמבלינא] דמבלנא C; ושרביני] ושרביני F; ושורבני L; >CE דאתי] דאיתי CEF וגנבילא L לבנן] לבנן L דחפא] דחפא C; חפא BL 2 יתיה] יתהון C דהב] דהב B; דהבא C דכי] >C 3 מרכבו] מרכבו C; מֶרְכָבוֹ EF 4 דאשלים] די שלים L ושוי] שוי L בחירן] זהירן C; דהירין E; דהירין F; די אצבע תמן משה בתורב דיקירן L מוקק] מוקק BCEF ושפירין BCEFL; ושפירן A 6 מן] מן C פרס] ופריס L עלוהי] >C; מן עילויה L 7 שריא] שריא E מן כל] מכל B 8 דישראל] >C 9 צאנה] צאנה C; צְאֶינָה EF; צְאֵינָה A (mg.) שעטרה] שעטרה C 10 ביום] ביום CEF שלמה מלכא] ~CF 11 נפק] נפיק CF; נפיק E (evan.) בחיל] בחיל E וחזו] וחזו C; E (evan.); וחזו F דעמא] ודעמא L ישראל] דישראל FL 12 דרבצין] רבצין L בתגא] בתגא CEF דכלילו] דכלילו F

ביום חנוכת בית מקדשא וחדו בחדות חגא דמטליא ארבעת עסר יומין׃

1 וחדו] וחרי CEFL דמטליא] דמטלתא CEF; דמטללתא דעבד C ארבעת] ארבעת L שלמה מלכא בעידנא ההיא ית חנא דמטללתא (ת al. m. inscript.) עסר] עסר C (ע al. m. inscript.)

ליה מלכא שלמה מן אילני דסבלתא וכאני דשרביתי דאיתי מן לבנן דחפא
יתיה דהב דכי:

(10) עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה
מבנות ירושלם: ובתר דאשלים יתיה דשוי בגויה ית ארונא דסהדותא דהוא
עמודא דעלמא ובגויה תרין לוחי אבניא בחירן מן כסף מוקק [ושפירין]
מן דהב טב פרס ופליל עלוהי ית פרוכתא דתכלא וארגונא ובין כרוביא
דעלוי כפורתא הות שריא שכינתא דיי דשכין שמיה בירושלם מן כל
כרכי ארעא דישראל:

(11) צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו
ביום חתנתו וביום שמחת לבו: כד אתא שלמה מלכא למעבד ית חנוכת
מקדשא כרוזא נפק בחיל וכן אמר פוקו וחזו יתבי פלכיא דעמא ישראל
יתביא דבציון בנתא ובבליא דכלילו עמא בית ישראל ית מלכא שלמה

1 שלמה] >C אילני] אילני BEF; אילני C ודסבליתא] דסבלתא C; ונבילא L ושרביתי] ושרביתי F; ושורבני L; >CE דאתי] דאיתי CEF
לבנן] לבנן L דחפא] דחפא C; חפא BL 2 יתיה] יתהון C דהב]
דהב B; דהבא C דכי] >C 3 מרכבו] מרכבו C; מֶרְכָּבוֹ EF
4 דאשלים] די שלים L ושוי] שוי L בחירן] זהירין C; דזהירין E;
דזהירין F; די אצבע תמן משה בתורב דיקירין L מוקק] מוקק BCEF
ושפירין BCEFL; ושפירן A 6 מן] מן C פרס] ופריש L עלוהי] >C;
מן עילויה L 7 שריא] שריא E מן כל] מכל B 8 דישראל] >C
9 צאנה] צאנה C; צְאֶינָה EF; צְאֶינָה A (mg.) שעטרה] שעטרה C
10 ביום] ביום CEF שלמה מלכא] ~CF 11 נפק] נפיק CF; נפיק
E (evan.) בחיל] בחיל E וחזו] וחזו C; E (evan.); וחזו F דעמא]
דארעא L ישראל] דישראל FL 12 דבציון] רציון L בנתא] בתנא
CEF דכלילו] דכלילו F

ביום חנוכת בית מקדשא וחדו בחרות חנא דמטליא ארבעת עסר יומין:

1 וחדו] וחדי CEFL דמטליא] דמטלתא CEF; דמטללתא דעבד
ארבעת] ארבעת C (ת al. m. inscript.) L שלמה מלכא בעידנא ההיא ית חנא דמטללתא
עסר] עסר C (ע al. m. inscript.)

CHAPTER IV

(1) הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים מבעד צמתך שערך כעדר העזים שגלשו מהר גלעד: ובההוא יומא קריב שלמה אלף עלוון על מדבחא ואתקבל ברעוא [קורבניה] קייי נפקת ברת קלא מן שמיא וכין אמרת כמה יאיא כנשתא דיש׳ר וכמה יאיין אינון רברביא וחכימיא דיש׳ר סנהדרין דאינון מנהרין לעמא בית יש׳ר ודמין לגוזלין בני יונתא ואפלו שאר כנשתא דיש׳ר ועמא דארעא אינון צדיקיא כבנוי דיעקב דלקטו אבנין ועבדו גלשושיתא בטורא דגלעד:

(2) שניך כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה שכולם מתאימות ושכלה אין בהם: מא יאיין כהניא וליואי דמקרבין ית קורבניך ואכלין בסר

1 הנך] הִנָּךְ EF; הנך B (voc. super נ al. m.) מבעד] מבעד B; מבעוד C
צמתך] לצמתך BC; לְצ׳ EF שערך] B (vocales ab al. m.); שערך C
כעדר] כעדר C · 2 שגלשו] שגלשו C גלעד] הגלעד C קריב] קריב E
שלמה] prm. מלכא L 3 ק[ו]רבניה] BCEFL] קורבנא A ברת] ברת
BCEF; בת L 4 יאיא] יאי EF; יאה L כנשתא] prm. אנת L
יאיין] יאיאן C; יאין EF; יאון L רברביא] רברבי כנשתא L דיש׳ר] > L
5 סנהדרין] prm. יתבי L לעמא] prm. לעלמא L ואפלו] ואפלו EF;
ואפילו L 6 כנשתא] בני כנישתא EF; בני כנישתך L דיש׳ר] > L
צדיקיא] צדיקין L כבנוי דיעקב] מבנוהי C; > EF דלקטו] דלקטו
BCEF; די לקטו L 8 שניך] שְׁנַּיִךְ F כעדר] כְּעֵדֶר C (v. sub. al. m.)
שעלו] שעלו B הרחצה] הָרַחְצָה F ושכלה] ושכלה B (corr. ab al. m.);
וְשַׁכֻּלָה C; וְשַׁכֻּלָה EF 9 מא] כמה L יאיין] יאון L

קודשא ומעסרא דאפרשותא ודכין מכל אונס וגזילא ועושקא הי כמא [דהוה] דכין עדרא דענא דיעקב בעידן דהוו גזחין וסליקו מן נחלא דיובקא דלא הות בהון אניסותא ועושקא וכולהון דמיא דא לדא וילדן תאומין בכל עידן ועקרא ומתכלא לא הות בהון:

(3) כחוט השני שפתותיך ומדברך נאוה כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך: וספתוי דכהנא רבא הוו בעין בצלותא ביומא דכפורי קייי ומלויי הוו מהפכין חוביהון דישראל דדמין לחוט זהוריתא ומחוורין יתהון כעמר נקי ומלכא דהוה מדבר ברישהום מלי פקודיא ברמונא בר מן אמרכליא ואורכינין דאינון קריבין למלכא דאינון צדיקיא ולית בהון מידעם ביש:

(4) כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים: וריש מתיבתא דהוא רב דיליך חסין בזכוותא ורב בעובדין טבין

1 ומעסרא] ומעסרא C; ומעשרא EL   דאפרשותא] ואפרשותא BL; לאפרשותא CEF   אונס] אנסא C; אונסא L   וגזילא] וגזילא E; וגזלא F(?)   ועושקא] > CEFL   2 דהוה C] > AB; דהוא EF; דהוו L   עדרא] עדרא B; עדרי L   גזחין] גזיזין CEFL   וסליקו] וסלקן L   3 הות] הוה CEF   ועושקא] וגזילא C; וגזילא EF   תאומין] תיומין L   4 ועקרא ומתכלא] ~ EF   5 שפתותיך] שפתותיך C   ומדברך] ומדבריך C; ומדברך B (corr.); וימדברך EF   נאוה] נאוה C; נָאוֶה EF   מבעד] מבעד C   6 וספתוי] וספתוי C; ושפתוי EL; וספתוי F   הוו] הוו E; הוון L   בעין] בעיין BL; בעיין E; בעיין F   בצלותא] צלותא L   ומלויי] ומלוי BEF; ומלווי C (evan.); ומילוי L   8 דהוה] דהוו C; דהוא EF; די הוא L   מדבר] > CEFL   ברישהום] רישיהון CEF; רישהון L   מלי] מלו EF   אמרכליא] אמרכלא C   9 ואורכינין] ואורכינון B; וארכינין C; וארכינון EF; וארכונין L   קריבין] קריבין CEF   למלכא] למללא לבא C   10 שליטי] שלטי EF   כל] כל B (corr.)   לתלפיות] לת' EF   11 מתיבתא] מתיבא EF   דהוא רב דיליך] דהיא לך C   רב דיליך] רב דיליך E; רב די ליך L   בזכוותא] בזכותא C; בזכותא EF

כדויד מלכא דישׁ׳ר ועל מימר פומיה הוה מתבני עלמא ובאולפן אוריתא דהוא עסיק ביה הוו רחיצין עמא בית ישׂ׳ר ומנצחין בקרב כאילו אינון אחידין בידיהון כל מני זינין דגיברין:

(5) שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה הרועים בשושנים: תרין פריקיך דעתידין למפרקיך ומשיח בר דויד ומשיח בר אפרים דמין למשה ואהרן בני יוכבד דאמתילו לתרין אורזיליא תיומי טביא והוו רען לעמא בית ישׂ׳ר בזכוותהון ארבעין שנין במדברא במנא ועופין פטימין ומוי דבירא דמרים:

(6) עד שיפוח היום ונסו הצללים אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה: וכל זמן דהוו עמא בית ישׂ׳ר אחדין בידיהון אומנות אבהתהון צדיקיא הוו ערקי מזיקי ומטלני דנפרידי וטיהרי מביניהון על דהות שכינת

1 ועל] דעל F   ובאולפן] באלפן F   אוריתא] אוריתיה C   2 דהוא] דהוה CF; דהוה EL   עסיק] עסיק BCEF   ביה] בה C; >L   הוו] >EFL   בקרב] בקרבא CL   אינון] >L   3 מני] מיני EFL   זינין] זינן E; זיינין L   דגיברין] דגברין F   4 עפרים] עפרים B; עופרים C; עֳפָרִים EF   צביה] צביא B; צְבִיָּה EF   6 ואהרן] ולאהרן C   לתרין] F (evan.); כתרי Ar.   אורזילייא] אורזילייא B; ארזילא CE; F (evan.); אורזילין LAr.   תיומי] חמי(?) C; תְיוּמֵי C (mg.); F (evan.); תיומי E; תאומי Ar.   טביא] טביא BEFAr.   והוו] והוו B; והוו C; והוו E; והון L   7 בזכוותהון] בזכותהון CE; בזכותהון F   ועופין] ועופין F   פטימין] פטימא E   ומוי] ומוי C; ומוי E; ומוי F; ומי L   8 דבירא] בירא C; באירא EF; בארא L   10 וכל זמן] ובזמן C   אחדין] אחידין BEFL; אֲחִידִין C (voc. sub. al. m.)   בידיהון] בִּידֵהוֹן C (v. sub. al. m.)   11 צדיקיא] צדיקיא CE   ערקי] ערקין BCEFL; + מן E   מזיקי] מזיקי C   ומטלני] >Ct; וטלני C (mg. al. m.); וטלני EFL   דנפרידי] דנפרדי Ct (del.); וצפרודי C (mg. al. m.) L   וטיהרי] וטהרדי C (ד del.); וטיהריטי E; וטיהרידי F; וטהרי L   דהות] דהוה L

דובשא לישניך כנינפי צניעא במללותיך שירין ותושבחן מתילן כחלב ודבש וריח לבושי כהנין כריח לבנן:

(12) גן נעול אחתי כלה גן נעול מעין חתום: ונשין דמתנסבן לגוברין צניען כנינפי צניעא וכנינתא דעדן דלית רשו לגבר למיעל לגוה אלהין צדיקיא דנפשיהון [משתלחן] תמן על יד מלאכיא ובתולתיך טמירן כננזן דאלפילין וחתימן תמן כמבועא דמיא מתחות עיקרי אילניא דחיין בנהרא דנפיק מעדן ומתפרש לארבעה רישי נהרין. ואלמלא דהוה חתים בשמא רבא וקדישא הוה נפיק ומבע ושטיף כל עלמא:

(13) שלחיך פרדס רמונים עם פרי מגדים כפרים עם נרדים: ועולימיך מלין פקודיא הי כרמונין ורחמין לנשיהון וילדן בנין צדיקין כותהון וריחהון מטול היכי כבוסמין טבין דגינתא דעדן כפורין עם רשקין:

1 לישניך] ולישניך L   כנינפי] נינפי L   צניעא] >C   מתילן]
מתילא C; מתיקין L   ודבש] ודבש B; וכרבש C   2 לבנן] קטורת
לבנן C; אולבנן E (mg.); בוסמין EF; אולבנין L   3 גן] גל BEF
ונשין] ונשייך L   4 צניעא] צניען F   וכנינתא] וכננתא C   אלהין]
אלהון E; אלהן L   5 דנפשיהון] דנפשהון CEFL   משתלחן] משתלחין C
ABEFL   תמן] לגוה L   יד] ידי C   מלאכיא] מלכיא C   ובתולתיך]
ובתולתיך C; ובתוליך EF   כננזן] כנגזין C; ונניזן L   6 דאלפילין]
דאולפילין B; דאלפילן C; דאלפילין EF; באנפלין L   תמן] בכן L
כמבועא] כמבועין C; כמבע L   דמיא]+ חיין CEFL   דמיא] דמיין C;
דמין L   מתחות] prm. דנפיק L   עיקרי] עיקרי B; עיקרי CEF; >L
אילניא] אילנא L   בנהרא] כנהרא BCEF; >L   7 דנפיק מעדן] >L
לארבעה] לארבעת L   ואלמלא] ואלמלי EFL   דהוה] דהוא CEF; די הוא L
8 ושטיף] ושטף C; ושטיף EF   9 ועולימיך] ועילומיך B; ועולימיך C;
ועולימיך EF; ועולמייך L   10 מלין] מלין CE; מלין F; מליין L
הי כרמוני] הכרמונין L   הי] הא C; הי BEF   ורחמין] ורחימין L   בנין]
בגין כן L   צדיקין] צדיקיא C   11 היכי] האכי C; הכי EFL   כבוסמין]

3 [illegible]

5 [illegible]

11 [illegible]

12 [illegible]

1 [illegible]] [illegible] C bis (voc. subl. al. m.) [illegible]] [illegible] C (v. subl. al. m.); [illegible] EF; [illegible] C (mg.) [illegible]] [illegible] B; [illegible] C ([illegible] C inscript. al. m.); [illegible] EF [illegible] > C; [illegible] C (mg. al. m.) 2 [illegible]] [illegible] C 3 [illegible]] [illegible] C [illegible]] [illegible] CL comma 9 secundum L: [illegible]) 5–6 [illegible] ... [illegible]] [illegible] C (voc. subl. al. m.) 6 [illegible]] [illegible] C 7 [illegible] BCEFL] > A [illegible]] [illegible] L [illegible]] [illegible] BCE; [illegible] F; + [illegible] L [illegible]] [illegible] L 8 [illegible]] [illegible] EF [illegible]] [illegible] C; [illegible] EF; [illegible] L 9–10 [illegible] ... [illegible]] [illegible] C (v. subl. al. m.) 9 [illegible]] [illegible] EF 11 [illegible]] [illegible] C; [illegible] F [illegible]] [illegible] EF [illegible]] [illegible] L [illegible]] [illegible] B; [illegible] C; [illegible] E; [illegible] F; [illegible] L [illegible]] [illegible] BEF; [illegible] L

דובשא לישניך כנינפי צניעא במללותיך שירין ותושבחן מתילן כחלב ודבש וריח לבושי כהנין כריח לבנן:

(12) גן נעול אחתי כלה גן נעול מעין חתום: ונשין דמתנסבן לגוברין צניען כנינפי צניעא וכנינתא דעדן דלית רשו לגבר למיעל לגוה אלהין צדיקיא דנפשיהון [משתלחן] תמן על יד מלאכיא ובתולתיך טמירן כגנזן דאלפילין וחתימן תמן כמבועא דמיא מתחות עיקרי אילניא דחיין בנהרא דנפיק מעדן ומתפרש לארבעה רישי נהרין. ואלמלא דהוה חתים בשמא רבא וקדישא הוה נפיק ומבע ושטיף כל עלמא:

(13) שלחיך פרדס רמונים עם פרי מגדים כפרים עם נרדים: ועולימיך מלין פקודיא הי כרמונין ורחמין לנשיהון וילדן בנין צדיקין כותהון וריחהון מטול היכי כבוסמין טבין דגינתא דעדן כפורין עם רשקין:

1 לישניך] ולישניך L   כנינפי] נינפי L   צניעא] >C   מתילן]
מתילא C; מתיקין L   ודבש] ודבש B; וכדבש C   2 לבנן] קטורת
לבנן C; אולבנן E (mg.); בוסמין EF; אולבנין L   3 גן] גל BEF
ונשין] ונשייך L   4 צניעא] צניען F   וכנינתא] וכגנתא C   אלהין]
אלהון E; אלהן L   5 דנפשיהון] דנפשהון CEFL   משתלחן] משתלחין C
ובתולתיך]   מלאכיא] מלכיא C   יד] ידי C   לגוה] לנוה L   תמן] ABEFL
דאלפילין] 6   כגנזן] כגנזין C; וגניזן L   ובתולתיך] ובתוליך EF; ובתולתיך C
תמן] בכן L   דאלפילין] דאלפילן C; דאלפילין EF; באנפלין L   דאולפילין B
דמיא] דמיין C;   דמיא]+חיין CEFL   כמבועא] כמבועין C; כמבוע L
עיקרי] עיקרי B; עיקרי CEF; >L   מתחות] prm. דנפיק L   דמין L
אילניא] אילנא L   בנהרא] כנהרא BCEF; >L   7 דנפיק מעדן] >L
לארבעה] לארבעת L   ואלמלא] ואלמלי EFL   דהוה] דהוא CEF; די הוא L
ושטיף] ושטף C; ושטיף EF   9 ועולימיך] ועילומיך B; ועולימיך C;
ועולימיך EF; ועולמייך L   10 מלין] מלין CE; מלין F; מליין L
בנין] ורחימין L   ורחמין] הי BEF; הא C   הי] הכרמונין L   הי כרמוניי]
כבוסמין] הבי EFL; האבי C   11 היכי] צדיקיא C   צדיקין] בגין כן L

(14) נרד וכרכום קנה וקנמון עם כל עצי לבונה מור ואהלות עם כל ראשי בשמים: רשק ומוריתא עם כל קני בוסמא וקנמון עם כל קיסי לבונתא מורא דכיא ואסקי לאלואון עם כל מיני שבח בוסמין:

(15) מעין גנים באר מים חיים ונזלים מן לבנון: ומיא דשילוח מדברין בניח עם מותר מיין דנגדין מן לבנן לאשקאה ית ארעא דישראל בגין דאינון עסיקין בפתגמי אוריתא דמתילן לבאר מיין חיין ובזכותא דניסוך מיא דמנסכין על מדבחא בבית מקדשא דמתבני בירושלם ומתקרי לבנון:

(16) עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבוא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו: ועל סטר צפונא הוה פתורא ועלוהי תרי עסר לחמין דאפיא ועל סטר דרומא בוציניא לאנהרא ועל מדבחא הוו מקרבין כהניא קורבנא ומסקין עלוהי קטורת בוסמין אמרת כנשתא דישראל ייעול אלהי רחימי לבית מקדשיה ויקביל ברעוא קורבנהון דעמיה:

כבוסמנין L   דנינתא] כנגתא F   כפורין] כופרין BAr.; כפרין C; כפורין EF   רשקין] רשקין BC; רשקין EF

1 נרד] נֵרְדְּ EF   קנה] קנה C; קְנֵה EF   2 רשק] רשק BEF   ומוריתא] ומוריקא CEL; ומוריקא F   עם כל] > CEFL   קני] וקני BCEF; וקנה L   וקנמון] וקנמון CE   3 מורא] מ.רא C; מירא LAr.   דכיא] דכיא CEF   ואסקי] ואסקי CEF; ואקסיל LAr.   לאלואון] לאלואון B; לאלואן C; לאלואן E; לאלואן F; אלואון L; אלואין Ar.   מיני שבח] ~C   שבח] > L   בוסמין] בוסמנין L   4 מעין] מעין B (vowel al. m.)   דשילוח] דשילוח C   5 מותר] מותר C   מיין] דמיין CE   6 עסיקין] עסיקין CF   לבאר] לבור C; לבירא L   מיין] דמיין L   7 דמנסכין] דנסכין L   מדבחא] מקדשי C   דמתבני בירושלם] > C   ומתקרי] דמתקרי CL   לבנון] לבנן C   9 תרי עסר] תרי סר C   דאפיא] דאפא BEF; דאפין L   10 דרומא] + הות L   בוצינא] בצינא L   11 אמרת כנשתא דישראל] ~L   ייעול] > C; יעיל EF; יעול L   אלהי] אלהיא L   12 ויקביל] וקביל L

CHAPTER V

(1) באתי לגני אחתי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי אכלו רעים שתו ושכרו דודים: אמא קודשא בריך הוא לעמיה בית ישראל עלית לבית מקדשא דבנית לי אחתי כנשתא [דישראל] דמתילא לנינפי צניעא ואשרי שכינתי ביניך קבילית ברעוא ית קטורת בוסמיך דעבדת לשמי שלחית אישתא מן שמיא ואכלת ית עלוון וית נכסת קודשין אתקבל ברעוא קדמי ניסוך חמר סומק וחמר חיוור דנסיכו כהניא על מדבחא כען איתו כהניא רחמי פיקודי אכולו מא דאשתאר מן קורבניא ואתפנקו במא דאתעביד לכון:

(2) אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קווצותי רסיסי לילה: בתר כל פתגמיא האלין חבו עמא בית יש׳ר ומסר ייי יתהון ביד נבוכדנצר מלכא דבבל ואוביל

2 חלבי] חלבי C ; חֲלָבִי EF   רעים] רועים C ; רְעִים (?) EF   אמא]
אמר CEFL   3 מקדשא] מקדשי L   אחתי] אחותי EF ; אחוותי L
4 דישראל CEFL] > AB   ואשרי] ואשריי BCEF ; ואשריתי L   ברעוא] > L
5 דעבדת] דעבדת C ; דעבדת EF   ואכלת] ואכלית E ; ואכל L   6 וית
נכסת] ונכסת F   קודשין] קודשיא L   וחמר] וחור C   7 איתו] איתיאו
F (blurred) ; איתיאו E   כהניא] > EF   רחמי] רחמי C (blurred) ; > EF
פיקודי] > EF   אכולו] איכולו C ; אכלו EL   דאשתאר] דמשתאר BL
8 במא] מא CEF ; מן טובא L   דאתעביד] דאתעתד CEFL   9 דודי]
> Et, E (mg. habet)   10 קווצותי] קוצותי C   11 ייי] > L   נבוכדנצר]
נבוכד נצר BCEF

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
5 [illegible]
[illegible]:

3) [illegible]:
[illegible]
[illegible]
10 [illegible]
[illegible]:

1 [illegible] CEF; [illegible] L [illegible] E; [illegible] F [illegible] E 2 [illegible] C [illegible] BCFL] [illegible] A; [illegible] E [illegible] C; [illegible] EF (?) 3 [illegible] EL; [illegible] F [illegible] CEF [illegible] F [illegible] F [illegible] EF 4 [illegible] EF [illegible] EF [illegible] CL 5 [illegible] (E [illegible]) [illegible] EL) [illegible] CEFL [illegible] C [illegible] C] [illegible] ABEFL [illegible] F (blurred) [illegible] CL 6 [illegible] EF [illegible] L [illegible] EF [illegible] CF; [illegible] E; [illegible] L 7 [illegible] C; [illegible] F 8 [illegible]+[illegible] C [illegible] C; >L [illegible] E (blurred) 9 [illegible] C; [illegible] L [illegible] L [illegible] C [illegible] E 10 [illegible] C [illegible]+[illegible] C [illegible] L [illegible] EF; [illegible] L 11 [illegible] EF; [illegible] L [illegible] C; [illegible] E; [illegible] L

(4) דודי שלח ידו מן החור ומעי המו לו: כד אתגלי יקרא דייי לעמא בית ישראל לא צבן למחרם ולמתב לותיה אושים ית מחת גבורתיה על שבטא דראובן וגד ופלגות שבטא דמנשה דמעברא לירדנא ומסר יתהון ביד סנחיריב מלכא דאתור ואגלי יתהון ללחלח וחבר ונהר גיזן קרוי מדי וכבר דבר מידהום ית עיגל מתכא דשוי ירבעם חייבא בלשם דמתקריא פומיאס ביומי פקח בר רמליה וכד שמעית אנא רחמי אתגוללו עליהון:

(5) קמתי אני לפתח לדודי וידי נטפו מור ואצבעותי מור עובר על כפות המנעול: וכדו תקיפת עלי מחת גבורתא דייי תהית על עובדי וכהניא קריבו קורבנא ואסיקו קטורת בוסמין ולא אתקבל ברעוא ארום מרי עלמא אחד רשי תיובתא באנפאי:

(6) פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו בקשתיהו

1 לו] עליו B (al. m.); עָלָיו EF   יקרא] מן קדם L   דייי] יהוה L
2 לעמא] דעמא L   צבן] צבן F (?)   ולמתב] ולמיתוב C; ולמותיב E;
ולמותיב F; ולמיתב L   אושים] אושים E   ית] > L   3 דראובן]
דראובן F   לירדנא] דירדנא C   4 ביד סנחיריב מלכא דאתור ואגלי
יתהון] > EF   ללחלח] בלחלח L   וחבר] וחבור C; וחבר וחבר E;
וחבר F; ובחבור L   ונהר] ונהר BC; נהרי EL   גיזן] גוזן CEF
5 קרוי] וקרוי L   וכבר דבר] ודמר C; ודבר LAr.   ית] > L   עיגל]
עגלא Ar.; עיגלא L   ירבעם] ירבעם C   חייבא] חייב C   בלשם] בלשם C;
בל שם EF; בלשם Ar.; + דן L   6 פומיאס B] פומאים A; פמיאס C;
פמיאס EF; פביים Ar.   רמליה] רמליהו BL   רחמי] רחמי F   אתגוללו]
אתגלגלו L   9 המנעול] המנעול BC; הַמַּנְעוּל EF   וכד] וכדו C
עלי] עלאי E   מחת] > CEF   תהית] תהית F   עובדי] עובדי F
10 קטורת] > CEF   בוסמין] בסמיא CEF   ארום] ארי CEF   11 תיובתא]
תיובתא E   באנפאי] באפאי B; באנפי CL   12 עבר] עבר C   בקשתיהו]
בקשתיו C

[illegible]

5 [illegible]

10 [illegible]

[illegible] inscript. al. m. [illegible]

(4) דודי שלח ידו מן החור ומעי המו לו: כד אתגלי יקרא דייי לעמא בית ישׁ׳ר לא צבן למחרט ולמתב לותיה אושיט ית מחת גבורתיה על שבטא דראובן וגד ופלגות שבטא דמנשה דמעברא לירדנא ומסר יתהון ביד סנחיריב מלכא דאתור ואגלי יתהון ללחלח וחבר ונהר גיזן קרוי מדי וכבר דבר מידהום ית עיגל מתכא דשוי ירבעם חייבא בלשם דמתקריא פומיאס ביומי פקח בר רמליה וכד שמעית אנא רחמי אתגוללו עליהון:

(5) קמתי אני לפתוח לדודי וידי נטפו מור ואצבעותי מור עובר על כפות המנעול: וכדו תקיפת עלי מחת גבורתא דייי תהית על עובדי וכהניא קריבו קורבנא ואסיקו קטורת בוסמין ולא אתקבל ברעוא ארום מרי עלמא אחד רשי תיובתא באנפאי:

(6) פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו בקשתיהו

1 לו] עליו B (al. m.); עָלָיו EF   יקרא] מן קדם L   דייי] יהוה L
2 לעמא] דעמא L   צבן] צבן F (?)   ולמתב] ולמיתוב C; ולמותיב E;
ולמותיב F; ולמיתב L   אושיט] אושים E   ית] > L   3 דראובן]
דראובן F   לירדנא] דירדנא C   4 ביד סנחיריב מלכא דאתור ואגלי
יתהון] > EF   ללחלח] בלחלח L   וחבר] וחבור C; וחבר וחבר E;
וחבר F; ובחבור L   ונהר] ונהר BC; נהרי EL   גיזן] גוזן CEF
5 קרוי] וקרוי L   וכבר דבר] ודמר C; ודבר LAr.   ית] > L   עיגל]
עגלא Ar.; עינלא L   ירבעם] ירבעם C   חייבא] חייב C   בלשם] בלשם C;
בל שם EF; בלשם Ar.; +דן L   6 פומיאס B] פומאים A; פמיאס C;
פמיאס EF; פביים Ar.   רמליה] רמליהו BL   רחמי] רחמי F   אתגוללו]
אתגלגלו L   9 המנעול] המנעול BC; הַמַּנְעוּל EF   וכדו] וכד C
עלי] עלאי E   מחת] > CEF   תהית] תהית F   עובדי] עובדי F
10 קטורת] > CEF   בוסמין] בסמיא CEF   ארום] ארי CEF   11 תיובתא]
תיובתא E   באנפאי] באפאי B; באנפי CL   12 עבר] עבר C   בקשתיהו]
בקשתיו C

ולא מצאתיו קראתיו ולא ענני: אמרת כנשתא דישראל צביתי למתבע אולפן מן קדם יי ואיהו סליק שכינתיה מבינאי ונפשי תאיבא לקל מלוי תבעית שכינתיה ולא אשכחית צליתי קדמוהי ואיהו טליל שמיא בעננין ולא קביל צלותי:

(7) מצאוני השמרים הסבבים בעיר הכוני פצעוני נשאו את רדידי מעלי שמרי החמות: אדבקוני כסדאי דנטרין על אורחא ומעייקין חזור חזור על קרתא דירושלם מני קטלו בחרבא ומני אובילו בשביה נטלו תגא דמלכותא מעל צורא דצדקיה מלכא ואובלוניה לרבלה וסמיאו ית עינוהי עמא דבבל דמעיקין על קרתא ונטרין ית שוריא:

(8) השבעתי אתכם בנות ירושלם אם תמצאו את דודי מה תגידו לו כי חולת אהבה אני: אמרת כנשתא דישראל אשבעית לכון נבייא בגזירת מימרא דיי מא אם יתגלי על ידכון רחמנא חויאו קדמוהי דמרעית מן חיבת רחמוהי אנא:

1 ולא] לא C מצאתיו] מצאתיהו EF ענני] ענני C צביתי] צביתי C
2 ואיהו] ואיהו C מבינאי] מביני CL 3 שכינתיה] שכינת יקריה L
ואיהו] ואיהו C 6 אדבקוני] אדביקו לי L על> CEFL אורחא]
אורחתא L ומעייקין] ומעיקין E; ומעיקין CF 6–7 חזור חזור] חזור
חזור C 7 דירושלם] ירושלם C בשביה] בשביתא CL; בשביתא EF
8 צורא] צואריה L דצדקיה (דצדקיהו L) מלכא] דמלכא צדקיה C מלכא]
+דיהודה L ואובלוניה] ואובילוהי CEF; ואובילו יתיה L לרבלה]
לרבלא F; ברבלה L וסמיאו] וסיימו L 11 כי> BEF חולת]
שחולת B (שׁ inscript. al. m.); שחולת EF אשבעית] אשביעית CEF
לכון] עליכון F 12 מא אם] מאים L יתגלי . . . רחמנא] אתגלית . . .
רחמתכון L רחמנא] רחמני F על ידכון] עליכון CL דמרעית]
דמריעתא C; דמריעתא EF; דמרעיתא L

(9) מה דודך מדוד היפה בנשים מה נחמד דודך מדוד שככה השבעתנו:

ענין נבייא ואמרו לבית ישראל אידין אלהא אנתי צביא למפלח כנשתא דישיר דשפירתא מכל עממיא לאידין אלהא אנתי בעיא למדחל דהכין קיימת עלנא:

(10) דודי צח ואדום דגול מרבבה: בכין שריאת כנשתא דישיר למשתעי בשבחא דמרי עלמא וכין אמרת לההוא אלהא רעותי למפלח דעטיף [בימממא] באוצטלא חוור כתלג ועסיק בארבע ועסרין ספרין פתגמי אוריתא ופתגמי נביי וכתיבי ובליליא הוה עסיק בשיתא סדרי משנה וזיו יקרא דאנפוהי זהירין כנורא מסגיאות חוכמתא וסברא דהוא מחדית שמעתן חדתין בכל יומא ועתיד לפרסומינון לעמיה ביומא רבא וטקסיה על רבו רבוון דמלאכין דמשמשין קדמוהי:

1 מה] + יפה C   נחמד] > BEF B (eras.)   2 ענין] עניין C; ענין E; ענין F; ענו L   ואמרו] ואמרין EF   אידין] לאידין C; לאידין EF   אלהא] prm. את C   אנתי] את C; אנת EL; אנת F   צביא] בעיא L   2–3 למפלח . . . למדחל] > C   2 למפלח] למפלח BEF   3 דשפירתא] שפירתא L   לאידין] לאידין EF   אנתי] אנת EL; אנת F   בעיא] צביא L   דהכין] דהכין CEF; דהכדין L   4 קיימת] קיימת E (sub. v. al. m.)   6 דמרי] למרי L   דעטיף] דעטיף CEF   בימממא CEFL] > AB   7 באוצטלא] באצטלא C; באסטלא F; באיצטלא L   חוור] חיוור BCEF   כתלג] כתלגא L   ועסיק] ועסיק C; ועסיק EF   בארבע ועסרין] בעשרין וארבעה C] CEFL   פתגמי] > CEFL   אוריתא] דאורייתא L   8 עסיק] עסיק CF; עסיק E   יקרא] + דיהוה L   דאנפוהי] דאפוהי E   9 מסגיאות] מסגיאת EF   וסברא] וסברא C; וסברא EF   מחדית] מחדת E; מחדת F   שמעתן] שמעתן BCEF; שמועיין L   חדתין] חדתין EF   10 ועתיד] ועתיד F   רבוון] רבון CE   דמלאכין] דמלאכיא C; דמלאכיא EF; מלאכין L

(11) ראשו כתם פז קווצותיו תלתלים שחורות כעורב: רישי אוריתיה דהיא רגינא מדהב טב ופירוש מליא דבה דגזרין מעמרן ופיקודין למן דנטרין להון חוורין כתלגא ודלא נטרין להון אוכמין כאנפי עורבא:

(12) עיניו כיונים על אפיקי מים רוחצות בחלב ישבות על מלאת: עינוהי [מסתכלן] תדירא על ירושלם לאיטבא לה ולברכותא מרישה דשתא עד סופהא כיונין דקימן ומסתכלן על מפקנות מיא בגין זכותא דיתבי סנהדרין דעסיקין באוריתא ומנהרין ית דינא למהוי שעיע כחלב ויתבין ויתבין בבי מדרשא ומתינין בדינא עד דגמרין לזכאה ולחייבא:

(13) לחיו כערוגת הבשם מגדלות מרקחים שפתותיו שושנים נוטפות מור עבר: תרין לוחי אבנין דיהב לעמיה כתיבן בעסר שטין דמיין לשיטי גינת בוסמא מרבין דקודקין הי כמא דגינתא מרביא בוסמין וספתי

1 קווצותיו] קוצותיו C; קְצֹתָיו EF רישי] רישוהי C; ראשוי E; רישוי F; >L 2 דהיא] די היא L דבה] דהב EF; דבהן L דגזרין] דגורין L מעמרן] prm. דגורין L 3 דנטרין] דנשרין EF חוורין] חיורין CEF כאנפי] כאנפי L עורבא] עורבא C; עורבא EF 4 רוחצות] רחצות CB (al. m.) (B originally רחצות) מלאת] מלאת B (vowels al. m.); מְלֵאת EF 5 מסתכלן BEF] מסתכלין ACL לאיטבא] לאטבא C; E (blurred); לאוטבא L ולברכותא] ולברכהא CE; ולברכא לה L 6 סופהא] סופה CEF; סופא רשתא L דקימן] דקימין BCEF; דקיימין L ומסתכלן] ומסתכלין CEFL 7 דעסיקין] דעסיקין CE כחלב] כחלב E ויתבין 1°] ויתבין C ויתבין 2°] > BCEFL 8 בבי] בבית CL 9 לחיו] לחיו B; לְחָיָו EF (vowels al. m.) מגדלות] מגדלות B (vowels al. m., originally מגדלות) מרקחים] מרקחים BC; מֶרְקָחִים EF 10 כתיבן] כתיבין C בעסר] בעסר BCF; בעשר EL 11 מרבין] מרבין B; מרביא CEF; מרבין L דקודקין] + ומעמין L דגינתא] דגנותיתא CFL; דגנותיתא E מרביא] מרבי L בוסמין] בוסמן EF וספתי] וספתוי C; וספותוי EF; וספותי L

חַכִימַיָא דְעַסִיקִין בְּאוֹרַיְתָא וּלְהוֹן טַעֲמִין בְּכָל סְטַר וּמֵימַר פּוּמֵיהוֹן כְּמוֹרָא בְּחִירָא׃

(14) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת סַפִּירִים׃ תְּרֵי סַר שִׁבְטִין דְּיַעֲקֹב עַבְדֵיהּ. גְּלִיפִין עַל צִיץ כְּלִילָא דְקוּדְשָׁא דְּדַהֲבָא גְּלִיפָן עַל תְּרֵי סַר מַרְגְּלִיָּתָא עִם תְּלָתָה אֲבָהָן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. רְאוּבֵן גְּלִיף עַל אַחְמַר שִׁמְעוֹן גְּלִיף עַל פּוּטְדָה לֵוִי גְּלִיף עַל בָּרְקַן יְהוּדָה גְּלִיף עַל נוֹפֶךְ כּוּחְלִי דָן גְּלִיף עַל סַפִּיר יִשָּׂשכָר גְּלִיף עַל יַהֲלֹם גָּד גְּלִיף עַל לֶשֶׁם אָשֵׁר גְּלִיף עַל שְׁבוֹ נַפְתָּלִי גְּלִיף עַל אַחְלָמָה זְבוּלֻן גְּלִיף עַל תַּרְשִׁישׁ יוֹסֵף

1 חכימיא] חכימוי L דעסיקין] דעסיקין CEF ולהון] ולחין L ומימר]
ומאמר L פומיהון] פמהון C כמורא] כמירא L 3 בתרשיש]
כתרשיש C שן] שן B (al. m.) C; שֵׁן E; שַׁן F 4 סר] עֲשַׂר E;
עסר FL עבדיה] עבדיה F גליפין] גליפן BCEF; גלילן L 4–5 ...ציץ
על] > BEF 4 כלילא דקודשא דדהבא] ~ L 5 סר] עשר E; עסר FL
מרגליתא] מרגליתא C; מרגליתא EF תלתה אבהן] ~ L אבהן] אבהתא F;
אבהת L אברהם] prm. דעלמא L ראובן] ראובן C 6 אחמר] אודם
CEF; אֶחְמַר C (mg. al. m.) גליף] > CE פוטדה] פוטה At; פוטדה Bt; פטדה
C*EF; ערק A super. B super.; עקיק C super. ברקן] בַּרְקַן At; ברקן Bt;
ברקן CEF; + ועפרן L; ועפראן A super. B super.; וְעַפְרָן C (mg.)
7 נופך כוחלי] נופך כוחלי B; נופך CtEF; כחלי LC super. דן] יששכר CL
ספיר] סַפִּיר At; ספיר BtEF; יהלם חיור C*; אזמרגד L; מהא A super. B super.;
אַזְמוּרד C (mg.) יששכר] דן C; זבולן L יהלם] יַהֲלֹם At; יהל[ו]ם BtEF;
ספיר Ct; נוהר L; בהרמאן A super. B (mg.); גוהַר C super. גד] דן L
לשם] לֶשֶׁם At; לשם CtEF; בירלא L; ערק A super. B super.; ברלא C super.
8 אשר] נפתלי L שבו] שְׁבוֹ At; שבו C*EF; סבנאסור A super. B super.
נפתלי] גד L אחלמה] אַחְלָמָה At; אחלמה C*EF; טבאג L; פירחג A super.
B super.; פְּרוּזָג C (mg.) זבולן] אשר L תרשיש] תַּרְשִׁישׁ At; תרשיש BCEF;
פירחג L; אזרק A super. B. super.

[illegible]

[illegible]

13. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]:

14. [illegible]:

[illegible]

[illegible]

[illegible]:

1 [illegible] A] [illegible] EF; [illegible] C; [illegible] L; [illegible] A super. B super.; [illegible] C super. [illegible] A] [illegible] C; [illegible] EF; [illegible] L; [illegible] A super. B super.; [illegible] C (mg.) [illegible] C; [illegible] E [illegible] C; [illegible] E; [illegible] F [illegible] C*; [illegible] L; [illegible] C (mg.) 2 [illegible] L [illegible] C; +[illegible] C (mg. al. m.) 3 [illegible] C [illegible] C; [illegible] EF 4 [illegible] ([illegible] EF)] [illegible] L 5 [illegible] L [illegible] CEF [illegible] C [illegible]>L 6 [illegible] L [illegible] C [illegible]~L [illegible] C 7 [illegible]>C; [illegible] L 8 [illegible] C; [illegible] L 9 [illegible] CF; [illegible] E (mg. al. m.) 10 [illegible] C; [illegible] E (mg. al. m.) F [illegible] CEF [illegible]+[illegible] L 11 [illegible] F [illegible] BCEFL [illegible] prm. [illegible] CEFL; [illegible] F [illegible] BCEF [illegible] EF [illegible] CEF; [illegible] L

CHAPTER VI

(1) אנה הלך דודך היפה בנשים אנה פנה דודך ונבקשנו עמך: אתיבו נבייא וכין אמרו כדו שמעו תושבחתא דייי מפום כנשתא דישראל על אידיין חובא אסתלקת שכינתא דייי אנת דשפירא בעובדיך מכל אומיא ולאן אתר אתפני רחימיך באסתלקותיה ממקדשיך אמרת כנשתא דישר על חובין ומרדין ואשתדור דאשתכחו אמרו נבייא כען הדרי בתיובתא ונקום אנת ואנן ונצלי קדמוהי ונבעי רחמין עמיך:

(2) דודי ירד לגנו לערונת הבשם לרעות בגנים וללקוט שושנים: ומרי עלמא קביל צלותהון ברעוא ונחת לבבל לסנהדרין דחכימי ויהב רוח לעמיה ואפיקינון מן גלוותהון על ידי כורש ועזרא ונחמיה זרובבל וסבי יהודאי

1 ונבקשנו] ונבקשנו C 2 וכין אמרו כדו שמעו] כר שמעו וכן אמרו L תושבחתא] תשבחתא CE דייי] > C מפום] מפום CEF 3 אידיין] אידיין B; אידן C; אידין E; אידין F אסתלקת] אסתלק CEL שכינתא] prm. מבינך L דשפירא] דשפירתא BEF; דשפירין C 4 אתפני] אתפני EF; אתפני C רחימיך] רחימיך E; רחימך L באסתלקותיה] באסתלקות C ממקדשיך] יקריה ממקדשיך C; ממוקדשייך L 5 ומרדין] ומרודין EL; ומרודין F ואשתדור] ואשתדור C; ואישתדור E דאשתכחו] די השתכחו בי L אמרו] אמרין L כען] > CF הדרי] הדרי B; הדרי CF; הדרי E בתיובתא] בתיובתא B 6 אנת] אנתי C; אנת EF ונצלי] ונצלו E עמיך] מנך C; עי]מך E 7 לערונת] לערונת B (B* לעלונת); לערנת EF 8 קביל] קבל L ונחת] ונחתת C לסנהדרין] סנהדרין C דחכימי] דחכימיא CEFL רוח] רוח CEF; רוחא L 9 ואפיקינון] ואפקינון C; ואסיקינון L מן גלוותהון] מגלותהון L (גלותהון E) ידי] יד EFL זרובבל] + בר שאלתיאל L יהודאי] יהודה EF

ובנו ית מקדשא ומקרבא ית כהנא על קרבניא דישראל על מדבחה ביסמיא ויקרבא ושלח ית אישתא מן שמיא וקביל ברעוא ית קרבנהון ית קטורת בוסמיא ולמשבק ולמפרק ית בריה ותחיה בתוקפין בין עממיא. ולמבר ושבקין ירדין מן שושנא בין בישתין מבבל:

אני לדודי ודודי לי הרעה בשושנים: ובההוא יומא אמרת כנשתא למרי עלמא רחימי וחביבי ואשרי שכינת קודשיה בביתי זן יתי בתפנוקין:

יפה את רעיתי כתרצה נאוה כירושלם אימה כנדגלות: אמר ייי במימריה כמה יאה אנת חביבתי כזמן דרעות למעבד רעותי שפיר בית מקדשא דבנית לי בקדמין כמה דבנא לי שלמה מלכא על גב כיומא דהלין ארבעת סכסין בשרגנא:

הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבני שערך כעדר העזים שגלשו מן הגלעד: אסחרון רבניך חכימי כנשתא רבתא חזור חזור לקבל ואינון

1 ובנו] ובני EF ומקרבא] pon. בית L 2 ויקרבא] >C ית] >CEFL 3 בוסמיא] בוסמין L ותחיה] ותחיא L 4 ושבקין] ושבקין CE; ושבקין F; ושבבב L וירדין] וירדין BCEF שושנא] סושנא EF ומבבל] מן בבל L 5 ובההוא יומא] ובההוא יומא F ובהוא] ובהוא L 6 למרי] למרי עלמא L רחימי וחביבי] חביבי ורחימי C; חביבי ורחימי EF; רחימי ורחימי L ואשרי] אשרי L קודשיה] קודשא L בביתי] ביתי CEFL 7 נאוה] נאוה B (נאוה B*); נאוה EF 8 במימריה] >C יאה] יאי CEFL אנת] את CFL חביבתי] חביבתך EF ורעות] רעותך CL; רעותך EF 9 קדשא] קדשא C; קדשא EFL לי] >C שלמה] + מלכא בירושלם L 10 כיומא] כיומא C; ביומא L ארבעת] ארבעת C; ארבע L סכסין] סכסין F 11 הסבי] הסבי BC; הסבי EF שהם] שהם B (B* שהם); שהם C שערך] שערך C; שערך EF כעדר] כעדר C; כעדר EF שגלשו] שגלשו C; שגלשו EF 11–12 מן הגלעד] מהר גלעד C 12 אסחרון] אסחרין BC; אסחרין EF; אסחרי L רבניך] רבני C; רבניך EF; רבנייך L חכימי ... רבתא] >C חזור חזור] חזור חזור C ואינון] די אינון L

אמלכותי בגלותא וקבעין מדרש לאולפן אוריתי ושאר ועממין ועמא דארעה אצדיקו בממר פומהון כבנוי דיעקב דלקטו אבנין ועבדו גלשושיתא בטור גלעד:

(6) שניך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה שכולם מתאימות ושכלה אין בהם: וכהניא וליואי אכלי קורבניך ומעסר קודשא ואפרשותא דכין מכל אניסות ונזילא הי כמא דכין עדריא דענא דיעקב בזמן דסלקן מן נחלא דיובקא דלא הות אניסות ונזילא ביניהון וכולהון דמין דא לדא ילדן תיומין בכל עידן ומתכלא ועקרא לא הות בהון:

(7) כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך: ומלכות בית חשמנאי כולהון מלין פקודיא כרמונא בר מתתיה כהנא רבא ובנוהי דאינון צדיקין ומקיימין פקודיא ופתגמי אוריתא בצחיתא:

1 וקבעין] וקובעין C; וקבעו L מדרש] מדרשא EL; מדראשא F
ועממין] ועממין E; ועמטיך L אוריתי] אוריתא C לאולפן] לאלפן C
2 אצדיקו] +יתי L כבנוי] דבני CE (בני F eras.); כבנוי Ar דיעקב]
יעקב CEF דלקטו] דלקיטו C אבנין] אבניא L גלשושיתא] נבשושיתא,
נלשושיתא ס״א Ar; גלישושיתא L בטור] בטורא L 3 גלעד] דגלעד L
4 כעדר] כעודר C ושכלא] ושכלה B (B* ושכלה); ושכלה EF
5 אכלי] אכלין EF ואפרשותא] ואפרשוותא CFL; ואפרשותא E דכין]
דכיין EL 6 אניסות] אנסא C; אנסות E; אנסות F ונזילא] ונזילתא C;
ונזילה EF; ונזילות L הי כמא דכין (כמא > E[t] (habet E mg.))] prm.
דהוה CE; prm. דהוי F; prm. דהוו L עדריא] עררא BCEF; עדרי L
6–7 מן נחלא דיובקא] מנחלא דיובקא F; מן נחל יובקא L 7 הות
(הוה CEF)] + בהון BCL אניסות] אנסא C; אנסות EF; אניסא L ונזילא]
ונזילה (ונזילא) EF; ונגלה L ביניהון] > L 8 תיומין] תאומין CF; תיומין E
ומתכלא] ותכלא C לא] לית C; לא B (mg.) הות] > C 9 חשמנאי
(ʼ super א abest)] חשמנאי BC; חשמונא EF; חשמונאי L 10 מלין]
מליא C; מליין BF כרמוניא] כרמונין C; כרמונא EFL מתתיה] מתתיה BE;
מתתיה F; prm. מן L צדיקין] + מכולהון L 11 בצחיתא] בצחותא L

(8) ששים המה מלכות ושמנים פילגשים ועלמות אין מספר: באדין
קמו יונאי ומנו שתין מלכין מבני עשו מלובשין שריונין רכבין על סוסון
ופרשין ותמנן רכבין מבני ישמעאל רכבין על פיליא בר משאר עממיא
דליה להון מנין ומנו אלכסנדרוס רשיעא עליהום ואתו לאגחא קרבא
על ירושלם:

9 אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה ברה היא ליולדתה ראוה
בנות ויאשרוה מלכות ופילגשים ויהללוה: ובעידנא ההוא הות כנשתא דישראל
דמתילא ליונתא שלמתא פלחא בליב חד למריה ודעלמא ויחידא לאוריתא
עסיקא בפתגמי אוריתא בליב שלים וברירן זכותהא כיומא דנפקת ממצרים
הי בבין נפקו בני חשמנאי ומתתיה וכל עמא דישראל ואגיחו קרבא בהון
ומסר יי יתהון בידיהון וכד חזו יתבי פלכיא אשרו יתהום מלכות ארעא
ושלטוניא [וקליסו] להום:

1 באדין] באדין B; בארין L   2 יונאי] יונאי L   ומנו] ומנו L
מבני עשו] מבני רשעא L   מלובשין] מלבש C; מלובשין EF; מלובש L
שריונין] שריונן F   רכבין] רכבי C; רכיבי E   על] > C   3 ופרשין]
ופרשים E   רוכבין] רוכבין EF; רוכבן L   מבני ישמעאל] מבני
רישמעאל L   רכבין] רכיבין CEF   פיליא] פיליא C   משאר] שאר C;
מן שאר BL   עממיא]+ ולישניא L   4 אלכסנדרוס] אלכסנדרוס B;
אלכסנדרוס C; אלכסנדרוס EF   רשיעא] מלכא L   עליהום]+ לרישא L
ואתו] ואתא EF   לאגחא] לאגחא CF   6 ברה] ברה C; ברה EF
7 ויאשרוה] ויאשרוה C; ויאשרוה EF   מלכות] מלכות C   ופילגשים] > C
ויהללוה] והללוה C; יהללוה EF   ההוא] ההוא L   הות] > C   8 שלמתא]
שלימתא L   בליב] בלב CB   למריה] למרה C; למרא L   דעלמא] > CL
ויחידא] ואחידא L   9 עסיקא] עסיקא L   בליב] בלב CE   10 הי]
הא B; הא CEF   חשמנאי] חשמנאי EFL   ומתתיה] ומתתיה C; ומתתיה E
ואגיחו] ואגחו F   קרבא בהון] ~ L   11 בידיהון] בידהון C   אשרו]
אישרו B; אשרו CEF   מלכות] מלכוות CEF; ומלכות L   12 וקליסו BL]
וקטלו ACEF; וקלסו E (mg. al. m.)   להום] להון EFL

(10) מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃ אֲמַרוּ אוּמַיָּא עוֹבְדֵי אוּמָּה הָדָא בִקְרִיצְתָּא [שַׁפִּירִין] עוּלֵימְהָא כְּסִיהֲרָא וּבְרִירִין זַכְוָתְהָא כְּשִׁמְשָׁא וְאֵימְתְהָא עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא בִּזְמַן דְּהַלִּיכוּ אַרְבַּעַת מַקְסְהָא בְּמַדְבְּרָא׃

(11) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל לִרְאוֹת הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים׃ אֲמַר מָרֵי עָלְמָא לְבֵית מַקְדְּשׁ תִּנְיָן דְּאִתְבְּנֵי עַל יְדוֹי דְּכוֹרֶשׁ אַשְׁרֵיתִי שְׁכִינְתִּי לְמֶחֱמֵי עוֹבָדִין טָבִין דְּעַמִּי וּלְמֶחֱמֵי אִזְּלֵי פָּשָׁן וְסָגָן חַכִּימְהָא דִּמְתִילָן בְּגוּפְנָא וּלְבִּיהוֹן מַלְיָן עוֹבָדִין טָבִין הָא כְּרִימוֹנִין׃

(12) לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת עַמִּי נָדִיב׃ וְכַד אִתְגְּלֵי קֳדָם יְיָ דְּאִינוּן עֲסִיקִין בְּאוֹרַיְתָא אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵיהּ לָא אוֹסִיף עוֹד לְמִסְכֵּינִינוּן וְאַף לָא אַעֲבֵיד עִמְּהוֹן גְּמִירָא אֱלָהֵין אַמְלִיךְ בְּנַפְשִׁי לְאֵיטְבוּתְהוֹן וּלְשַׁוָּאָה יָתְהוֹן נִיתְנִין בִּרְתִיכֵי מַלְכִין בְּגִין זַכְוָתָא דְּצַדִּיקֵי דָּרָא דְּדָמְיָן בְּעוֹבְדֵיהוֹן כְּאַבְרָהָם אֲבוּהוֹן׃

עובדי] 2 C ברה] ברה C שחר] שחר C הנשקפה] הנשקפה 1
בקריצתא] L עמא הדא ; C אומא דא] אומה הדא L כמה זוותנין .prm
כסיהרא] 3 E עולימהא] עולימהא ABEFL שפירין] C שפירן L בקריצתא
C ארבעה] ארבעת 4 C בזמן] כזמן CF ובריין] ובריין EF כסיהרן
EF הנחל ; C הנחל] הנחל E אגוז] אגוז 5 F מקסהא] מקסהא
C<] מקדש C לביתא] לבית F על .prm] מרי BF הנצו] הנצו 6
אזלי] 7 B דכורש] דכורש C דאתבני] דאתבני C תניינא] תנין
ולביהון] CL לגופנא] בגופנא 8 CEFL חכימיא] חכימהא L אילולי
E ; הי B ; הא] הא E מליאן ; C מלין] מלין L ולבלוביהון ; C ולבהון
C עמי] עמי C מרכבות] מרכבות C את .prm] נפשי 9 L הד ; F יהי
צדיקין ; C עסיקין] עסיקין 10 BCEF אתגלי] אתגלי L וכדו] וכד
גמירא] 11 F למסכינון ; E למסכינכון] למסכינינון L<] עוד L ועסיקין
בנפשי] E אמליך] אמליך L אלהן ; E אלהון ; C אלהין] אלהין F גמירא
מלכין] 12 FL לאוטבותהון ; C לאוטבתהון] לאיטבותהון BEF בנפשאי
L לאברהם] כאברהם F זכותא] זכוותא C מלכין

CHAPTER VII

(1) שובי שובי השולמית שובי שובי ונחזה בך מה תחזו בשולמית
כמחולת המחנים: תובי לותי כנשתא דישראל תובי לירושלם תובי לבית
אולפן אוריתא תובי לקבלא נבואתא די מתנבאין בשום מימרא דיי ומא
אתון בני נביי שקרא למטעי ית עמא דירושלם בנבואתכון דאתון ממללין
סטיא על יי ולאחלא משריתא דישראל ויהודה:

(2) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה
ידי אומן: אמר שלמה ברוח נבואה מן קדם יי כמה שפירין רגליהון דישראל
כד סלקין לאתחזאה קדם יי תלת זמנין בשתא בסנדלין וסקרבין נדריהון
ונדבתהון ובניהון יאין כגוהרין דקביעין על כלילא דקודשא
דעבד בצלאל אומנא לאהרן כהנא:

2 כמחולת] כמחולת C; במחלת EF   לותי] לות CEF   דישר] > C   לבית] לות C   3 לקבלא] + נבואה L   די מתנבאין] דמתנבאין C; דמתנבאין E; דמתנבין F   בשום] בשום BC; בשום EF   ומא] ומה L   4 אתון] מיבכון L   למטעי] למטעי CEF   ית] > L   5 סטיא] סטיא F; סטין B   על יי] על מימרא דיהוה L   ולאחלא] ולאחלא CEF   משריתא] משריתא C; משריתא E; משריתא F; משרית L   6 חמוקי] חמוקי B; חמוקי EF   7 אומן] אמן B; אמן EF   שלמה] שלמה C + מלכא BCEF   שפירין] שפירן CEL   8 סלקין] סליקו C; סלקו L   בסנדלין] + דססגונא L   וסקרבין] וסקרבן F   נדריהון] prm. ית L   9 ונדבתהון] ונדבתהון CEF; ויח נדבתהון L   ובניהון] ובניהון C   יאין] יאון L   כגוהרין] כגוהרין C; כגוהרין L   דקביעין] דקביעין CFL; דקביעין E   10 אומנא] > C

(3) שרדך אגן הסהר אל יחסר המזג בטנך ערמת חטים סוגה בשושנים: וריש מתיבתיך דבזכותיה מתפרנסין כל עמא הי כמא דעוברא מתפרנים [מפורתיה] במעיא דאימיה בהיק באוריתא כאגנא דסיהרא במיתיה לדכאה ולסאבא לזכאה ולחייבא ולא חסרין פתגמי אוריתא תדירא מפומיה הי כמא דלא חסרין [מי נהרא רבא] דנפיק מעדן ושבעין חכימין מסחרין יתיה כאידר סגלגל ואוצריהון מליא מן מעסר קודשא ונדריא ונדבתא דסייעו להון עזרא כהנא וזרבבל וישוע ונחמיה ומרדכי בלשן אנשי כנשתא רבתא דמתילן לורדין בגין דיהי להון חילא למעסק באוריתא יימם ולליא:

(4) שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה: תרין פריקיך דעתידין למפרקיך משיח בר דוד ומשיח בר אפרים דמין למשה ואהרן בני יוכבד דמתילו לתרין אורזילין תיומי טביא:

1 שרדך] שרדך B; שרדך C; שָׁרְרֵךְ EF הסהר] הסהר C; הַסַּהַר EF
המזג] המזג C; הַמָּזֶג EF סוגה] סוגה C; סוּגָה EF 2 מתיבתיך]
מתיבתיך CEF עמא] עלמא L דעוברא] דעברא C; דען]ברא EF
מתפרנים] מתפרנס CL 3 מפורתיה BEF] מפרתיה C; מן פרתיה L;
> A במעיא] במעינא B; במעינא CEF; במעיינא L בהיק] בהין C
כאגנא] כאוננא BL; באגנא C; כאוננא EF במיתיה] במותיה E 5 מי
נהרא רבא CEF] מוי דנהרא רבא L; מנהרא AB דנפיק] תפיק C
6 יתיה] יתה B מליא] מלין B; מליא CEF; מליין L ונדריא] ונדרא EL
ונדבתא] ונדבתא B; ונדבתא E 7 דסייעו] דסגין EF וישוע] וישוע EF
ומרדכי] ומרדכי C אנשי] אנשא C 8 דיהי] דיהון F; די יהי L
יימם] יומם CE; יימם F; יםם L ולליא] ולילי BC 9 עפרים] עפרים B;
עופרים C; עֳפָרִים EF תאומי] תאומי B (B* תאומי); תְּאֳמֵי EF
צביה] צביה B; צְבִיָּה EF 10 ומשיח] ומשיחא C אפרים] אפרים E;
prm. יוסף F דמתילו] אמתילו C; דמתילן L 11 אורזילין] ארזילן C;
ארזילין E תיומי] תיומי C; תיומי EF

(5) צוארך כמגדל השן עיניך ברכות בחשבון על שער בת רבים אפך
כמגדל הלבנון צופה פני דמשק: ואב בי דינא דדאין דינין חסין על עלמא
לכפתא יתהון ולמנגד מן דאתחייב בדינא לנגדא כשלמה מלכא דעבד
מגדלא דשן דפיל וכבש ית עמא בית ישר ואהדר יתהון למרי עלמא
ספרין מלין חוכמתא כפרקטנין דמיא וידעין למסמני חושבני עוברי ומעברין
שנין וקבעין רישי שנין ורישי ירחין בתרע בית סנהדרין רבא ורב בית בא
לבית יהודה דמי לדוד מלכא דבנא מצדתא דציון דמתקרי מגדלא דלבנן
דכל מן דיקום עלוהי יכיל למסמני כל מגדלון דבדמשק:
(6) ראשך עליך ככרמל ודלת ראשך [כ]ארגמן מלך אסור ברהטים:
מלכא דאתמני עליך [לרישא צדיקא] כאליה נביא דקני קנאתיה וקטיל
ית נביי שקרא בטורא דכרמלא ואתיב עמא בית ישראל לדחלתא דײ

1 השן] השן B (B* השן); השן EF   2 דמשק] דמשק C
בי] בית CEFL   דינין] > C; דינך L   עלמא] עמא L   3 לכפתא]
לרפתא C   מן] מן C; מאן EF   4 דשן] דשן F   5 ספרין]
ספרין B; ספריך C; ספריך EF; ספרייך L   מלין] מליין BL; מלן C;
מלין EF   חוכמתא] חכמתא EF   כפרקטנין] כפרקטנין B; כפרקטנין C;
כפרקטינין L   דמיא] דמיא C   למסמני] > C   עוברי] עי]בורי BC; עוברי EF;
עיבורין L   6 וקבעין] וקתבעין C   שנין . . . ירחין] ~ L   שנין ורישי] > C
רבא] רבא C   בא] אבא EFL   7 דמי לדוד] דמלדוד C   מצדתא]
מצרתא F   דלבנן] דלבנון EF   8 מן] מא BC   יכיל] יכול F   מגדלון]
מגדלון B; מגדלין C   9 כארגמן] כארגמן B; כארגמן EF   מלך]
ומלך C   10 עליך] עלך CEFL   לרישא EF] לרישך C; לרישי AB;
רישא L   צדיקא BEFL] צדיקיא AC   כאליה] כאליהו L   דקני]
די קני B; דקני C; דיקני EF   קנאתיה] קנאתא למרי שמיא L   וקטיל]
וקטיל C; וקטל EFL   11 דכרמלא] דכרמל EFL   עמא] prm. ית L

אלהיה ודלת עמא דאזלין ברישא מ͞א על דאינון מסכינין עתידין למלבש ארגוונא הי כמא דלבש דניאל בקרתא דבבל ומרדכי בשושן בגין זכוותא דאברהם דאסליך מן קדמת דנא למריה דעלמא ובצדקותא דיצחק דכפתיה אבוהי למיקריה ובחסידותיה דיעקב דקליף ברטיא ית חוטריא:

(7) מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים: אמר שלמה מלכא כמה יאיא אנת כנשתא דישראל בזמן דתסבולי עליך ית עול מלכותי בעידן דאנא מוכח יתיך ביסורין על חוביך ואנת מקבלא יתהון ברחים ודמיין באנפיך כתפנוקין:

(8) זאת קומתך דמתה לתמר ושדיך לאשכולות: ובעידן דפרסין כהניא ידיהון ומברכין לאחיהון בית ישראל אצבעת ידיהון מתפרשן כלולבי דתמר

1 אלהיה] אלהיא L   ודלת] ודלת C   מכא] מפא C; נמיכא EF
עתידין] עתידין E   2 ומרדכי] ומרדכי C   בשושן] הבירה+בשושן C
3 דאברהם] דאברהם (?) C (evan.)   דאסליך] דאסליך (?) C (evan.)
קדמת] קדמת BE   למריה דעלמא] למרי עלמא L   ובצדקותא] ובצדקותא
C (evan.); ובצדקותא EF   4 למיקריה] למקריה C; למוקריה EF;
למעקדיה A (mg.); למקרביה L   ובחסידותיה] ובחסידותיה C (evan.)
ברטיא] ברטיא חוטריא (חטרא C) ית CEF; ית חוטריא על חוטריא
ברהטיא L   5 נעמת] נעמת C   אהבה] אחב[ח] C (evan.)
בתענוגים] בתענונים C; בתענגים EF   שלמה מלכא]~L   6 יאיא]
יאי EF; יאה L   אנת] את C; אנת EF   דתסבולי] דתסבלין C   עליך]
עלך C   עול] ניר CL   מלכותי] מלכותי C   7 ביסורין] ביסורין C;
באיסורין EF   חוביך] חובתיך CEF   ואנת] ואת C; ואנת EF   באנפיך]
באנפין C   8 כתפנוקין] ותפנוקין CE; בתפנוקין F   9 לאשכולות]
לאשכולות BC (?); לאשכלות EF   ובעידן] ובעדנא C   כהניא]
>C; כהנייך L   10 ידיהון] בצלו+ L   אצבעת] אצבען C; דדמין
ארבעת L   מתפרשן] מתפרסין C; מתפרשין EFL   כלולבי] B;
כלולבין C

[illegible] *

2 [illegible] §

3 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]:

4 [illegible]

[illegible]

[illegible]

* C explicit. § [illegible] incipit.

[illegible] A [illegible] EF, [illegible] F [illegible] 1
[illegible] CE 2 [illegible] C; [illegible] A 3 [illegible] BC
(corr.); [illegible] EF [illegible] BC; [illegible] EF [illegible]
[illegible] B; [illegible] E 4 [illegible] E; [illegible] F
[illegible] F [illegible] D 5 [illegible] BDEF [illegible]
[illegible] A [illegible] D [illegible] DA [illegible] > A
[illegible] B; [illegible] DEF 6 [illegible] + [illegible] D; > A [illegible]
[illegible] A [illegible] D [illegible] D [illegible] A
7 [illegible] BD 8 [illegible] EA [illegible] BCE
[illegible] BF; [illegible] E [illegible] A 9 [illegible] A
10 [illegible] BCD; [illegible] EF [illegible] D; [illegible] EF 11 [illegible] > D
12 [illegible] A [illegible] DEF [illegible] D [illegible] D
[illegible] EF

כמא דאזלו אליהו ואלישע נביא דבזכותהון קמו מיתיא דדמין לנבר דמוך וכיחזקאל בר בוזי כהנא דבנבואת פומיה אתערו מיתיא דבבקעת דורא:

(11) אני לדודי ועלי תשוקתו: אמרת ירושלם בכל זמן דאנא מהלכא באורחתיה דמרי עלמא משרי שכינתיה בינאי ועלי מתויה ובעידן דאנא סטיא מן אורחתיה מסליק שכינתיה מני ומטלטיל יתי ביני עממיא ואינון שלטין בי כגבר דשולטניה באיתתיה:

(12) לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים: כד חבו עמא בית ישראל אגלי יי יתהון לארעא דסעיר חקלא דאדום אמרת כנשתא דישר׳ בבעו מינך ריבון כל עלמיא קביל צלותי דאנא מצלי קדמך בקרוי גלותא ופלכי עממיא:

(13) * נשכימה לכרמים נראה אם פרחה הגפן פתח הסמדר הנצו

* C incipit.

1 דמיך [דמוך DE; דבזכותהון [דבזכותהון D מיתיא [מיתיא D
[מיתיא L דמנבואת; D דבנביאות [דבנבואת 2 L דדמיך; F דמיך
[ירושלם 3 L די בבקעת; EF דבקעת [דבבקעת L דמכי .prm; D מיתיא
L באורחא; EF באורחיה [באורחתיה 4 D כל [בכל EF כנשתא דישראל
[ומשרי+הוא E ביני [בינאי FL מתויה [מתויה EF; L מתווה [ובעידן
F; מבינאי E; ביני [מני F סטיא E; סטיא [סטיא 5 EF וכען
F; דשליט [דשולטניה D<[בי 6 EL ומטלטל [ומטלטיל L מביני
L באינתתיה [באיתתיה L דשליט; E דשלטיה; (mg. al. m.) F דשלטיה
[לארעא 8 D כד תבו עמא בית ישר׳ ומרדו [כד חבו עמא בית ישראל 7
EF מנך [מינך 9 L ארום [דאדום L חקלי [חקלא DL בארע׳
D; ופלכי [ופלכי L מצלא; D מצליא [מצלי EFL עלמא [עלמיא
D (v. sub. פתח [פתח BC ונראה [נראה 11 L ובפילכי; E ופלכי
al. m.); EF פתח D הסמדר [הסמדר BC הציץ [הנצו; D (v. s.
al. m.); EF הנצו

CHAPTER VIII

(1) מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ אשקך גם בח לא יבחו לי: ובההיא זמנא מתגלי מלכא משיחא לכנשתא דישראל יימרון בית ישר איתא תהא לנא כאחא וניסק לירוש ונהי ינקין עימך טעמי אוריתא הי כמא יניק ינוקא בדדיא דאימיה וכל זמן [דהויתי] מטלטלא לברא מן ארעא כד הויתי דכירא ית שום אלהא רבא ומסרא נפשי על אלהותך אף [עמי] דארעא לא הוו מבזן לי:

(2) אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני אשקך מיין הרקח מעסים הרמונים: אדברינך מלכא אעלינך לבית מקדשי ותליף יתי למדחל מן

1 שרי] שדה D אשקך] אֶשָּׁקֵךָ D (v. subl. al. m.) בח] B (eras.)
>CDEF 2 יבחו] יָבְחֻו D (v. s. al, m.); יָבֻזו EF בך+]לי C
ויימרון ליה L ; דיימרון]יימרון C לכנשתא]לכנשתא E אתגלי L]מתגלי
]לנא תהי]תהא CF איהא E ; איהא]איתא CF בני]בית DL 3
טעמי]טעמי E לאח L ; כאחא F ; לאחא D ; כאחא]כאחא B עמנא L
ינקא L ; ינוקא DEF ; יניקא]ינוקא C דיניק EFL ; דיניק]יניק CD 4
דהויתי BCEFL] דכל]וכל BCDEFL בחריא L ; בדדיא]בדדיא BDEF
ארעי]ארעא L 5 מטללא D ; מטלטלא]מטלטלא BEF דהויתא A
ומסירא L ; ומסרא]ומסרא D שנ[י]ם EF ; שום]שום BCD >D]הויתי
עמי DEFL] אוף]אף D אלהותיה]אלהותך CDL 6 ית]על D
]אנהגך 7 מבזין]מבזן L ארעא EFL ; אר׳ D ; >C]דארעא עמא AB
אַשְׁקֶךָ D (v. sub. al. m.); אשקך]אשקך C ; אֶנְהָגְךָ EF אנהגך C ;
רמוני]הרמונים 8 BD ; מַיֵן EF ; מיין]מיין BD אֶשְׁקֶךָ F ; אַשְׁקֶךָ E ;
אדברינך E ; אדברינך C ; אדברינך]אדברינך BD ; רַמֹנֵי EF רמונים C ;
אעילנך]אעלינך E ; משיחא+ L ; מל משי]מלכא D אדברינך F
ותאלף L ; ואליף EF ; ותאליף]ותליף D לבי]לבית D ואעילינך L

קיי ולמהך באורחתיה ותמן נסעוד סעודתא דלויתן ונשתי חמר עתיק
דאצטבע בענבוהי מן יומא דאתברי עלמא ומרימוני ופירי דאתעתדו
לצדיקיא בגינתא דעדן:

(3) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני: אמרת כנשתא דישר׳ אנא
בחירא מכל עממיא דאנא קטרא תפלין ביד סמלי וברישי וקבעא מוחתא
בסטר ימינא דרשי דלתא לקביל תיקי דלית רשו למזיקיא לחבלא בי:

(4) השבעתי אתכם בנות ירושלם אם תעירו ואם תעוררו את האהבה
עד שתחפץ: יימר מלכא משיחא משבענא עליכון עמא בית ישראל מא
אתון מתגרן בעממי ארעא למיפק מן ירוש׳ ומא דין אתון מרדין בחילוותיה
דגוג ומגוג אתעכבו פון זעיר עד דישתיצון עממיא דעלו לאגחא קרבא על
ירוש׳ ובתר כין ידכר לכון מרי עלמא רחמי צדיקיא ויהי רעוא מן קדמוהי
למפרקכון:

1 באורחתיה] באורחיה CDEF 2 דאצטבע] דאצטבע CDL;
דאצטבע EF בענבוהי] בענבוהי EF. דאתברי] דאברי C ומרימוני]
ומרמוני BCD; ומרמוני EF ופירי] פירי L דאתעתדו] דאתעתדו D
4 לראשי] ראשי EF 5 בחירא] בחירתא CDEFL קטרא] קטרא L
וברישי] > D; ובראשי E וקבעא] וקביעא CEF; וקבעא D 6 בסטר]
בסטרי DEF דלתא] תלתא CEF; תולתא L תיקי] תקי CD; תקא EF
למזיקיא] למזיקא CDEFL לחבלא] > C בי] לי C 7 אם] מה C
(C* אם) מה EF ואם] ואם B* ומה B corr.; ומה CD;
ומה EF 8 שתחפץ] שתחפוץ D (v. sub. al. m.) יימר] יאמר L
משבענא] אנא משבע EF; אנא משביע L עמא] עמי DL מא]
+ דין L 9 מתגרן] מתגרין L בעממי] בעמי DL למיסק] > C; למיפק L
ירוש׳] גליתא L 10 אתעכבו] אתעכיבו L דישתיצון] דישתיצון C;
דישיצון L לאגחא] לאגחא CDEF 10–11 על ירוש׳] לירושלם L
11 ידכר] ידכר CDEF; ידכיר L לכון] > Ct (habet C mg.) רחמי]
רחמי BC; רחימי EF ויהי] ויהא DL 12 למפרקכון] למפקדהון C

(5) מי דא עלה מן המדבר מתרפקת על דודה תחת התפוח עוררתיך
שמה חבלתך אמך שמה חבלה ילדתך: אמר שלמה נביא כד ייחון מיתיא
עתיד לאתבזעא טור משחא וכל מיתיא דישר׳ עתידין למיפק מן תחותוהי
ואפלו צדיקיא דמיתו בגלותא עתידין למיתי בניח מן לרע לארעא ונפקין
מן תחות טור משחא ורשיעיא דמיתו ואתקברו בארעא דישראל דעתידין
למהוי ייחון הי כמא דרמי גבר אבנא באלא בכן ימרון כל דיירי ארעא
מא היא זכותא דאומה הדא דסלקא מן ארעא רבוא ריבן כיומא דאתחמת
תחות טורא דסיני לקבלא אוריתא ובההיא שעתא עתידא ציון דהיא אמהון
דישר׳ למילד ית בנהא וירושלם לקבלא ית גלוותהא:

1 עוררתיך] עוררתיך B (ʻ al. m.); עוֹרַרְתִּיךְ EF 2 חבלתך] חבלתך B (v. al. m.); חבלתך C; חבלתך D; חִבְּלָתְךְ EF אמך] אמך B (v. al. m.); אמך D; אִמֶּךְ EF חבלה] חבלה B (v. al. m.) ילדתך] יְלָדַתְךְ (A mg. al. m.); ילדתך B; ילדתיך C; יְלָדָתְךְ D; יְלָדַתְךְ EF מיתיא] מיתיא D לאתבזעא] לאתבזעא EF 3 עתיד] עתידין EF מיתיא]+ דישראל EF מן תחותוהי] מתחותוהי L עתידין] עתידין D מיתיא D 4 ואפלו] ואפלו DEF עתידין] עתידין D למיתי]+ ארחא D; + אורח L בניח] בבא D; כוכיא L מן לרע] מלרע CDEFL 5 מן תחות] מתחות C דעתידין] עתידין L 6 למהוי] למהויהון DL ייחון] יחון CEF; > DL ודרמי] דרמין B; דמיאן C; + דמיין D; רמין E; רמין F; רמיין L ייחון]+ דרמי EFL באלא] בקלעא C; באילה D; באילא EF יימרון] יאמרון E 7 היא] הוא D; הוא L זכותא] זכותא D; זכותא EF דאומה] דעמא L הדא] הדין L רבוא] ריבו C ריבן] רבן C; רבבן L כיומא] כמא BDEF; + דסלקת מן מדברא לארעא דישראל ומתפנקין על רחמי כמא מרהא כיומא L דאתיחמת] דאתחתמת C; דאתחמת DL; דאתחממת E; דאתחממת F 8 לקבלא] לקבל L אוריתא] prm. ית L אמהון] אימן L 9 ית]+ בני CDL גלוותהא] גלותא C; גלותא D; גלותא EF

(6) שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך כי עזה כמות אהבה קשה
כשאול קנאה רשפיה רשפי אש שלהבתיה: אמרין בני ישראל ביומא ההוא
לרבונהון בבעו מינך שוינן כגלף דעזקא על ליבך כגלף דעזקא על אדרעך
דלא נוסף עוד למהוי גלין ארום תקיפא כמותא אהבת אלהותך ותקיפא
כגיהנם קנאתא כעממיא מקנן לך ודבבו דנטרין לן דמין לגמרין דאישתא
דגיהנם דבריתה ייי ביומא תניינא לברית עלמא לאוקדא בה פלחי פולחן
נכראה:

(7) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה אם
יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו: אמר * מרי עלמא לעמיה
בית ישראל אילו מתכנשין כל עממיא ודמתילין למי דימא דהוא אינון סגיאין
לא יכלין למטפי ית רחמי מנך ואן מתכנשין כל מלכי ארעא ודמתילין

* D explicit.

1 כחותם] כחותם D (v. sub. al. m.); כחותם EF   על] >C   לבך] לבך C; לבך D (v. sub. al. m.)   כחותם] כחותם D (v. sub. al. m.)   כמות] כמות D   2 שלהבתיה] שלהבתיה B; שלהבתיה CEF; שלהבתיה D (v. sub. al. m.); שלהבתיה EF   בני] בית EF   3 שוינן] שוינן DF; שוי יתן L   כגלף] כגלף C; כגילוף D; כגלוף EFL   דעזקא] דעזקתא C; דעזקן DEF   ליבך כגלף דעזקא על] >C   כגלף] כגלוף D; כגלוף EFL   דעזקא] דעזקן B   4 נוסף] נוסיף B; >C; ניסוף D; נוסף EF   גלין] גלן C; גליין D; גליין EFL   5 כגיהנם] כגהנם CD   קנאתא] קניתא C   כעממיא] דעממיא BCDEFL   מקנן] מקנאין CDEF; מקנאן L   לך] לן BDL   לן] >C; לך EF   לגמרין] לגומרין D   דאישתא] דאישא L   6 דבריתה] יתיה (C יתה) דברא CDEFL   לאוקדא בה] lacuna C; לאוקדא ביה L   פולחן] פולחנא L   8 יוכלו] lacuna C   9 יתן איש] lacuna C   בוז] בוז D   לעמיה] לעמיה L   10 אילו] אלולא B; אילולי CEFL   10–11 דימא . . . למטפי] >C   10 דימא] דמיא EF   דהוא אינון] דאינון L   11 למטפי] למטפי EF   ואן] ואי L   מתכנשין] מתכנפין L   ארעא] prm. עממי EF

למוי דנהרא דנגדין בתקוף לא יכלין לממחי יתיך מן עלמא ואילו יהב גבר ית כל ממון ביתיה למקני חוכמתא בגלותא אנא מהדר ליה בפול לעלמא דאתי וכל ביזתא דיבזון משרייתא דגוג יהא דיליה:

(8) אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה נעשה לאחותנו ביום שידבר בה: בעידנא ההוא יימרון מלאכיא אלין לאלין אומה חדא אית לנא בארעא [וקלילן] זכוותהא ומלכין * ושלטונין לית לה למיפק לאגחא קרבא עם משרית גוג מא נעביד לאחתנא ביומא דעתידין אומיא למיסק עלה לקרבא:

(9) אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף ואם דלת היא נצור עליה דלת ארז: אמר מיכאל רבהון דישראל אן היא מתעתדתא באושא ביני עממיא ויהיבא כספהא למקני ייחוד שמיה דמרי עלמא נהא אנא ואתון עם ספריהון סחרין לה כנדביכין דכסף ולית רשו לזחלא למשלט בכספא

* C explicit.

1 דנגרין] דנגרא L   לממחי] למחזי C   מן עלמא] מעלמא L   ואילו] ואלולו CEFL   יהב] יהיב L   2 ית] > L   ממון] ממון CEF   חוכמתא] חכמתא E   3 לעלמא] לעמא C (evan.)   דיבזון] דבזו CEF   משרייתא] משריתא C; משריתא EF; מן משיריתיה L   יהא] יהי CL   4 אחות] אחות B; אָחות EF   5 בעידנא] prm. באם E; בעדן F   ההוא] ההיא L   מלאכיא] מלאכי שמיא L   לנא] לן CEFL   6 וקלילן BCEFL] וקלילין A   ולית] אית EF   לאנחא] לאנחא EF   7 משרית] משיריתיה L   גוג] דגוג L   דעתידין] דמלילו L   עלה] עלהא EF   9, 10 דלת] לוח B; לוח EF   10 ארז] ארז B; אֶרֶז EF   אמר] יימר EFL   אן] אם L   מתעתדתא] מתעתדא BEFL   באושא] כאושא L   11 כספהא] כספא L   ייחוד] > EF   נהא] נהי L   12 כנדביכין] כנדביכין EF   דכסף] דכספא L   רשו] + רשו דלית היכמה בה למישלט לעממיא L   לזחלא] לזחלא EF

Stanford University Libraries

ואפלו היא מסכינא מן פקודיא נבעי רחמין עלה קדם יי וידבר לה זכות אוריתא דעסיקו בה ינקיא דכתיבין על לוחא דליבא ומתעתרא לקביל אומיא כארעא:

(10) אני חומה ושדי כמגדלות אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום: מתיבא כנשתא דישראל ואמרא אנא תקיפא בפתגמי אוריתא כשורא ובני חסינין כמגדלא ובההוא זמנא תהא כנשתא דישראל משכחא רחמין בעיני מרהא ויהון שאלין בשלמהא כל דיירי ארעא:

(11) כרם היה לשלמה בבעל המון נתן את הכרם לנוטרים איש יבא בפריו אלף כסף: אומה חדא סליקת בעדביה דמרי עלמא דשלמא [עימיה] דהיא מתילא לכרמא אותיב יתה [בירושלם ומסר יתה] ביד מלכיא דבית דוד דיהון נטרין יתה הי כמא דאריסא נטר לכרמיה ובתר דמית שלמה מלכא דישראל אשתארת בידוי דרחבעם בריה אתא ירבעם בר נבט ופליג [עמיה] ודבר מן ידויה עסר שבטין על מימר פומיה דאחייה דמן שילו דהוא נבוא רבא:

(12) כרמי שלי לפני האלף לך שלמה ומאתים לנטרים את פריו:

1 ואפלו] ואפלו EF   היא מסכינא] אי מסכינא היא L   עלה] עלהא L
וידבר] וידבר EF   2 דעסיקו] דעסיקין EF; דעסקן L   בה] ביה L
דכתיבין] דכתיבא L   לקביל] לקביל EF   6 ובההוא] ובההיא L   תהא]
תהי L   7 בשלמהא] בשלמא L   8 לנטרים] לנ׳ EF   9 בפריו]
פריו C; בפריו EF   חדא] חרא B   בעדביה] בעידביה L   [עימיה] BEFL]
עימה A   10 [בירושלם ומסר יתה] EFL] > AB   11 יתה] יתהא EF
לכרמיה]   הי כמא] כמא EF   דאריסא] דאריסא F   נטר] נטיר L
לכרמא L   ובתר] בתר L   12 אשתארת] אשתארא BE; אשתארא F
ופליג] ופלג BEF   13 [עמיה] EFL] עליה AB; + מלכותא L   עסר]
עשר E; עסר F   שילו] שילה L   15 לפני] לפני B; לפני EF

בר שמע שלמה מלכא דישר׳ נבואתיה דאחייה דמן שילו בעא למקטליה וערק אחייה ואזל למצרים מן קדם שלמה בההיא שעתא אתאמר בנבואה לשלמה למהוי שליט בעסר שבטין כל יומוהי ובתר מותיה יהי שליט בהון ירבעם בר נבט ותרין שבטין יהודה ובנימין ישלוט בהון רחבעם בר שלמה:

(13) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני: אמר שלמה נביא בסוף נבואתיה עתיד מרי עלמא דיימר לכנשתא דישראל דמתילא לגינתא קלילא ביני אומיא ויתבא בבי מדרשא עם חברי סנהדרין ושאר עמא דמתילין לקל ריש מתיבתא ואלפין מן פומיה פתגמי אוריתא אשמעיני קל מליך בעידן דאת יתבא לזכאה ולדכאה ואיהי מסכים לכל מה דאת עברא:

(14) ברח דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים על הרי בשמים: בההיא שעתא יימרון סבי ישראל ערוק לך רחימי מרי עלמא מארעא הדא מסאבתא ותשרי שכינתך בשמי מרומא ובעידן עקתן דאנחנא מצלן קדמך תהי דמי לטביא דבעידן דדמיך עינא חדא קמיץ ועינא חדא פתיח או

1 שילו] שילה L 2 ואזל למצרים מן קדם שלמה] ~L 3 לשלמה]
למלכא שלמה L למהוי] +איהו L בעסר] בעשר E; בעסר F יהי]
יהא E 4 ישלוט . . . ירבעם] >EF ישלוט] יהי שליט L 7 נביא]
>L עתיד] עֻתיד E דיימר] למימר L . דישראל] +את יומיא בסוף
כנישתא דישראל L 8 ויתבא] ויתיבא L בבי] לבי EF; בבית L
9 דמתילין] דציתין EF; דצייתין L פתגמי] פתגמיה L אוריתא
אשמעיני] ~L אשמעיני] אשמיעיני EF 10 מליך] מליך EF ולדכאה]
ולחייבא EFL 11 עברא] עבדת L 12 לך] לך B; לך EF
13 ישראל] כנישתא דישראל L 14 מסאבתא] מסאבא L ותשרי]
ותשרי EF; ותישרי L עקתן] עתקין EF; עקתין L מצלן] מצלין L
15 דדמיך] דמיך E; דדמ F (corr.) קמיץ] קמיץ F פתיח]
prm. יהי L

[illegible]

[illegible] [[illegible]] [illegible]

[illegible]:

1 [illegible]] [illegible] EF   [illegible]] [illegible] EF   [illegible]] [illegible] EF
[illegible]] [illegible] L   [illegible]] [illegible] L   2 [illegible] EFL]>AB   [illegible]] [illegible] BF;
[illegible] E; [illegible] + [illegible] L   [illegible]] + [illegible] L   3 [illegible]] [illegible] EFL
[illegible]] [illegible] B   [illegible]] [illegible] L

PRINTED IN ENGLAND
AT THE OXFORD UNIVERSITY PRESS
BY FREDERICK HALL

Stanford University Libraries
3 6105 020 008 418

DATE DUE

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
STANFORD AUXILIARY LIBRARY
STANFORD, CALIFORNIA 94305-6004
(650) 723-9201
salcirc@sulmail.stanford.edu
All books are subject to recall.
DATE DUE

APR 0 6 2000
MAY 0 9 2000
APR 0 3 2000
MAY 0 2 2000